

Innkalling

OPPVEKST OG LEVEKÅR
Johannes Læringscenter

Gruppe:	Styre for Johannes Læringscenter
Møtested:	Johannes Læringscenter – møterom 105
Møtedato/ -tid:	Tirsdag 3. februar 2009 - kl 1215
Deltakere:	Mona Kopperstad, Eli Gundersen, Kjersti Lothe Dahl, Margrethe Kaarvaag, Hege E. Nordbøe, John Ivar Lindberg, Knut J. Tveit
Forfall:	

Sak nr:	Tirsdag 3. februar 2009	Side	Ansvar
01/09	Godkjenning av innkalling og dagsorden	1	EG
02/09	Godkjenning av referat 25.11.08 • Til sak 45/08: Nytt møtetidspunkt – 5. mai går ut. Forslag om 12., 19. eller 26. mai	2-6	EG
03/09	Lokale læreplaner på Grunnskole – voksne	7-8	KJT
04/09	Handlingsplan 2009	9-10	KJT
05/09	Brukerundersøkelse – kveldskurs høsten 08	11-16	KJT
06/09	Foreldreundersøkelsen på Grunnskole barn 2008	17-18	KJT
07/09	Brukerutvikling i 2008	19-21	KJT
08/09	Asylmottak og Johannes Læringscenter – situasjonsbeskrivelse	22-24	KJT
09/09	IKT-plan 2009	25-30	KJT
10/09	Eventuelt		KJT

Knut J. Tveit

REFERAT

Gruppe: Interimsstyre for Johannes Læringscenter
Møtested: Johannes Læringscenter – møterom 105
Møtedato: Tirsdag 25. november 2008 kl 1215
Deltakere: Mona Kopperstad, Eli Gundersen, Kjersti Lothe Dahl, Margrethe Kaarvaag,
John Ivar Lindberg, Knut J. Tveit
Forfall: Hege E. Nordbøe

Sak nr.:	Tirsdag 25. november 2008
38/08	Godkjenning av innkalling og dagsorden Vedtak: Godkjent
39/08	Godkjenning av referat 28.10.08 Vedtak: Referatet ble godkjent med følgende merknader: • Sak 30/08 – Elevundersøkelse på 7. årstrinn Vedtak i punkt 2. <i>"Ny sak om neste elevundersøkelse legges fram på neste møte"</i>. Saken tas opp under eventuelt (Knut J. Tveit).• Sak 32/08 – "Vi er alle flerkulturelle" Vedtak i punkt 2: <i>"Studieplan og budsjett legges fram på neste møte"</i>. Saken tas opp under eventuelt (Knut J. Tveit).• Sak 33/08 – "JohannesPosten – hvordan fungerer vår internavis". Vedtak i punkt 3: <i>"Medlemmene av Interimsstyret får tilsendt JohannesPosten"</i>. I påvente av en omlegging vil JohannesPosten kun være en internavis, og vil derfor ikke bli sendt til medlemmene av Interimsstyret (Knut J. Tveit).• Sak 34/08 – <i>"Manglende samarbeid mellom kommunen og NAV om introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger"</i>. Eli Gundersen kunne informere om at det vil bli gitt et skriftlig svar på oversendelsen, samt at denne saken sees i sammenheng med gruppen som skal se på framtidig organisering av introduksjonsprogrammet i kommunen.
40/08	Skoleruten 2009-2010 for Johannes Læringscenter Vedtak: Interimsstyret godkjenner forslaget til skolerute for Johannes Læringscenter skoleåret 2009-2010.
41/08	"Vi er alle flerkulturelle – Johannes Læringscenter som flerkulturell arbeidsplass" – studieplan Vedtak: 1. Saken tas til orientering.2. Saken oversendes direktør for Oppvekst og levekår når avtalen med Universitetet i Stavanger er slutført.
42/08	Kostnaden til norskopplæring for voksne innvandrere Vedtak: 1. Saken oversendes direktør for Oppvekst og levekår og INTRO-arbeidsgruppen.
43/08	Lokal læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter på 1.-7. årstrinn på Johannes Læringscenter flettet sammen med kartleggingsmaterieillog språkkompetanse i grunnleggende norsk Vedtak:

Sak nr.:	Tirsdag 25. november 2008
	1. Saksframlegget legges inn i den lokale læreplan som et forord, men med en klarere utforming og presisering av de ulike nivåene og hvordan disse nivåene kan forklares. 2. I forordet må det komme klarere fram at dette er en overgangsplan. 3. Under hvert av kompetanseområdene og tilhørende kartleggingsverktøy må det avsettes plass til en samlet vurdering av oppnådd språkkompetanse. 4. Den lokale læreplanen må gjøres kjent for alle grunnskolene i Stavanger.
44/08	"Lille Johannes" – statusrapport høsten 2008 Vedtak: 1. Saken tas til orientering. 2. Målsetting med barnehagebussen er at andel nye barnehageplasser øker med ytterligere 10 plasser innen 1. august 2009. 3. Notat datert 22. mai 2007 fra Johannes Læringscenter om barnehagebussen vedlegges referatet.
45/08	Møteplan våren 2009 Vedtak: Møteplan for Interimsstyret våren 2009: • Tirsdag 3. februar • Tirsdag 24. mars • Tirsdag 5. mai
46/08	Eventuelt 1. Ulike undersøkelser – kriterier for hvem som kan delta. Interimsstyret sluttet seg til rektors forslag om at for å delta på undersøkelser (foreldre-undersøkelser og elev-/deltaker-undersøkelser) må vedkommende ha vært på senteret i minst 6 måneder. 2. "Vi er alle flerkulturelle" – kostnad. Til vanlig tar Universitetet i Stavanger 1000 kroner per studiepoeng per student. I studiepakken til Johannes Læringscenter har UiS foreslått om lag 210 kroner per studiepoeng per ansatt. Endelig kontrakt med budsjettvil bli underskrevet i løpet av januar 2009. 3. Lokale forhandlinger – resultatene for undervisningsinspektørene på Johannes Læringscenter. John Ivar Lindberg (Utdanningsforbundet) ba om å få legge fram et skriv angående lokale forhandlinger og resultatene for undervisningsinspektørene på Johannes Læringscenter. Eli Gundersen ba Knut J. Tveit lage et brev om saken og videresende dette til direktør for Oppvekst og levekår, direktør for Personal og organisasjon og forhandlingssjefen.

Knut J. Tveit

VEDLEGG:

På Interimsstyremøte 22. mai 2007 i sak 05/07 "Informasjon om barnehagebussen" informerte rektor om bussen og ønsket om å få en slik buss i tilknytning til den nye avdelingen på Mottaksbarnehagen. Direktøren ba rektor lage en sak til barnehagesjefen (jf vedlagt notat).

NOTAT:

UTVIDELSE AV MOTTAKSBARNEHAGEN MED NY FRILUFTSAVDELING PÅ HJUL OG MED BASE PÅ JOHANNES LÆRINGSSENTER

Hva saken gjelder

Johannes Læringssenter har behov for flere barnehageplasser. Senteret ønsker å øke andelen med minoritetsspråklige førskolebarn som går i barnehage, samt å få mødrene som ikke kan norsk inn på norskopplæring. Å gi gratis barnehageplass under forutsetning av deltakelse på norskkurs i kombinasjon med kvalifisering, er et kommunalt og nasjonalt satsingsområde (jf prosjektet "Ny sjanse"). I den sammenheng ønsker Johannes Læringssenter å øke antall barnehageplasser. I tillegg ønsker senteret å finne nye modeller som gir bedre språkstimulering for førskolebarna, slik at overgangen til grunnskolen blir lettere.

Historikk

I august 1982 ble det opprettet en mor/barn-gruppe på Ullandhaug skole. Undervisning og barnepass foregikk i samme klasserom. Denne gruppen ble flyttet til Ramsvikskogen barnehage i 1983. Behovet for barnepass økte, og i 1989 ble barneparkeringen omgjort til Internasjonal barnehage og flyttet til lokaler på gamle Johannes skole. Barnehagen hadde to grupper barn per dag, og barnas opphold i barnehagen ble hovedsaklig styrt av mors timeplan på norskundervisningen. I 1998 fikk barnehagen overta lokalene til St. Johannes Dagheim i Nedre Dalgate. Organiseringen som halvdags barnehage fortsatte. Leieavtalen for lokalene gikk ut i 2003, og barnehagen flyttet midlertidig til Alsteinsgate, sammen med mottaksavdelingen for barneskolen.

I mars 2004, da nye lokaler for hele senteret sto ferdige i Haugesundsgata, ble barnehagen en heldags, toavdelings barnehage med 14 plasser på hver avdeling. Den skiftet navn til Mottaksbarnehagen. Barnehagen skal gi plass til barn av deltakere på Introduksjonsprogrammet. Disse får gratis barnehagetilbud i to år. Etter første år i mottaksbarnehagen blir barna flyttet over til bostedsbarnehage. Andre flyktninger og innvandrere kan tilbys gratis språkstimuleringstilbud eller plass mot betaling (kommunale satser) ved ledig kapasitet. Barnehagen er en av NAFO (Nasjonalt Senter for flerkulturell opplæring) sine Fokusbarnehager. Det innebærer at den skal være en ressursbarnehage på fagfeltet for andre barnehager i Rogaland.

Ny friluftsavdeling med base og på hjul

Fra 1. august 2007 utvides Mottaksbarnehagen med en ny friluftsavdeling. Den skal ha sin base i nærheten av dagens to avdelinger, men på grunn av lokalitetene kan avdelingen ikke ha permanent plass på senteret. Antall plasser på avdelingen vil være 10, og minoritetsspråklige førskolebarn i alderen 3-5 år blir prioritert. Forutsetningen for gratis barnehageplass er at mor til barnet går på opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Det er allerede tilsatt pedagogisk leder som er i gang med planleggingen av innholdet i

friluftsavdelingen. Sammen med helsestasjonene og NAV-kontorene er det i gang kartlegging av familier som har førskolebarn i rett alder og mødre som har behov for norskopplæring og kvalifisering for arbeidslivet.

Barna i Mottaksbarnehagen er til daglig i et minoritetsspråklig miljø uten innslag av norskspråklige barn. Et av målene med den nye friluftsavdelingen er å få barna ut på ulike aktiviteter og opplevelser som kan styrke barnas generelle utvikling både språklig og intellektuelt. For å oppnå dette mangfoldet ønsker Johannes Læringssenter å kjøpe en mobil barnehage. En mobil barnehagen kan brukes på flere måter. Den kan enten være et alternativ til faste lokaler, for eksempel i en byggeperiode, eller bussen kan komme i tillegg til de faste barnehagelokalene, der man får utvidet kapasiteten med 20 barn. Barnehagebussen på Johannes Læringssenter skal først og fremst være et praktisk og pedagogisk redskap for å gi minoritetsspråklige barn et best mulig førskoletilbud. I tillegg vil etableringen av dette tilbudet gi synergieffekter, nye erfaringer og muligheter for alternativ tenkning rundt dagens barnehagetilbud.

En barnehage på hjul ("Lille Johannes") med plass til 20 barn og 4 voksne, samt sjåfører, vil være klar 1. januar 2008. Bussen vil inneholde sitteplasser til 20 barn, toalett, stellebord, kjøkken med kokeplate, garderobe og madrasser til soving. Barna skal møte som vanlig i barnehagen, spise frokost og ha aktiviteter før bussen drar på tur, til skogs, museum, svømmebasseng, besøke andre barnehager eller andre aktiviteter. Bussen skal være et fremkomstmiddel. Barna skal ikke oppholde seg i bussen utover dette. Etter endt utflukt er det tilbake til hjemmebarnehagen eller basen på Johannes Læringssenter, der dagen blir avsluttet på vanlig barnehagevis.

Bussen er bygget etter alle EU-direktiver. Den har den minste motoren, siden bussen ikke skal ferdes på motorveien. Bussen er utstyrt med alkoholås for føreren og automatisk brannslukningsanlegg. Bussfabrikken i Stryn har bevisst unngått bruk av gass og bensin på grunn av barnesikkerheten. Bussen er i bruk i Sverige av Helianthus mobila förskolor, og der har lokalpolitikere vist stor interesse for ideen.

Siden Friluftsavdelingen på Johannes Læringssenter bare skal ha 10 barnehageplasser, vil senteret til en hver tid kunne tilby 10 ledige plasser til andre barnehager i kommunen. I første omgang vil senteret ta kontakt med barnehager i bydelen som er interessert i et samarbeid om barnehagebussen. Ved å koble minoritetsspråklige barn fra Mottaksbarnehagen på Johannes Læringssenter sammen med barn i samme aldrer fra andre barnehager vil denne symbiosen kunne gi en enorm språkstimulerings- og sosialiseringsevne for alle parter. For andre barnehager vil "Lille Johannes" være et tilbud som også vil gi disse barna et utvidet tilbud.

Forutsetningen i dette prosjektet er at Johannes Læringssenter skal være ansvarlig for kjøp, drift og bemanning av buss og de 10 barna i friluftsavdelingen. De barnehagene som vil samarbeide om dette tilbudet, vil måtte ha tilsvarende bemanning på de resterende 10 plassene. Det vil si at når "Lille Johannes" er på tur, vil det være 20 barn og 4 ansatte, samt sjåføren som også skal være sammen med barna når bussen er parkert.

Kostnader

Merkostnadene med dette opplegget er innkjøp av bussen (omlag 2,8 millioner kroner) og driften og faste utgifter på bussen. Dette vil bli dekket av Johannes Læringscenter.

Barnehagepersonalet skal uansett buss eller ikke buss starte Friluftsavdelingen på Johannes Læringscenter 1. august 2007. Sjåførene er allerede tilsatt på Johannes Læringscenter som morsmålsassistent og barne- og ungdomsarbeider. Begge har utvidet sertifikat, men mangler den siste biten for å kunne kjøre bussen. Denne kvalifiseringen vil skje i løpet av høsten 2007. Bussfabrikken i Stryn vil også gi spesialkurs for våre sjåførere. I tillegg har en av senterets fagledere allerede buss-sertifikat.

De nye barnehageplassene som med dette opplegget vil bli etablert, vil gi samme investeringstilskudd og driftstilskudd som ordinære barnehageplasser.

Knut J. Tveit

Saksfremlegg

DATO
20.01.2009

**Sak 03/09:
LOKALE LÆREPLANER FOR JOHANNES LÆRINGSSENTER 2009**

Forslag til vedtak:
Saken tas til orientering.

Lokale læreplaner for Johannes Læringscenter 2009

Hva saken gjelder

Det vises til vedlegget "Formativ vurdering" av Bente Bergesen i tidligere sak 29/08 "En signifikant korrelasjon – formativ vurdering ved Grunnskolen for voksne på Johannes Læringscenter". Nevnte artikkel utgjør den generelle delen av de lokale læreplanene for Grunnskolen for voksne. I tabellen under vises det til hvilke planer som er utviklet og hvor disse finnes i den vedlagte samling.

Innhold	Side
Generell del	2-6
Lokal læreplan i norsk - grunnleggende del nivå 1, 2 og 3	8-30
Lokal læreplan i norsk – ordinær plan	32-42
Lokal læreplan i engelsk etter 7. trinn	44-50
Lokal læreplan i engelsk etter 10. trinn	52-62
Lokal læreplan i matematikk etter 7. trinn	64-70
Lokal læreplan i matematikk etter 10. trinn	72-81
Lokal læreplan i samfunnsfag, modulbasert	83-91
Lokal læreplan i samfunnsfag, ettårig løp	93-99
Lokal læreplan i naturfag, modulbasert	101-110
Lokal læreplan i IKT for Grunnskolen for voksne	112-114
Lokal læreplan i kroppsøving	116-119

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering

Vedlegg:

Lokale læreplaner for Johannes Læringscenter 2009

Knut J. Tveit

Saksfremlegg

DATO
26.01.2009

**Sak 04/09:
HANDLINGSPLAN 2009**

Forslag til vedtak:
Saken tas til orientering

Handlingsplan 2009

Hva saken gjelder

På Johannes Læringscenter skal fundamentet legges for livslang læring. Å skape utvikling og sikre kvalitet i det pedagogiske arbeidet krever planlegging. Alle som arbeider på Johannes Læringscenter må forholde seg til retningslinjer gitt i lover, forskrifter, læreplaner, fagplaner, rammeplaner og i kommunale føringer. Innenfor disse rammene har vi likevel en viss form for frihet. Handlingsplanen vår sier noe om prioriteringer på organisasjonsnivå. Den skal gi oversikt over aktiviteter og prioriterte områder gjennom hele 2009.

Ansatte i en kunnskapsbedrift må være autonome, selvreflekterende, integrerende, støttende og nære. De skal involvere, kombinere tidligere erfaringer, vise engasjement og ha humor. Brukerne skal erfare at de har reell påvirkningsmulighet, og oppleve at de er deltakende. Alle har ansvar for å utvikle et godt miljø.

Handlingsplanen knytter de ansatte, deltakerne, de foresatte og barna sammen, og legger til rette for å møte utfordringer gjennom samhandling i dialog mellom alle parter. Den utfordringen er vi forpliktet til å ta, og den må vi også våge å ta.

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering

Vedlegg:

Handlingsplan 2009

Knut J. Tveit

Saksfremlegg

DATO
26.01.2009

Sak 05/09:
Brukerundersøkelse på kveldskurs i norsk høsten 2008

Forslag til vedtak:
Saken tas til orientering

Brukerundersøkelse på kveldskurs i norsk høsten 2008

Hva saken gjelder

Deltakerundersøkelsen ble gjennomført uke 50 i 2008. Av 11 kveldsgrupper har 9 levert besvarelser. De gruppene som kun har hatt en termin med norskopplæring (64 time) var ikke med på undersøkelsen. Av 140 deltakere har 102 levert (svarprosent på 73 %)

I undersøkelsen ønsker vi å få tilbakemelding på følgende:

- Hvordan informasjonen og orienteringen om norskkursene blir oppfattet
- Hvordan støttefunksjonene rådgivertjenesten og administrasjonen fungerer
- Om timetilbudet er passende
- Om deltakerne opplever at de er på rett kurs og på rett nivå
- Hvordan undervisningen blir oppfattet
- Hvordan læreren blir oppfattet
- Om de ønsker hjemmearbeid
- Om de lærer så mye som de har forventninger om
- Egenvurdering på innsats
- Sosialt miljø og trivsel

I tillegg har vi åpnet for andre kommentarer, positive og negative. Generelt kan vi si at undersøkelsen gir en god score til kveldsundervisningen (jf vedlagte søylediagram og tabeller).

Info og orientering	75 % gir terningkast 5 og 6
Støttefunksjoner (rådgiver og administrasjon)	73 % gir terningkast 5 og 6
Timetilbudet	76 % gir terningkast 5 og 6
Rett kurs og rett nivå	81 % mener at de er riktig plassert
Undervisningen	Ingen positive påstander scorer mindre en 60 %
Læreren	Ingen positive påstander scorer mindre en 65 %
Hjemmearbeid	86 % ønsker hjemmearbeid
Forventninger	62 % gir terningkast 5 og 6
Egenvurdering	70 % gir terningkast 5 og 6
Sosialt miljø	77 % gir terningkast 5 og 6

Av positive kommentarer blir det gitt mye ros til lærerne, av negative kommentarer er det kommet mange tilbakemeldinger på manglende fasiliteter med hensyn til mat og drikke. I den forbindelse har vi nå startet et enkelt kantinetilbud for kveldsdeltakerne.

Forslag til vedtak:

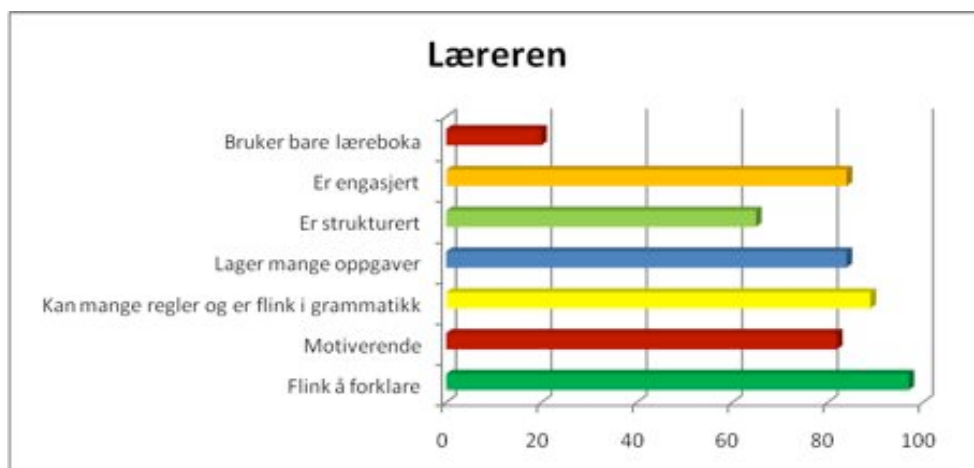
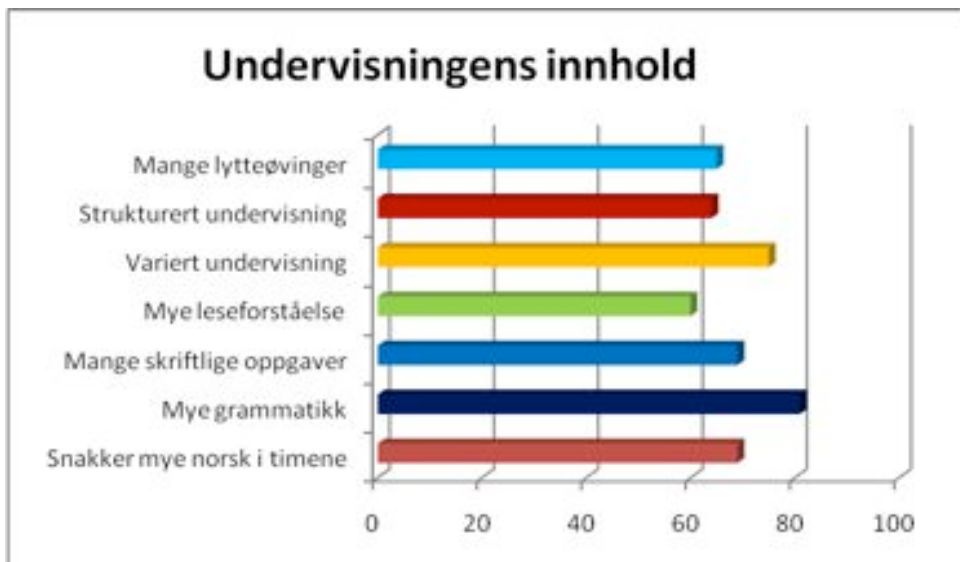
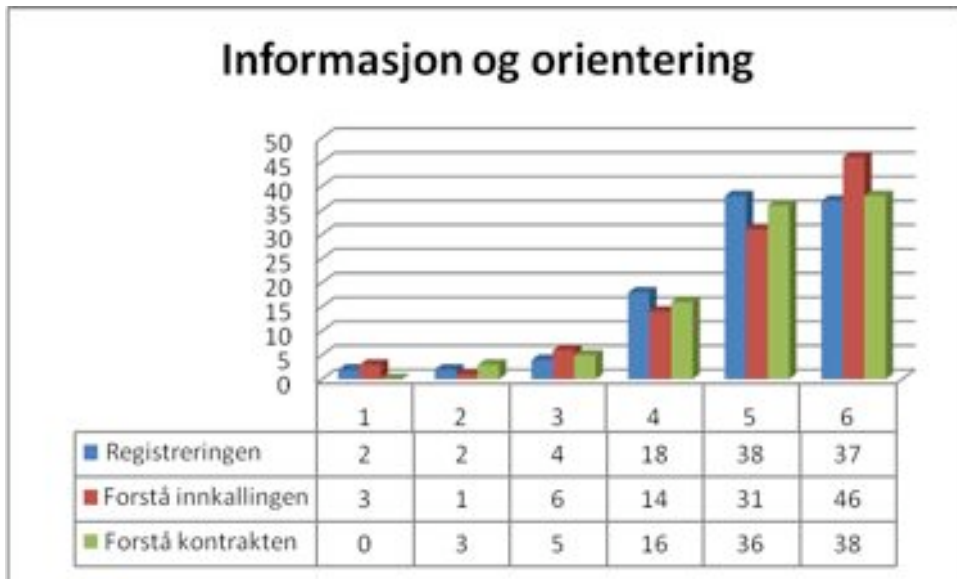
Saken tas til orientering

Vedlegg:

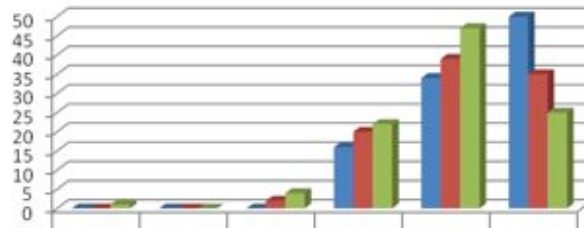
1. Søylediagram som viser fordelingen av svarene.
2. Oversikt over alle svarene satt opp i tabeller

Knut J. Tveit

Deltakerundersøkelse kveldsundervisning

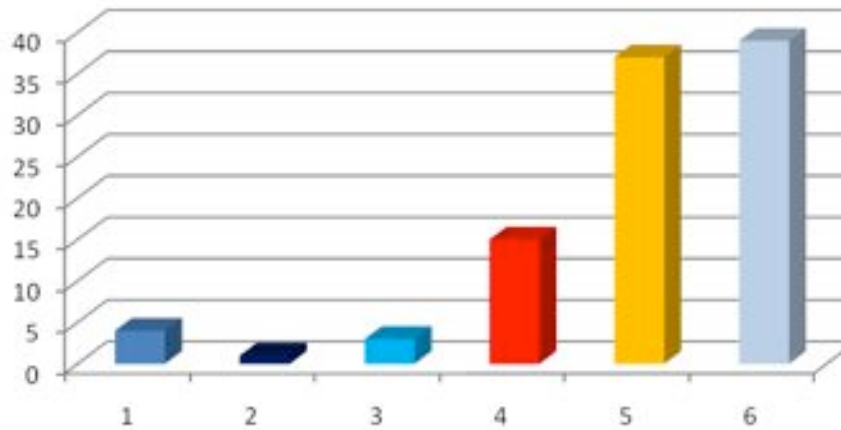

Sosial miljø og trivsel

	1	2	3	4	5	6
■ Hvor godt trives du i gruppen	0	0	0	16	34	50
■ Hvor mye betyr deltakerne for det sosiale miljøet	0	0	2	20	39	35
■ Hvor mye har du gjort for det sosiale miljøet	1	0	4	22	47	25

Jeg er fornøyd med timetilbudet

Deltakerundersøkelse kveldsundervisning

Gruppene: 501, 503, 504, 506, 507, 509, 510, 512, 513 (antall besvarelser 102)

1. Informasjon og orientering

1.1: Hva syntes du om registreringen på Johannes Læringscenter? (Organisering, ventetid, informasjon)

1 😞	2	3	4	5	😊 6
2	2	4	18	38	37

1.2: Var det lett å forstå innkallingen til å begynne på kurs?

1 😞	2	3	4	5	😊 6
3	1	6	14	31	46

1.3: Var det lett å forstå kontraktene?

1 😞	2	3	4	5	😊 6
	3	5	16	36	38

2. Rådgivningstjenesten

2.1: Har du snakket med rådgiveren?

Ja	Nei
45	54

2.2: Hvis ja:

2.2.1: Hva syntes du om samtalen med rådgiveren?

1 😞	2	3	4	5	😊 6
2		2	8	16	25

3. Administrasjon

3.1: Har du snakket med avdelingslederen?

Ja	Nei
32	65

3.2: Hvis ja:

3.2.1: Hva syntes du om samtalen med avdelingslederen?

1 😞	2	3	4	5	😊 6
6		1	7	17	14

4. Undervisning i norsk

4.1: Hvordan har norskundervisningen passet for deg?

7	For lett
81	Passet godt
12	For vanskelig

4.2: Undervisningens innhold

Hvilken påstand er riktig? (Sett gjerne flere kryss)

Jeg snakker mye norsk i timene.	69
Jeg lærer mye grammatikk.	81
Jeg gjør mange skriftlige oppgaver i timene.	69

Jeg gjør mange leseforståelser.	60
Undervisningen er variert.	75
Undervisningen er strukturert.	64
Vi gjør mange lytteøvinger.	65

4.3: Læreren min

Hvilken påstand er riktig? (Sett gjerne flere kryss)

Læreren min er flink til å forklare.	97
Læreren min motiverer meg.	82
Læreren min kan mange regler og er flink i grammatikk.	89
Læreren min bruker bare læreboka.	20
Læreren min lager mange oppgaver.	84
Undervisningen er strukturert.	65
Læreren min er engasjert og motiverende.	84

4.4: Jeg lærer så mye norsk som jeg har forventninger om.

1 😞	2	3	4	5	😊 6
	4	7	26	35	27

4.5: Noen lærere gir hjemmearbeid, andre gjør det ikke. Hva tror du er riktig? (Sett ett kryss)

Ikke hjemmearbeid	Hjemmearbeid
14	86

4.6: Hvilken karakter gir du ditt eget arbeid i norskgruppa?

1 😞	2	3	4	5	😊 6
		1	27	43	27

5. Timetilbudet

5.1: Hvor fornøyd er du med timetilbudet?

1 😞	2	3	4	5	😊 6
4	1	3	15	37	39

6. Sosialt miljø og trivsel

6.1: Hvor godt har du trivdes i gruppen?

1 😞	2	3	4	5	😊 6
			16	34	50

6.2: Hvor mye har deltakerne betydd for det sosiale miljøet i gruppen?

1 😞	2	3	4	5	😊 6
		3	20	39	35

6.3: Hvor mye har du gjort for det sosiale miljøet i gruppen?

1 😞	2	3	4	5	😊 6
1		4	22	47	25

Saksfremlegg

DATO
26.01.2009

Sak 06/09:
Foreldreundersøkelsen på Grunnskole barn 2008

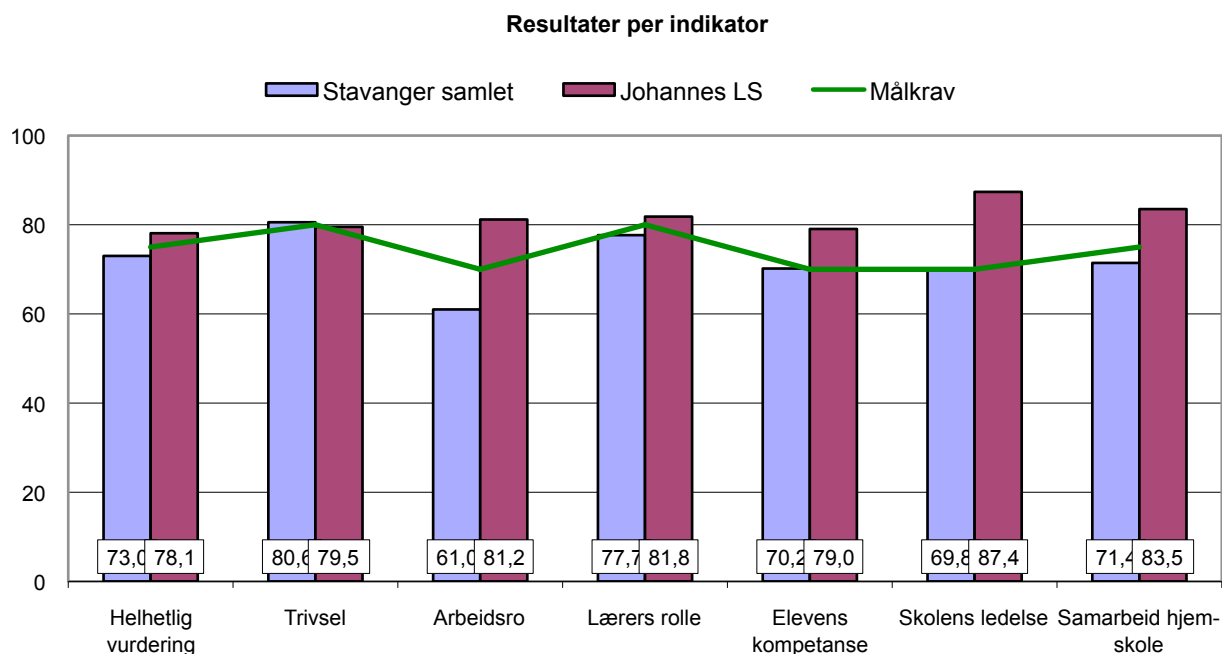
Forslag til vedtak:
Saken tas til orientering

Foreldreundersøkelsen på Grunnskole barn 2008

Hva saken gjelder

Vedlagt følger resultatene fra foreldreundersøkelsen 2008 grafisk fremstilt per indikator. Den grafiske presentasjonen viser Johannes Læringscenter sine resultater sammenlignet med gjennomsnittet for Stavanger samlet og kommunens målkrav.

Johannes Læringscenter får gode tilbakemeldinger i foreldreundersøkelsen (21 av 30 besvarelser – 70 %). Vi skårer over snittet for Stavangerskolen på nesten alle måleindikatorer. Vi er svært godt fornøyd med resultatene, og vi vil takke alle foresatte som på denne måten gir nyttig tilbakemelding og innspill til å videreutvikle Johannes Læringscenter.

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering

Knut J. Tveit

Saksfremlegg

DATO
20.01.2009

Sak 07/09:
BRUKERUTVIKLING I 2008

Forslag til vedtak:
Saken tas til orientering

Brukerutvikling i 2008

Hva saken gjelder

Johannes Læringscenter har i 2008 opplevd en økt aktivitet innen de fleste områder og målgrupper. Tabellen under viser aktivitetsnivået innen områdene Førskole, Grunnskole og Voksenopplæring i perioden 2006, 2007 og 2008. Høyre kolonne i tabellen viser endringene i 2008 i forhold til året før. Spesielt innomhus har volumøkningen medført utfordringer i forhold til bemanning og undervisningslokaler. De budsjettmessige konsekvensene av denne utviklingen er ikke blitt fulgt opp – årsaken til dette er kanskje at økningen har kommet uventet og umulig å forutse i budsjettforarbeidet. De endringene som er viktig å merke seg er følgende:

- Mottaksskolen har økt sitt elevtall fra 177 i 2007 til 233 i 2008 (jf 2.1)
- Antall barn som fikk morsmålsopplæring og fagopplæring på morsmålet økte med 81 barn (jf 2.2)
- Deltakerantallet på norskopplæring for voksne innvandrere har økt med nærmere 300 deltakere på 1 år (jf 3.1 og 3.2)
- Selv om antall språk på faget "Samfunnskunnskap på et språk deltakeren forstår" er det samme i 2008 som i 2007, har antall deltakere på disse kursene økt med 234 deltakere (jf 3.7)
- På grunn av stor arbeidsinnvandring har vi merket økt etterspørsel etter betalingskursene våre – både på dagtid (+119 – jf 3.11) og kveldstid (+151 – jf 3.11)
- Faget engelsk på Grunnskolen for voksne har økt i popularitet – 138 deltakere på dagtid – en økning med 61 deltakere (jf 3.17)

			2006	2007	2008	Endringer
	PRODUKSJON					
1	FØRSKOLE					
1.1	Mottaksbarnehagen på Johannes Læringscenter	Antall barn	41	55	63	+8
1.2	Barnehager tospråklige assistenter	Antall barn	430	445	460	+15
2	GRUNNSKOLE					
2.1	Mottaksskolen på Johannes Læringscenter	Antall elever	135	177	233	+56
2.2	Grunnskoler - tospråklig fagundervisning og morsmålsopplæring	Antall elever	762	770	851	+81
3	VOKSENOPPLÆRING					
3.1	Overgangsordning (timetelling)	Antall deltakere		498	594	+96
3.2	Per Capita-tilskudd (tilskudd over 5 år)	Antall deltakere		292	485	+193
3.3	Norskopplæring – asylsøkere (oppstart november)	Antall deltakere			13	
3.4	Norskopplæring – INTRO-program fra Stavanger kommune	Antall deltakere	190	171	186	+15
4.5	Norskopplæring – INTRO-program fra andre kommuner	Antall deltakere	23	27	18	-9
3.6	Norskopplæring – språkklasser for ungdommer 16-25 år	Antall deltakere	56	42	55	+13
3.7	• Samfunnskunnskap på et språk deltakeren forstår – 50 timer • Antall språk i samfunnskunnskap – 50 timer	Antall deltakere Antall språk	236 11	226 13	460 13	+234
3.8	Norskopplæring - Josephinegruppe	Antall deltakere	17	28	0	
3.9	Norskopplæring – Café Gummien	Antall deltakere	8	12	21	+9
3.10	Norskopplæring - Arbeidstreningssesjonen	Antall deltakere	14	14	13	-1
3.11	Betalingsdeltakere på dag	Antall deltakere	106	262	381	+119
3.12	Betalingsdeltakere på kveld - total	Antall deltakere	404	426	577	+151
3.13	Oppdragsundervisning – eksterne kurs	Antall deltakere		175	165	-10
3.14	Grunnskole minoritetsspråklige voksne	Antall deltakere	41	65	65	
3.15	Grunnskole norske voksne	Antall deltakere	20	8	6	-2
3.16	Engelsk voksne på dag - norske og minoritetsspråklige	Antall deltakere	110	77	138	+61
3.17	Engelsk voksne på kveld - norske og minoritetsspråklige	Antall deltakere	24	20	25	+5
3.18	Spesialundervisning for voksne	Antall deltakere	135	197	192	-5
3.19	Fagkonsulent innen syn	Antall klienter	162	131	146	+15
3.20	Fagkonsulent innen hørsel	Antall klienter	313	373	346	-27
3.21	Rådgiverkontor for hørselshemmede	Antall klienter	21	23	18	-5
3.22	Datahjelp	Antall klienter			38	

	KVALITET					
	Antall plasser i mottaksbarnehagen		28	38	38	
	Antall timer i gjennomsnitt (1.-7. klassetrinn)		27	29	30	+1
	Min. antall timer norskopplæring og samfunnskunnskap		300	300	300	
	Maks. timetall for innvandrere – spor 1-3		2700	2700	2700	
	Maks. timetall for deltakere i introduksjonsprogrammet		2700	2700	2700	

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering

Knut J. Tveit

Saksfremlegg

DATO
26.01.2009

**Sak 08/09:
ASYLMOTTAK OG JOHANNES LÆRINGSSENTER -
SITUASJONSBESKRIVELSE**

Forslag til vedtak:
Saken tas til orientering

Asylmottak og Johannes Læringscenter - situasjonsbeskrivelse

Hva saken gjelder

Hero Norge AS har inngått avtale med UDI om å drive asylmottak med 150 plasser og 30 plasser for enslige mindreårige (EM) i Stavanger. Asylsøkere som bor i mottak har rett til helsetjenester, barneverntjenester og tolketjenester på lik linje med øvrige innbyggere i kommunen. De kan også få 250 timer norskopplæring. Barn og unge i statlige asylmottak har rett og plikt til offentlig grunnskoleopplæring når oppholdet i landet forventes å vare i mer enn 3 måneder. Foreldre med barn i alderen 0-2 år har rett til et avlastningstilbud som sikrer foreldrene mulighet til å delta i informasjonsprogram og norskopplæring. Barn fra to år til grunnskolealder skal ha et tilrettelagt tilbud på minimum 3 timer per dag mandag – fredag.

Barnehage – status per februar 2009

Mottaksbarnehagen kan i perioden 01.01.09–30.06.09 ta inn asylsøkerbarn født i 2003, 2004, 2005 og barn født mellom januar og juni 2006. Barnehagen tildeler en midlertidig plass samtidig med at barnets foresatte deltar ved norskundervisning ved Johannes Læringscenter. Den 06.01.09 tok vi inn et barn født i 2004. De andre henvendelsene vi har hatt fra Hero angående mulighet for barnehageplass har gjeldt foresatte med yngre barn enn overnevnte alder. I slike tilfeller har vi foreslått at Hero kunne ha tilbudt norskundervisning på mottaket samtidig med at det tilbys barnepass på stedet. Hero har også kontaktet oss angående muligheten for at foresatte kan ha med små/spedbarn i klasserommet ved norskundervisning. Vi tillater ikke dette på Johannes Læringscenter.

Grunnskole for barn og enslige mindreårige – status per februar 2009

Per i dag har vi 6 grunnskolebarn fra asylmottaket som har startet sitt grunnskoleløp på Mottaksskolen på Johannes Læringscenter (1.-7. årstrinn). Ingen enslige mindreårige har begynt på senteret, da aldersbestemmelsen av disse asylsøkerne ikke er slutført.

Norskopplæring – status per februar 2009

75 av 82 registrerte asylsøkere med rett til norskopplæring i Stavanger kommune vil være i norskopplæring fra og med 03.02. Vi har da hatt inntak og oppstart av grupper i november samt løpende i januar og februar. Den siste gruppa har oppstart 03.02. Halvparten av asylsøkerne fordeler seg på spor 1, mens resten plasseres på spor 2 & 3, basert på skolegang og foreløpig testing ved registrering. Den samme testingen viser at omtrent 2/3 av deltakerne på spor 1 er analfabeter enten på sitt eget morsmål eller i forhold til det latinske alfabetet. Dersom man sammenlikner med regulære opptak de siste åra, er dette et relativt høyt antall deltakere med svake skriftlige ferdigheter. Det er foreløpig for tidlig å si at dette er en varig situasjon, eller om vi vil få store svingninger i dette antallet.

Enkelte av beboerne ved Stavanger Mottak har såkalt Dubliner-status, dvs at de har ankommet Norge via et transittland. Det er i disse tilfellene slik at det er det første landet de har ankommet som skal behandle en søknad om asyl. De oppholder seg i Norge mens myndighetene utreder hvilket land som skal behandle søknaden, og de vil bli sendt ut av Norge så snart dette er klarlagt. Disse beboerne hadde rett til opplæring ut 2008, men har fra 2009 mistet disse rettighetene. Stavanger kommune mottok opplæringstilskudd for til sammen 9 såkalte Dublinere. 3 av disse var allerede

i opplæring mens 6 stod på venteliste. Etter avtale med IMDi Vest og Stavanger Mottak, kommer vi ikke til å sette i gang norskopplæring for disse deltakerne, men vil i løpet av kort tid gi dem et tilbud om opplæring i bruk av datamaskin, eventuelt et enkelt engelskkurs. Dublinere bosatt i Stavanger uten at vi har mottatt tilskudd, vil ikke få tilbud om opplæring.

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering

Knut J. Tveit

Saksfremlegg

DATO
26.01.2009

**Sak 09/09:
IKT-plan 2009**

Forslag til vedtak:
Saken tas til orientering

IKT-plan 2009

Hva saken gjelder

For en kunnskapsbedrift som Johannes Læringscenter er IKT et strategisk viktig arbeidsverktøy både for ansatte og brukere. Vi har mange ansatte og aktiviteter spredt ut over et stort område i kommunen. Dette stiller store krav til effektiv og målrettet kommunikasjon mellom de ulike medarbeidere, både i administrative, merkantile og pedagogiske stillinger. Vi har også et stort behov for å ha en effektiv kommunikasjon med brukerne våre og med andre samarbeidspartnere.

IKT-planen gjelder for hele Johannes Læringscenter og omfatter både strategisk IKT-arbeid, bruk og drift av IKT. IKT-gruppen har utarbeidet denne planen høsten 2008. Utkast til IKT-plan har vært ute på høring blant de ansatte på senteret. Vedlagt plan er den endelige på bakgrunn av tilbakemeldingene fra de ansatte og driftinger i IKT-gruppen.

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering

Vedlegg:

IKT-plan 2009

Knut J. Tveit

IKT-plan for Johannes Læringscenter

2009-2010

1 Innledning

IKT-planen gjelder for hele Johannes Læringscenter og omfatter både strategisk IKT-arbeid, bruk og drift av IKT. IKT-gruppen har utarbeidet denne planen høsten 2008. Gruppen består av 6 medlemmer:

- Geir Otto Wathne (leder for IKT på senteret)
- Jørn Pedersen (Norskavdeling)
- John Reynier (Grunnskole for barn)
- Girmaa Jiimaa (Bygg/Drift)
- Berit Lunde (Bygg/Drift)
- Johan Karsten Svele (Grunnskole for voksne)

1.1 Generell del

For en kunnskapsbedrift som Johannes Læringscenter er IKT et strategisk viktig arbeidsverktøy både for ansatte og brukere. Vi har mange ansatte og aktiviteter spredt ut over et stort område i kommunen. Dette stiller store krav til effektiv og målrettet kommunikasjon mellom de ulike medarbeidere, både i administrative, merkantile og pedagogiske stillinger. Vi har også et stort behov for å ha en effektiv kommunikasjon med brukerne våre og med andre samarbeidspartnere.

For å gi brukerne våre opplæring tilpasset det samfunnet vi lever i, må bruk av informasjonsteknologi være en integrert del av den pedagogiske virksomheten vår. I tillegg brukes informasjons- og kommunikasjonsteknologi i større og større grad som et hjelpemiddel, både som erstatning for og som et supplement til tradisjonelle metoder. Dette stiller krav til planarbeid, implementering og opplæring i bruk av ny teknologi. Her har vi store utfordringer i tiden fremover.

Både blant ansatte og brukere har vi forskjellige forutsetninger for å bruke informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Dette gjelder både i forhold til grad av språkmestring samt tilpasninger i forhold til syn og hørsel. Her kan målrettet og effektiv IKT-satsning gi oss gode muligheter for tilpasning, samtidig som vi har utfordringer i forhold til tilrettelegging både av utstyr og språkføring i kommunikasjonen mellom ansatte og mellom ansatte og brukere.

For å få ned utgiftene til investeringer og drift av IKT-utstyr skal Johannes Læringscenter benytte gratis og åpen programvare der dette er mulig, både med hensyn til kontorsystemer og operativsystem.

Med bakgrunn i denne situasjonen, skal IKT-planen gjøre det mulig å:

- utnytte informasjonsteknologi strategisk i forbindelse med overordnede mål for virksomheten
- oppnå optimal ressursfordeling i forbindelse med IKT, med riktig balanse mellom kortsiktige og langsiktige prioriteringer av IKT-investeringer
- skape en målrettet og kostnadseffektiv organisering
- skape en teknologisk og systemmessig infrastruktur for framtidig utvikling
- skape grunnlag for framtidige prosesser som vil bidra til at virksomheten blir i bedre stand til å møte framtidige krav og behov

2. Visjon og målsetning

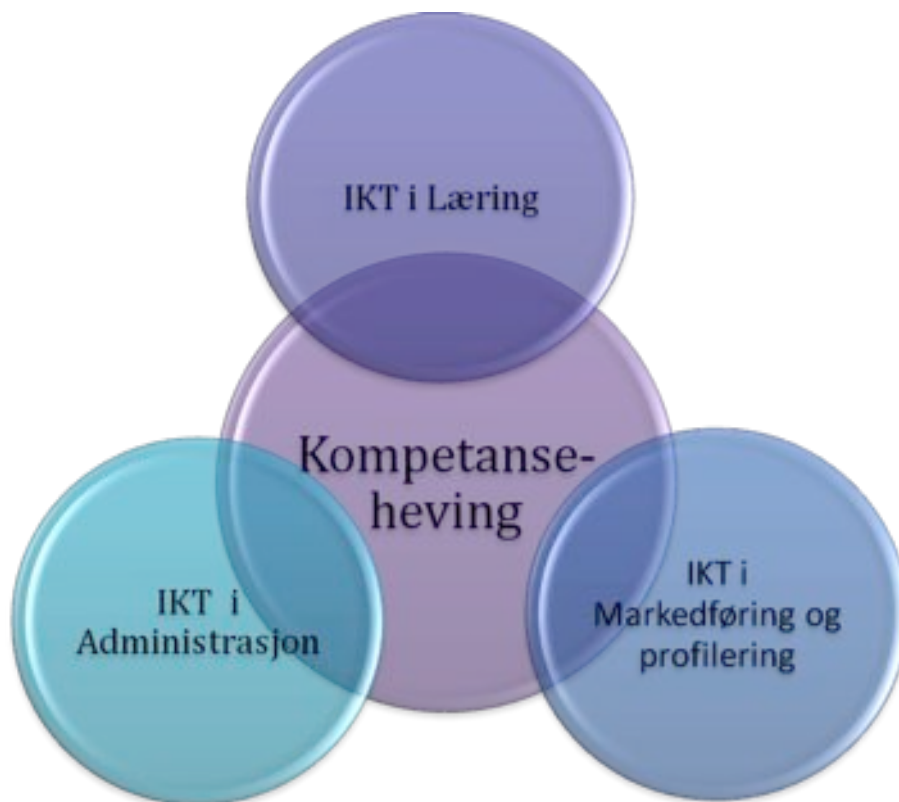
I hovedmålet for Johannes Læringscenter, fastsatt i Handlingsplanen for 2008, heter det at vi skal

Det er ikke mulig uten at det også er likeverdighet mellom ansatte på senteret i hvilke muligheter de har for å utføre arbeidet sitt på en god måte. For å understøtte dette, har vi følgende IKT-visjon for senteret:

IKT - et viktig virkemiddel

IKT skal bidra til at Johannes Læringscenter oppnår sine mål om likeverdighet både for brukere og ansatte

Basert på gitte rammebetingelser og data som er fremkommet i brukerundersøkelsene, utpeker følgende områder seg til å være Johannes sine satsingsområder innen IKT i perioden 2008–2010:

2.1 IKT i læring

Følgende målområder skal prioriteres i planperioden:

- Alle brukere og ansatte ved læringscenteret skal aktivt ta i bruk IKT i undervisnings- og læringssituasjon.
- Pedagogisk IKT-kompetanse må fremmes hos lærere
- Kompetanse på bruk av standard kontorstøtteprogramvare må fremmes hos brukere og ansatte.
- Læringscenteret må i tillegg tilby brukere IKT-opplæring som er nødvendig for deres læringssituasjon.
- Det skal tilstrebes at brukere har tilgang til datamaskin ved alle aktuelle plasser.
- NetOp-administrasjonssystem skal inn i alle klasserom som er utstyrt med brukerdatamaskiner

2.2 IKT i administrasjon

Følgende målområder prioriteres i planperioden:

- IKT skal erstatte papir der dette er mulig
- Det skal være fellessystemer der dette er mulig
- IKT skal bidra til en mest mulig effektiv administrasjon
- Systemer skal ses i sammenheng for å sikre en enkel arbeidssituasjon hvor en unngår dobbeltregistrering og dobbeltarbeid
- IKT skal brukes i kommunikasjon mellom læringscenteret, ansatte og brukere
- Skjema/maler/håndbøker skal finnes i elektronisk format
- Brukere skal kunne samhandle med læringscenteret via Internett/Web
- Hjelpdesk-system skal innføres til brukerhenvendelser

2.3 IKT i markedsføring og profilering

- Læringscenteret sine nettsider skal markedsføre centeret for potensielle brukere og arbeidstakere samt eksterne oppdragsgivere
- Læringscenteret skal tilrettelegge for dialog mellom centeret og brukerne, og mellom centeret og samfunnet

2.4 Kompetanseheving

Følgende målområder skal prioriteres i planperioden:

- Å heve generell IKT-kompetanse for alle ansatte ved Johannes læringscenter
- Styrke kompetanse i bruk av IKT i undervisning sammenheng
- Avdelingene tar ansvar for opplæring av ansatte
- Opplæring skal være behovsrettet
- Mulighet for brukere å få støtte ved hjelp av digitale hjelpeverktøy, veiledning fra superbrukere, brukerstøtte

3. Rullering av IKT-plan

IKT-planen har en tidsramme på to år. Handlingsplanen bør rulleres årlig. Handlingsplanen vil lages ut fra prosjekter som initieres med utgangspunkt i oppsatt prosjektmal. Innspill til nye prosjekter vil naturlig komme i forkant av budsjettfordelingen. IKT-gruppa og rektor vil foreta prioriteringer av innkomne prosjekter.

4. Prosjektmal

Prosjektnavn:	
Prosjekteier/ansvarlig:	
Hensikt/nytte:	
Beskrivelse av prosjekt:	
Antatte kostnader (drifts- og investeringskostnader):	
Tidsperspektiv:	

Kunnskap gir styrke

Handlingsplan for
Johannes Læringscenter 2009

JOHANNES
LÆRINGSSENTER

STAVANGER KOMMUNE

Handlingsplan 2009

Forord

Johannes Læringscenter er en fargerik arbeidsplass med et mangfold av kulturer og språk. Vi gir opplæring til barn, unge og voksne fra alle verdensdeler. Å være i dialog om hva som skjer, tolke opplevelser, erfaringer og reaksjoner blir derfor viktig for alle ansatte. Like viktig er det å få fram reaksjoner fra brukerne gjennom samtale og ulike former for kommunikasjon. Vi må være særlig opptatt av at det er mange faktorer som spiller inn i en vellykket dialog. Ansatte må være spesielt opptatt av konteksten, både den nære situasjonskonteksten der den pedagogiske virksomheten skjer, men også den kulturelle konteksten som ligger bak og styrer handlingene, både hos barna, ungdommene og de voksne.

På Johannes Læringscenter skal fundamentet legges for livslang læring. Å skape utvikling og sikre kvalitet i det pedagogiske arbeidet krever planlegging. Alle som arbeider på Johannes Læringscenter må forholde seg til retningslinjer gitt i lover, forskrifter, læreplaner, fagplaner, rammeplaner og i kommunale føringer. Innenfor disse rammene har vi likevel en viss form for frihet. Handlingsplanen vår sier noe om prioriteringer på organisasjonsnivå. Den skal gi oversikt over aktiviteter og prioriterte områder gjennom hele 2009.

Ansatte i en kunnskapsbedrift må være autonome, selvreflekterende, integrerende, støttende og nære. De skal involvere, kombinere tidligere erfaringer, vise engasjement og ha humor. Brukerne skal erfare at de har reell påvirkningsmulighet, og oppleve at de er deltakende. Alle har ansvar for å utvikle et godt miljø.

Handlingsplanen knytter de ansatte, deltakerne, de foresatte og barna sammen, og legger til rette for å møte utfordringer gjennom samhandling i dialog mellom alle parter. Den utfordringen er vi forpliktet til å ta, og den må vi også våge å ta.

Vi ønsker alle lykke til i arbeidet med å videreutvikle Johannes Læringscenter.

Knut J. Tveit
rektor

Innledning

Johannes Læringscenter gir opplæring i samsvar med lover og forskrifter til nyankomne flyktninger og innvandrere (barn og voksne) og til voksne som har behov for en fornyet grunnskoleopplæring eller opplæring etter sykdom eller skader. Senteret er også et ressurscenter for personer over 18 år som har betydelig redusert syn eller hørsel.

Høsten 2008 har Johannes Læringscenter 237 ansatte fordelt på følgende områder:

Service (20 ansatte): HMS-arbeid, utleie, kurs, konferanser, mediatek, resepsjon, merkantile tjenester, IKT-støtte, transport og tilsyn.

Førskole (52 ansatte): barnehage med tre avdelinger, Base for tospråklige assistenter, Veiledningsteam.

Grunnskole (82 ansatte): Innføringsbase 1-7 årstrinn, Base for tilpasset opplæring 1-7 årstrinn, 1-4 årstrinn, 5-7 årstrinn, Base for tospråklige lærere, Rådgiverteam.

Voksenopplæring (83 ansatte): Introduksjonsprogram for flyktninger, Norsk-opplæring for innvandrere, Spesialundervisning, Grunnskole for voksne (1-10 årstrinn), Fagstøtte innen data, syn og hørsel, Rådgivingskontor for hørselshemmede, Rådgiverteam.

Handlingsplanen gjelder for 2009 og er et forpliktende dokument for skolens ansatte og ledelsen. Planen vedtas i Johannes Læringscenters Interimsstyre.

Hovedmål

Brukerne av Johannes Læringscenter tilbys grunnleggende innføring i norsk språk og kultur. I tillegg tilbys voksne med særskilte behov, opplæring og/eller tilrettelegging for å kunne fungere optimalt.

Alle brukerne av senteret møter ansatte som ønsker dialog og kommunikasjon. Både voksne og barn skal oppleve at det mangfoldet de representerer er en ressurs. Sammen med brukerne ønsker de ansatte å videreutvikle det positive og dynamiske miljøet som preger Johannes Læringscenter. Personalgruppen ønsker at tiden ved Johannes Læringscenter skal gi alle brukerne et godt grunnlag for likeverdighet når det gjelder deltakelse i barnehage, skole, videreutdanning, samfunnsliv og yrkesliv.

Fokusområde Johannes Læringscenter

Vi er alle flerkulturelle

— Johannes Læringscenter som flerkulturell arbeidsplass

Mål

Kompetanseheving innen fagfeltet "flerkulturell forståelse" for alle ansatte ved Johannes Læringscenter

Hva gjør vi allerede

- Prosjektgruppe bestående av representanter fra JLS, UIS og Misjonshøgskolen er etablert
- Studieplan og budsjett er ferdigstilt

Nye tiltak

- Kursrekker med forelesninger over 3 semestre med oppstart august 2009
- Arbeid med studiet på avdelingsnivå
- Kollokviégrupper
- Oppgaveløsning

Resultater

25 % av de ansatte tar eksamen høsten 2010, eller deleksamener etter hvert semester

Service

Avdelingen omfatter merkantile tjenester og resepsjon, IKT-team, HMS-team, biblioteket og transport/vedlikehold. Ansatte på serviceavdelingen skal sørge for at alle støttefunksjoner blir utført til alles tilfredshet.

Kontor og resepsjon betjener både ansatte og deltakere/elever. Senteret har til enhver tid mange henvendelser både ved skranken og via telefonen, og resepsjonsansatte blir senterets "ansikt utad". Avdelingen er ansvarlig for alle merkantile tjenester ved senteret. Dette innebærer betjening av resepsjon og sentralbord, posthåndtering, fakturering, bestillinger, arkivering og lønn. Kontoravdelingen sørger videre for å sende refusjoner til A-etat, stat og andre kommuner. Alle deltakere i introduksjonsprogrammet har introduksjonsstønad. Disse følges opp på like linje med ansatte når det gjelder lønn, permisjoner etc.

IKT-team

IKT-ansatte bistår alle avdelingene ved innkjøp av programvare som skal dekke senterets behov. I tillegg drifter de ansatte IKT-systemet og sørge for at alle maskinene på senteret til enhver tid er operative. IKT-teamet drifter også alle andre AV-midler og tilrettelegge for intern opplæring av ansatte i samarbeid med IKT-gruppen, som består av dataansvarlige fra hver avdeling.

Mediatek

Skolens mediatek bemannes av pedagoger. I tillegg til vanlige bibliotekstjenester, foretar biblioteklærerne bestillinger av alle lærebøker. Biblioteket betjener både ansatte og alle brukerne på Johannes Læringscenter, fra barn til voksne. Biblioteklærerne har et stort ansvar i forhold til opplæring i bibliotekbruk for personer som ikke har mye erfaring med bøker og bibliotek. I tillegg har de et ansvar for å tilrettelegge og stimulere brukerne til økt leselyst.

HMS-team

Helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet er under oppbygging på senteret. HMS-leder forholder seg til offentlige forskrifter og retningslinjer og har jevnlig samarbeid med bl.a. rektor, huseier, brannvesen, kommunens HMS-gruppe, ansattes verneombud og vaktmester.

HMS-leder innehar sykepleierkompetanse. Flertallet av brukerne på Johannes Læringscenter er nyankomne flyktninger eller innvandrere. Barneskolens elever med foresatte

blir registrert i skolehelsetjenesten ved ankomst og får sin helserådgivning via helsesøster. Barnehagens brukere og voksne forøvrig har ikke tilsvarende rådgivning. Behovet er imidlertid stort både når det gjelder ernæring, hygiene og andre sosialmedisinske spørsmål. I tillegg oppstår det fra tid til annen akutte situasjoner både av fysisk og psykisk karakter som krever helsefaglig håndtering.

Drift og Transport

Bygget eies av HaThon Eiendom AS. Bygget driftes av kommunen og senteret bruker kommunens vaktmestertjenester på oppdrag som ikke tilligger byggets eier. I tillegg har senteret egne ansatte som har daglig ansvar for diverse transportoppdrag, tilsyn om ettermiddagene/kveldene, forefallende arbeid som søppeltømming, kosting, rydding, maling etc, både inne og ute.

Fokusområde Service

Kontor: brukermanualer og prosedyrer

Mål

Lage brukermanualer/prosedyrer for viktige gjøremål i Serviceavdelingen.

Hva gjør vi allerede

- Manual for bruk av Ecasys er utarbeidet

Nye tiltak

Lage brukermanualer for:

- Registrering i IST, Postjournal (W)
- Føring av fravær, Kjøreboker, Føring av vikartimer, Lønnsmeldinger (E)
- Reiseregninger, Bestilling av flybilletter og overnatting, Utgående fakturaer, Inngående fakturaer, Småkasse, Gavekasse (A L)
- Fraværsføring for Intro-elever,
- Registrering av Intro-elever i IST, arkivering av fravær for Intro-deltakere, samarbeid med asylmottaket (M)
- e-handel, Arkivering, Mapper i tab-quick , Rekvisitalager (L)

Resultater

Innen utgangen av 2009 skal alle viktige funksjoner på kontoret være beskrevet i manualer.

Fokusområde Service

IKT-team: kommunikasjon

Mål

Bedre kommunikasjonen med brukerne

Hva gjør vi allerede

- Opprettet supporttelefon
- Øker tilgjengeligheten på utstyr
- Bygger opp "bakenforliggende" systemer
- Kursing

Nye tiltak

- Prøve ut "mobile arbeidsplasser" for IKT-ansatte
- Innføre "helpdesk" (elektroniske feilmeldinger)
- Undersøke hvordan driftsavtale med TB på sentralbordet vil fungere
- Innføre felles elektronisk kalender for sentert
- Arbeide for at alle ansatte kommer på samme nett

Resultater

Alle henvendelser om support skal være ivaretatt innen en gitt frist.

Fokusområde Service

Mediatek: Økt samarbeid

Mål

Tilrettelegge for økt samarbeid med grunnskole voksne, ungdommene

Hva gjør vi allerede

- Kjøper inn ungdomslitteratur på norsk og engelsk
- Driver omvisnings- og orienteringsrunder
- Bestiller, registrerer og leverer alle læreverker m/tilleggsutstyr

Nye tiltak

- Utvikle samarbeid med ansatte på GV for å bygge opp en beholdning av fagbøker og filmer som er relevante for Kunnskapsløftet
- Forplikte oss på å holde oss orientert om ny fag- og skjønnlitteratur som passer målgruppen
- Bedre informasjonen om nyinnkjøpt litteratur

Resultater

- Biblioteket kan påvise økt utlån av relevant litteratur til ungdommene
- Biblioteket kan påvise flere ungdommer som brukere av biblioteket

Fokusområde Service

HMS-team: helhetstenkning

Mål

Implementere HMS-tenkning i personalgruppen

Hva gjør vi allerede

- HMS-møter blir jevnlig avholdt
- Vernerunder blir gjennomført
- Brannvernkurs,-øvelser,-tilsyn er ivaretatt
- Samarbeid med vaktmester er ivaretatt

Nye tiltak

- Etablere systemer for å registrere avvik
- Etablere systemer for å håndtere avvik

Resultater

Innen utgangen av 2009 skal senteret ha et tydelig og lett tilgjengelig system for registrering av avvik og håndtering av avvik

Fokusområde Service

Bygg — Inneklima

Mål

Alle spørsmål omkring kvaliteten på inneklimaet skal være besvart.

Hva gjør vi allerede

- Kommunal arbeidsgruppe er nedsatt
- HMS-stab på senteret har foretatt forskjellige undersøkelser
- Wågen Eiendom har nedsatt egen gruppe
- Kontinuerlige målinger blir foretatt
- Ansatte er informert om foreløpige resultater mai-07

Nye tiltak

- Avventer pågående byggteknisk rehabilitering
- Bygget blir "friskmeldt" innen utgangen av 2009

Resultater

Alle målinger skal vise at inneklimaet er i orden innen utgangen av 2009

Førskolen

er regulert gjennom Lov om barnehager, sist endret 17.06.06. Forskriften *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*, gjeldende fra 1. august 2006, gir retningslinjer for barnehagens verdigrunnlag, innhold og oppgaver og gir personalet i barnehagen forpliktende rammer for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen bygger på flere internasjonale konvensjoner som Norge har ratifisert og FNs barnekonvensjon av 1989.

Fra 01.08.07 gikk avdelingen over fra å være et toårig prosjekt til å bli en fast avdeling ved Johannes Læringscenter. Avdelingen ble samtidig utvidet med blant annet egen pedagogisk leder for basen for tospråklige assistenter, permanent veiledningsteam og utvidelse av barnehagen.

Avdeling Mottaksbarnehage

Barnehagen er heldags og har tre avdelinger på totalt 42 plasser for barn i alderen ti måneder til seks år. Avdelingene skal gi plass til barn av deltakere på introduksjonsprogrammet. Disse får gratis barnehagetilbud i to år. Etter første året i mottaksbarnehagen bytter barna til en bostedsbarnehage. Barnehagen gir ved kapasitet også plass til barn i alderen 3-6 år av andre flyktninger, innvandrere og asylsøkere som tilbys et gratis språkstimuleringsstilbud forutsatt at mor deltar ved norskundervisning ved senteret. Barnehagen er en av NAFO (Nasjonalt Senter for flerkulturell opplæring) sine Fokusbarnehager. Det innebærer at den skal være en ressursbarnehage på fagfeltet for andre barnehager i Rogaland og landet forøvrig. Tilknyttet barnehagen har vi vår egen barnehagebuss "Lille Johannes". Bussen drar på turer til skogs, museum, svømmebasseng, besøker andre barnehager og annet.

Avdeling Tospråklige assistenter

Læringscenteret har en base av tospråklige assistenter som arbeider i forskjellige barnehager i kommunen. Barnehagen melder behov til leder for avdelingen, og de forskjellige assistentene fordeles etter antall barn og behov. I desember 2008 var det 33 tospråklige assistenter som til sammen representerte 26 språk.

Veiledningsteam

Avdelingen tilbyr veiledning innenfor fagfeltet til kommunens barnehager, inkludert forelesninger, nettverksmøter og konferanser.

Fokusområde Førskolen — morsmålsassistenter

Kulturformidling i barnehagene

Mål

Minoritetsspråklige barn møter sin kultur i barnehagene i Stavanger

Hva gjør vi allerede

- Vi lager aktiviteter, mat, har på oss nasjonaldrakter og bidrar i samlingsstunder på FN- dagen og på våre egne nasjonal – og festdager
- Vi holder samlingsstunder for alle barna hvor vi har fortellinger, sang og dans fra vårt land
- Sammen med barna lager vi flagget deres og henger det opp i barnehagen
- Vi feirer barnas bursdager ut i fra våre tradisjoner
- Vi bidrar i kommunikasjon og til å bygge kulturelle broer mellom foresatte og personalet i bringe – og hentesituasjoner

Nye tiltak

- Vi vil ha felles diskusjoner og forberedelser på våre personalmøter før høytider som Id, Ramadan, nyttårsfeiring og nasjonaldager
- Etter forespørsler fra barnehagene vil vi holde kurs for barnehagene om aktuelle tema fra vår kultur og vårt land
- Vi vil lage pynt til alle barna på avdelingen som de kan kle seg som er veldig spesifikk/ representativ for våre land
- Vi vil oppfordre de minoritetsspråklige barna til å kle seg med sin nasjonale drakt på slike dager
- Vi vil lære det personalet i barnehagene enkle ord og sanger på barnas morsmål
- Vi vil henge opp bilder av viktige bygninger og andre symboler fra barnas hjemland i barnehagene

Resultater

Alle minoritetsspråklige barn videreutvikler sin identitet ved at de møter og gjenkjenner sin kultur i barnehagene i Stavanger

Fokusområde Førskolen — barnehagen

Barnehagebussen

Mål

Barnehagebussen er en god pedagogisk læringsarena for barna

Hva gjør vi allerede

- Vi har en generell kravspesifikasjon for pedagogisk leder i barnehagen
- Vi har etablert oss i et nettverk og på nettsider med `Mobila førskolor` i Sverige
- Vi prøver ut ulike steder og aktiviteter å dra til: Hva fungerer som gode læringsarenaer for barna?
- Vi har innredet bussen med nødvendig utstyr, leker/pedagogisk materiell og inventar
- Bussen brukes ukentlig som primærarena for barnehagens mor-barn gruppe
- Det er gjort avtale med Steinhagen barnehage om felles turer med bussen fra februar 2009

Nye tiltak

Vi vil:

- Utvikle og planfeste samarbeidet med Steinhagen barnehage
- Lage en spesifikasjon for "Ansvarsoppgaver" for pedagogisk leder på bussen
- Utvikle gode og enkle ikt-verktøy til bruk for pedagogisk leder i månedsplanlegging av bussen
- Dra på studiebesøk til/fra `Mobila førskolor` i Sverige
- Bidra på `Mobila førskolor`s nettsider
- Bli godt kjent med innholdet i rammeplanens temahefte: natur og miljø
- Etablere "faste" bestemmelsessteder som fungerer som gode språkstimuleringsarenaer på bakgrunn av evalueringer fra høsten 2008 og våren 2009
- Utvikle vår satsing på `Det musiske mennesket` ute (jf årsplan)
- Arbeide med å utvikle gode muligheter for barna til å møte og lære rollelek på tur
- Utvikle og nedtegne tips og ideer til språkområdet "meg selv og kroppen min" på tur

Resultater

Bussen reiser 4 ganger ukentlig til gode språkstimuleringsmiljøer -og aktiviteter. En fast gruppe norskspråklige barn og voksne fra Steinhagen barnehage er med bussen på tur 2 ganger i uken for å gi barna nye vennskap og gode norskspråklige modeller

Grunnskolen

er regulert gjennom Opplæringsloven, gjeldende fra 01.08.06. § 2-8 er sentral for undervisningen av nyankomne elever: *Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring ... Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.* De overordnede prinsippene i generell del, Læringsplakaten, Fag og timefordeling og Læreplanene for fag i Kunnskapsløftet gjelder for elevene.

Avdeling Grunnskole barn

Avdelingen tilbyr grunnleggende norskopplæring og fagopplæring til alle barn mellom seks og tolv år uten norskkunnskaper. All undervisning gis etter enkeltvedtak om særskilt språkopplæring. Fagopplæringen gis både på norsk og morsmålet. I tillegg får elevene minimum en time morsmålsopplæring i uken. Per 1. desember 2008 er det registrert 120 elever som representerer 20 forskjellige språk. Elevene blir på Johannes Læringscenter i ca. et år før de overføres til bostedsskolen.

Avdeling Tospråklig opplæring

Johannes Læringscenter er base for alle lærerne som underviser i morsmål og tospråklig fagundervisning i Stavangerskolen. Opplæringen bygger på gjeldende læreplaner i Kunnskapsløftet. Lærerne er tilsatt ved Johannes Læringscenter og skolene i kommunen bestiller og betaler for timer i de aktuelle språkene. Per 1. desember 2008 underviser 59 lærere 727 elever i 33 forskjellige språk. Avdelingen betjener også de øvrige avdelingene ved senteret gjennom forskjellige oppdrag som: **Undervisning** i samfunnsfag på morsmålet for voksne, **Lese- og skriveopplæring** for voksne analfabeter, **Kartlegging** av språkferdigheter for førskolebarn, **Tolkeoppdrag**.

Rådgiverteam

Ved Grunnskolen er det tilsatt rådgivere som i hovedsak har i oppgave å registrere nye elever/deltakere, kartlegge språkferdighetene til 5-åringer før skolestart, kartlegge norsk- og fagnivået og gi veiledning til de voksne deltakerne i forhold til videre utdanning. Rådgivertjenesten gir også veiledning innenfor fagfeltet til alle grunnskolene i kommunen. Dette kan være forelesninger for hele kollegier, veiledning av enkeltlærere/grupper av lærere, nettverksmøter etc. Rådgiverne tar også imot studiebesøk fra andre kommuner.

Fokusområde Grunnskolen — barn

Formativ vurdering

Mål

- Vi vil gi våre elever en grunnleggende opplæring i norsk som også inneholder arbeid med de viktigste kompetansemål for Kunnskapsløftets øvrige fag. Dette skal gi dem et godt grunnlag for å få læringsutbytte i alle fag når de begynner i sin bostedsskole.
- Dette målet innebærer at den omfattende norskopplæringen innen det nye faget "Norsk for språklige minoriteter" (fastsettes sommeren 2007) systematisk må temaorganiseres for å ta opp i seg kompetansemål fra de andre fag.
- Elevenes opplæring skal også preges av de bærende ider i Kunnskapsløftet knyttet til "Læringsplakaten" og "Grunnleggende ferdigheter".

Hva gjør vi allerede

- Vi har utarbeidet Lokal Læreplan for grunnskolen barn
- Vi har høsten 08 startet med å arbeide ut fra Lokal Læreplan
- Drøfter kontinuerlig planen – som aldri blir en "endelig" plan
- Drøfter engelsk som "valgfag"
- Lærerne er blitt introdusert for formativ vurdering – og har jobbet ut fra elevarbeider med formativ vurdering i pu-tid (møtetid)

Nye tiltak

- Jobbe videre med formativ vurdering — samtlige klasser tar i bruk formativ vurdering i forhold til norskfaget.
- Vi ønsker å satse mer på elevvurdering. Det vil si at elevene deltar aktivt i vurderingsarbeidet ettersom de lærer seg bedre norsk.
- Elevene tar i bruk loggbok som en fast del av vurderingsarbeidet.
- Jobbe videre med Lokal Læreplan – knytte denne opp mot formativ vurdering.
- Vi starter en valgfaggruppe i engelsk fra 1.1.09. Denne vil være et tilbud for sterke elever som har solid skolebakgrunn fra tidligere. (Har innlærte læringsstrategier)
- Vi ønsker å etablere en sos-ped-gr.
- Det vil si en gruppe lærere/miljøarbeidere som kan fange opp elever som har problemer med tilpasning — og gi disse et godt tilbud.
- Samarbeid med morsmåslærere og foresatte er her svært sentralt.
- Der er ønskelig med kursing for kontaktlærere innen nevnte område.

Resultater

- Alle klasser ved G-barn bruker formativ vurdering (fra og med 1.1.09).
- Vi bruker Lokal Læreplan for grunnskolen barn ved JLS forpliktende.
- Ressursteamgruppe etableres 1.1.09
- Valgfag engelsk er i gang 1.1.09.

Fokusområde Grunnskolen — barn

Begrepslæring

Mål

- Innføre systematisk begrepslæring som del av fagopplæringen i norsk og matematikk.
- Skape et godt samarbeid mellom faglærere og morsmåslærere med tanke på tospråklig begrepslæring.
- Bevisstgjøre undervisningspersonell om viktigheten av begrepslæring.

Hva gjør vi allerede

- Undervisningspersonell blir bevisstgjort viktigheten av begrepslæring gjennom seminar og kursing
- Bruker morsmåslærere i noen språk i noen klasser/grupper
- Har implementert begrepslæring i noen fag i den lokale læreplanen

Nye tiltak

- Innføre faste timer for begrepslæring i samarbeid med morsmåslærere.
- Utvide antall morsmål som det blir gitt morsmålsundervisning og tospråklig fagopplæring på.
- Lage ordbank og/eller begrepsbank
- Kursing av undervisningspersonell for å sikre en felles ramme for begrepsopplæringen
- Kursing av undervisningspersonell i ulike metoder for begrepslæring (didaktikk)
- Implementere begrepslæring i den lokale læreplanen.

Resultater

- Undervisningspersonell skal ha grundig kjennskap til metodisk bruk av begrepslæring.
- Implementere begrepslæring i lokal læreplan.

Fokusområde Grunnskolen — tospråklig opplæring

1: Foreldresamarbeid

Mål

Foreldres deltakelse i elevens læring

Hva gjør vi allerede

- Foreldermøter i de forskjellige morsmål i løpet av skoleåret (innen utg. av feb.)
- Sosiale tilstelninger (elever, foreldre, lærere)
- Trekantsamarbeid (foreldre-skole-hjem) Gautesete skole

Nye tiltak

- Informasjon til foreldre på Internettside
- Utarbeide rutiner for foreldermøter

Resultater

- Vurdering av gjennomgatte foreldermøter og foreldersamarbeid innen juni 2009

Fokusområde Grunnskolen — tospråklig opplæring

2: Undervisningsmetoder

Mål

Utvikle læringsstrategier og undervisningsmetoder i morsmål/tospråkligfag- og 50t samfunnskunnskaps-undervisningen

Hva gjør vi allerede

- 5 lærere deltar i etterutdanningskurs for tospråklige lærere som underviser 50t samfunnskunnskap – Haugesund 1.-2.okt 08
- Fire lærere tar fag som inngår i Bachelor for tospråklige lærere
- Veileder lærere i forbindelse med tospråklig/morsmålopplæringen

Nye tiltak

- Migrasjon og kulturell mangfold- studiet 2.del, 15stp
- Videre arbeid med Språkpermen for minoritetsspråklige grunnskoleelever
- Bygge opp kompetanse hos lærere i forhold til lærestrategier og undervisningsmetoder
- Etterutdanningskurs for tospråklige lærere som underviser 50t samfunnskunnskap – Stavanger, febr 2009- 5 lærere deltar

Resultater

- Språkpermen er aktivt i bruk hos tospråklige lærere innen juni 2009
- Kompetanseheving for tospråklige lærere som underviser 50t samfunnsfag

Voksenopplæring

Avdeling Grunnskole for voksne

Avdelingen er regulert gjennom Opplæringsloven, gjeldende fra 01.08.06. § 2-8 er sentral for undervisningen av nyankomne elever: *Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring... Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.* De overordnede prinsippene i generell del, Læringsplakaten, Fag og timefordeling og Læreplanene for fag i Kunnskapsløftet gjelder for elevene.

Grunnskolen for voksne henvender seg til norske og minoritetsspråklige voksne som ønsker grunnskoleeksamen. Det samme tilbudet blir gitt til minoritetsspråklige ungdommer som forberedelse til videregående opplæring. Det blir tilbudt opplæring i grunnleggende ferdigheter innen lesing, skriving og regning. Denne opplæringen er tilrettelagt ut fra den enkelte voksne sine individuelle behov enten i forhold til etterutdanning eller arbeid.

Avdeling Norskopplæring

Avdelingen drives i tråd med "Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere" (Introduksjonsloven) av 1. september 2005. Loven inneholder bestemmelser både for deltakere i introduksjonsprogrammet og for de som går på "ordinære" norskkurs. Med utgangspunkt i oppholdsgrunnlag får innvandrerne rett og/eller plikt til opplæring i minimum 300 timer, inkludert 50 timer samfunnskunnskap på et språk de forstår.

- Retten medfører at opplæringen er gratis, og at det skal gis tilbud innen tre måneder etter ankomst. Ved behov kan retten utvides med inntil 2700 timer norskopplæring.
- Plikten medfører at gjennomført opplæring i 300 timer eller dokumentasjon av tilstrekkelige norskkunnskaper er en forutsetning for bosetting og for å kunne søke om statsborgerskap.

Opplæringen på norskavdelingen drives etter Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (L-2005).

Planen forutsetter at de overordnede prinsippene i Kunnskapsløftets generelle del og Læringsplakaten også gjelder voksenopplæringen. Opplæringen kan avsluttes med Norskprøve 2 eller 3.

Det er Arbeids- og inkluderingsdepartementet som har det administrative og økonomiske ansvaret for norskopplæringen for voksne.

ne innvandrere, mens Kunnskapsdepartementet har det faglig-pedagogiske ansvaret.

Kommunene Randaberg og Rennesøy organiserer ikke egen opplæring for voksne innvandrere og kjøper derfor skoleplasser på Johannes Læringscenter.

RPB-seksjon (Rett og Plikt + Behovsprøvd norskopplæring)

Seksjonen organiserer 300 timers begynneropplæring i norsk for alle nyankomne, uavhengig av status. Seksjonen tilbyr videre norskopplæring for de som har behov for mer timer.

Fokus-seksjon

Fokus-seksjonen er opprettet for å ivareta den delen av norskopplæringen som faller utenfor ordinær organisering. Dette gjelder i første rekke undervisning av introduksjonsdeltakerne i lærernes obligatoriske avspasering (juni/ august og høst- og vinterferie) og norskundervisning som avvikles på kveldstid.

Senteret får i tillegg jevnlig forespørsler fra bedrifter i regionen om å arrangere norskkurs på arbeidsplassen for utenlandske arbeidstakere. Lærere fra Johannes Læringscenter er allerede engasjert i denne typen oppdragsundervisning.

I 2006 formulerte VOX, på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, nasjonale mål for *Basiskompetanse i arbeidslivet*. Erfaringer fra kompetanseutviklingsprogrammet viser at arbeidstakere med liten utdanning ofte foretrekker å tilegne seg ny kompetanse på arbeidsplassen og at slik opplæring ofte gir gode resultater. "Programmet skal sørge for at flere voksne kan skaffe seg den

basiskompetanse som er nødvendig for å mestre krav og omstilling i arbeids- og samfunnsliv". Johannes Læringscenter er allerede involvert i denne form for voksenopplæring.

Nettbaserte opplæringsprogrammer gir deltakerne muligheten til å lære uavhengig av klasserom og lærer. Johannes Læringscenter gir nettkurs i norsk på ulike nivåer og etterspørselen etter slike kurs er økende.

INTRO-seksjon

Intro-seksjonen har ansvar for heldagstilbudet til deltakerne som omfattes av introduksjonsprogrammet. I tillegg til ordinær norskopplæring tilbyr vi ulike programfag som nærmiljø, trafikalt grunnkurs, musikk, søm, strikkekafe, gym, data, m.m. Norskopplæringen kombineres også med bransjekurs og språktrening på ulike arbeidsplasser. Hver enkelt deltaker har sin programveileder fra kommunens flyktningmottak.

Introduksjonsprogrammet drives i nært samarbeid med Flyktningseksjonen i Stavanger og flyktningkontorene i Randaberg og Rennesøy kommuner.

I-bedrift Renhold

Siden 2005 har Johannes Læringscenter, i samarbeid med Thingbø Byggrent AS, hatt partnerskapsavtale om daglig renhold på senteret. Hvert semester får fem deltakere i introduksjonsprogrammet tilbud om bransjekurs innen renhold og tilsetning som renholdere ved Johannes Læringscenter. Etter hvert som fag- og språkkompetansen hos den enkelte øker, arbeides det for tilsetning utenfor senteret. Lederen for elevbedriften og mentor for deltakerne er tidligere deltaker i introduksjonsprogrammet. Han er nå fast tilsatt i Thingbø Byggrent AS.

I-bedrift Kantine

Deltakere som ønsker å orientere seg mot storkjøkken og kantinearbeid får bransjekurs og praksis i kantinen vår. I løpet av våren 2009 ønsker senteret å utvikle en I-bedrift i forbindelse med kantinen. Kantinen har en egen prosjektleder og en kokk i full stilling, samt en norsklærer. I tillegg til å drive opplæring har kantinen ansvar for den daglige lunsjserveringen til deltakere og ansatte.

Rådgiverteam på N-avdelingen

Rådgiverne registrerer nye deltakere, kartlegger norsknivå, setter sammen grupper, finner praksisplasser for deltakere, gir veiledning til deltakere m.m.

Avdeling Spesialpedagogikk

Avdelingen drives i tråd med Opplæringslovens bestemmelser (§4A-2): *Vaksne som ikkje har eller kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbodet for vaksne, har rett til spesialundervisning. Vaksne som har særlege behov for opplæring for å kunne utvikle eller halde ved like grunnleggjande dugleik, har rett til slik opplæring.*

Avdelingens fagkonsulenter for syn og hørsel, gir tilbud i tråd med Lov om helsetjenesten i kommunen og m/forskrift om habilitering og rehabilitering, Pasientrettighetsloven og Lov om helsepersonell. Samtidig forholder de seg til Rikstrygdeverkets regler vedrørende tekniske hjelpemidler.

Spesialundervisningen

Spesialpedagogene gir opplæring innen alle spesialpedagogiske områder; syn, hørsel, tale, kommunikasjon, veiledning og datatekniske hjelpemidler. Opplæring foregår individuelt og i små grupper.

Undervisningen finner sted i Læringscenterets lokaler i Haugesundsgata og i leide lokaler i BI i Hesbygata. Vi underviser også eksternt alt utfra den enkelte deltakers forutsetninger og behov.

Fagkonsulentene innen syn og hørsel

Fagkonsulentene kan utrede og kartlegge behov for tilrettelegging når san- setapet medfører problemer i dagliglivet. De legger til rette for praktiske og tekniske tiltak, gir opplæring, oppfølging, råd og veiledning.

Rådgivingskontoret for hørselshemmede

Rådgiver hjelper hørselshemmede, døve og døvblitte med deres utfordringer i det offentlige rom, f.eks skolegang, arbeidsliv, brev, rettigheter, søknader mm.

IKT-rådgiver

Kommunen har oppfølgingsansvar og rådgiver skal gi bruker teknisk støtte i bruk av datatekniske hjelpemidler som gis som utlån av hjelpemiddelsentralen.

Fokusområde Voksenopplæring – Grunnskole voksne

Formativ vurdering

Mål

- Innføre formativ vurdering som arbeids- og vurderingsform i fagene engelsk og norsk. Med det menes at læreren systematisk går inn for å identifisere læringsbehov for så å svare på dem.
- Gjøre vurderingen interaktiv mellom lærer og elev slik at de sammen kan finne frem til hvilke læringsbehov den enkelte elev har.

Hva gjør vi allerede

- Formativ vurdering brukes som individrelatert, støttende undervisningsvurdering i språkfagene. Lærerne har utviklet et rettesystem for tekster som legger vekt på å unngå mekaniske øvelser og samtidig vise forbedringspotensiale.
- Lærerne bruker formativ vurdering for å bygge bro mellom summativ og formativ vurdering. De hjelper elevene til å lukke gapet mellom egne forutsetninger og standardiserte tester (eksamen, norskprøver).

Nye tiltak

- Øke læringsutbyttet for den enkelte elev ved at lærerne er mer bevisste på de valg de gjør i klasserommet.
- Bevisstgjøre lærerne på bruk av tilbakemeldinger i klasserommet. Minst hver 6. time av undervisningen bør brukes på feedback.
- Oppmuntre til mer egenvurdering og "peer assessment", bygge ned mytene rundt vurdering som lærerens domene og lære elevene å spore sin egen suksess.
- Alle klassene tar i bruk en form for tekstproduksjon hvor tekstene blir oppbevart som dokumentasjon på læring og hvor elevene gis mulighet til å skrive i flere utkast. (Mappevurdering).
- Alle klassene innfører loggskrivning som en fast del av vurderingsarbeidet.

Resultater

Utvikle større grad av autonomi og kunnskap om egen læring hos den enkelte elev for derigjennom å se en stadig bedre gjennomføringsprosent på vgs. for elever som kommer fra Grunnskolen for voksne på JLS.

Fokusområde Voksenopplæring — Grunnskole voksne

Begrepslæring

Mål:

- Innføre systematisk begrepslæring som del av fagopplæringen i norsk, matematikk, samfunnsfag, naturfag og engelsk.
- Skape et godt samarbeid mellom faglærere og morsmåls lærere med tanke på tospråklig begrepslæring.
- Bevisstgjøre undervisningspersonell om viktigheten av begrepslæring.

Hva gjør vi allerede

- Undervisningspersonell blir bevisstgjort viktigheten av begrepslæring gjennom seminar og kursing.
 - Bruker morsmåslærere i noen språk i språkklassene.
 - Har implementert begrepslæring i noen fag i den lokale læreplanen.
-

Nye tiltak

- Innføre faste timer for begrepslæring i samarbeid med morsmåslærere.
 - Utvide antall morsmål som det blir gitt morsmålsundervisning og tospråklig fagopplæring på.
 - Lage ordbank knyttet til modulene i samfunnsfag, matematikk, naturfag og engelsk
 - Videre kursing av undervisningspersonell for å sikre en felles ramme for begrepsopplæringen.
 - Kursing av undervisningspersonell i ulike metoder for begrepslæring (didaktikk).
 - Implementere begrepslæring i den lokale læreplanen.
-

Resultater

- Undervisningspersonell skal ha grundig kjennskap til metodisk bruk av begrepslæring.
 - Implementere begrepslæring i lokal læreplan.
-

Fokusområde Voksenopplæring — norskopplæring

Analfabeter + spor 1

Mål

Analfabeter + spor 1 deltakere får et bedre tilrettelagt tilbud

Hva gjør vi allerede?

- Foretar utvidet kartlegging og tester morsmålet v/tospråklig lærer
 - Veksler mellom opplæring i gruppe, enetimer, bruk av to-lærer/assistent
 - Knytter norskopplæring til praktiske aktiviteter
-

Nye tiltak

- Opprette et eget alfa-lærerteam med en fleksibel timeplan
 - Opprette fadderordning for nye alfa-lærere for å sikre kompetanseoverføring
 - Gjøre mer bruk av tospråklige lærere
 - Kvalifisere flere lærere i leseopplæring for voksne i samarbeid med Lesesenteret.
-

Resultater

- Alle deltakerne har vært gjennom G-delen i språkpermen for spor 1.
- Alle deltakerne gjennomfører Norskprøve 1
- Flere tar Norskprøve 2 muntlig

Fokusområde Voksenopplæring – norskopplæring

Bestått Norskprøve

Mål

Flere av våre deltakere består Norskprøven

Hva gjør vi allerede?

- Gir Norskopplæring i tråd med læreplanen
- Gjennomfører prøvetester
- Gir anbefaling til den enkelte deltaker om å melde seg opp når vi mener de kan bestå prøven
- Driver internkursing for å bedre vurderingskompetansen blant lærerne

Nye tiltak

- Bygge opp kompetansen hos lærerne i forhold til nivåplassering av deltakerne med utgangspunkt i nivåbeskrivelsene i CEFR (L-2005) blant annet gjennom å delta på Fyrtårn-prosjektet i regi av VOX og drive utviklingsarbeid på avdelingen.
- Forplikte lærerne til å gi tydelige læringsmål for kortere og lengre perioder og dokumentere deltakernes progresjon i forhold til disse målene. Målene skal være knyttet til nivåene i læreplanen.
- Gi deltakerne verktøy til å vurdere seg selv og sin egen norskspråklige utvikling i forhold til både kort- og langsiktige mål.
- Fokusere på norskspråklig utvikling på arbeidsplassene ved systematisk oppfølging av læringsmål
- Øke forståelsen av hvilke variabler som er viktige for å bestå Norskprøvene ved å gjennomføre en deltakerundersøkelse ved oppmelding til prøvene. Deltakerundersøkelsen skal blant annet gi informasjon om trivsel, opplevd læringstrykk i norskopplæring, relevans i norskopplæringen, forståelse av mål og vurdering av egen innsats
- Bruke informasjon som for eksempel deltakerens fravær, lærerens vurdering og anbefaling, deltakerundersøkelsen og prøveresultater til å peke på utviklingsområder for avdelingen, den enkelte lærer og den enkelte deltaker

Resultater

70% av alle deltakerne med rettigheter etter Introduksjonsloven som meldes opp til Norskprøvene skal bestå både skriftlig og muntlig prøve

Fokusområde Voksenopplæring – norskopplæring

Klarere definering av progresjon og mål

Mål

Systematisere opplæringen og gi våre deltakere kurspakker som gir tydelige føringer i forhold til progresjon og mål.

Hva gjør vi allerede

- Gir norskkurs på kveld etter inndeling i spor 2 og 3 og inndeling i normal og høy progresjon opp til og med B1 nivå
- Gir nettkurs med tydelig progresjon opp til og med B1 nivå
- Gir undervisning i forhold til målsettinger definert i samarbeid med deltakere og oppdragsgivere

Nye tiltak

- Lage kurspakker for kveldsundervisningen med klarere definering av progresjon og målsettinger
 - prøve å samkjøre inntak og avslutning av kurs med norskprøve 2 og 3 samtidig som man ivaretar ventelistegarantien og behovet for alternativ skole-rute på grunn av ferieundervisning.
- Utvide nettkurstilbudet i forhold til ulike grupper
 - kunne bruke ulike læreverk i nettveiledningen alt etter deltakernes behov
 - bruke testbatteriet til Migranorsk før oppstart nettundervisning
- Selge kurspakker til næringslivet/NAV der bruk av språkperm metodikk og formativ vurdering blir vektlagt
 - kunne tilby kartlegging/testing med testbatteriet til Migranorsk før oppstart med norskopplæring i bedrift
 - kunne tilby kurspakker med alternativ metodikk, for eksempel suggestopedi

Resultater

- Lage kursbeskrivelser spesielt tilrettelagt for kveldsdeltakere
- Sertifisere minst 3 lærere i testbatteriet til Migranorsk
- Sertifisere minst en lærer i nettveiledning Migranorsk
- Ferdigstille og presentere kurspakke (Los) – formativ vurdering
- Kunne tilby kurs med alternativ metodikk
- Få 80% tilfredshet med kurstilbudet i deltakerundersøelsen

Fokusområde Voksenopplæring – spesialpedagogikk Spesialundervisningen

Mål

Utvikle og videreføre rutiner for tverrfaglig arbeid på avdelingen

Hva gjør vi allerede

- Inntaksamtaler
- Felles refleksjonstid med utgangspunkt i deltakercase
- Usystematisk samarbeid i personalgruppa
- Skolere oss innen området erverva hjerneskadeproblematikk
- Formelt samarbeid i arbeid med IOP

Nye tiltak

- Personalet forbedrer og utvikler gode forpliktende rutiner
- Ha større fokus på tverrfaglig tilnærming ved inntak av nye deltakere
- Forbedre inntaksrutinene og sluttrapportene

Resultater

- Deltakerne er sikret et helhetlig tilbud
- Klare rutiner ved inntak og oppfølging av nye deltakere
- Registrering av antall deltakere som har behov for tverrfaglige undervisning i 2009

Fokusmål Voksenopplæring – spesialpedagogikk IKT-rådgiver

Mål

Få bedre kunnskap og innsikt i tekniske hjelpemidler og programvare

Hva gjør vi allerede

- Samarbeider med folk som har god kunnskap ved senteret
- Har deltatt på kurs hos HMS

Nye tiltak

- Delta på kurs/opplæring som HMS organisere, selvstudium

Resultater

Vurdering i form av rapport desember 2009

Fokusområde Voksenopplæring – spesialpedagogikk

Fagkonsulentene innen syn og hørsel

Mål

Markedsføring

Hva gjør vi allerede

- Deler ut brosjyrer
- Informerer hjemmebaserte tjenester og andre kommunale instanser
- Holder foredrag hos interesseorganisasjoner og foreninger/lag etter forespørsel
- Gir informasjon til øyeleger/ leger ved SuS
- Gir informasjon i CosDoc -nyhetene

Nye tiltak

- Informasjon i Mortepumpa
- Informasjon i bydelsavisene
- Ny informasjon til fysio/ergo – tjenesten i kommunen
- Fortsette informasjon til bestillerkontorene i kommunen

Vurdering

Vurdering av tiltak i form av rapport desember 2009

Fokusområde Voksenopplæring – spesialpedagogikk

Rådgivningskontoret for hørselshemmede

Mål

Markedsføring av tilbudet – spesielt rettet mot gruppen tunghørte og døvblitte

Hva gjør jeg allerede

- Deler ut brosjyrer
- Informerer eksternt i ulike fora i kommunal og privat regi

Nye tiltak

- Utvide informasjonen i senteret og kommunens informasjonskanaler

Vurdering

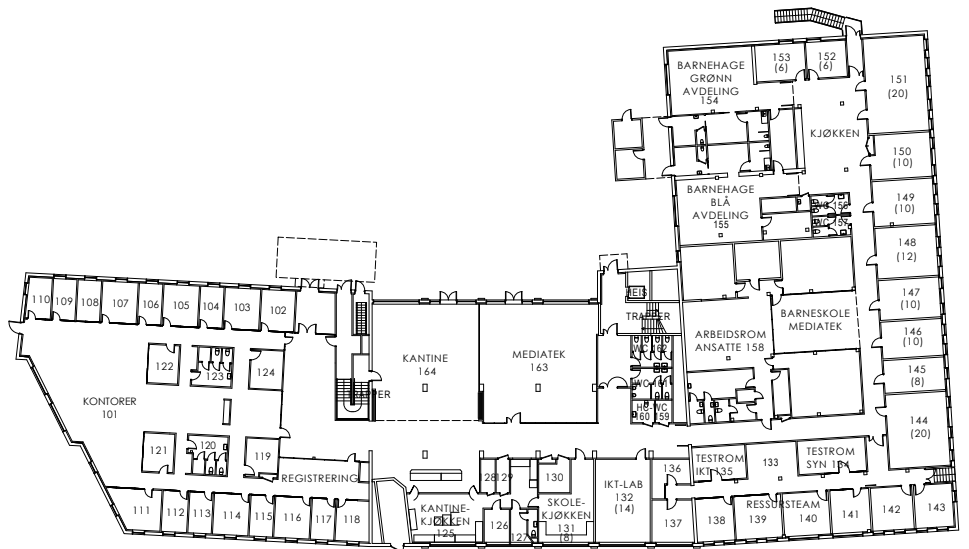
Vurdering i form av rapport desember 2009

Plantegning over Johannes Læringscenter

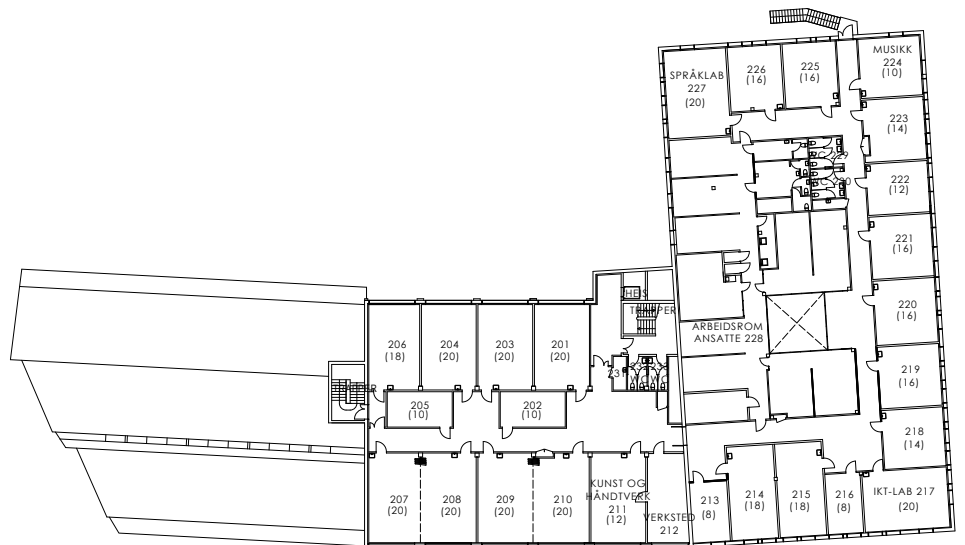
1. etasje

Ansatte 158
 Barnehage blå avd. 155
 Barnehage grønn avd. 154
 Barneskole 144-151
 Barneskole mediatek
 Grupperom 152-153
 Kantine 164
 Kantinekjøkken 125
 Kjøkken
 Kontorer 101-118
 Mediatek 163
 Registrering
 Ressursteam 136-143
 IKT-lab 132
 Skolekjøkken 131
 Testrom IKT 135
 Testrom syn 134
 Toaletter 120, 123, 156,
 157, 159-162

2. etasje

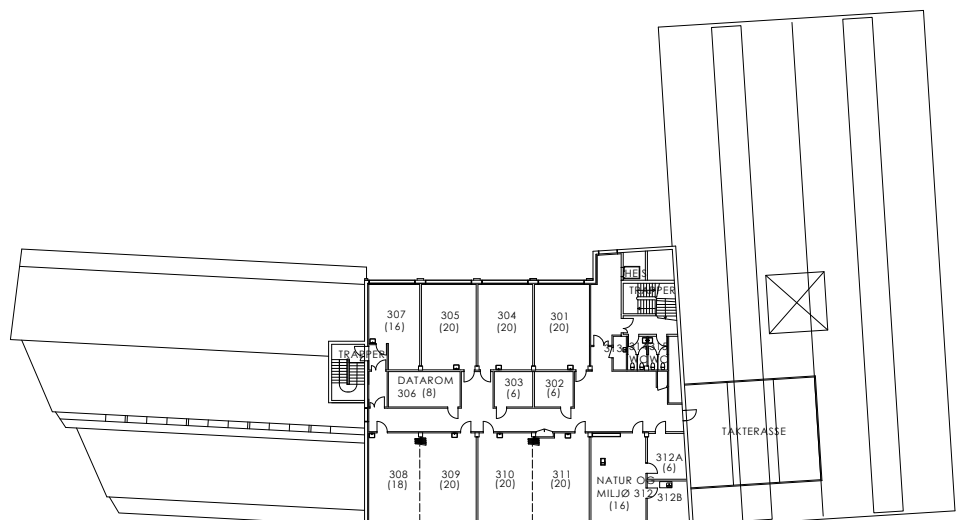
Ansatte 228
 IKT-lab 217
 Klasserom
 Kunst og håndverk 211
 Musikk 224
 Språklab 227
 Toaletter 231-233, 229-230
 Verksted 212

3. etasje

Datarom 306
 Klasserom
 Natur og miljø 312
 Takterasse
 Toaletter 313-315

NB!
 (*) på plantegningen forteller hvor mange elever det er plass til i hvert enkelt klasserom.

Johannes Læringsenter

Haugesundsgata 27

4014 Stavanger

Tlf: 51 50 66 00

Faks: 51 50 66 01

www.velkommentiljohannes.no

Lokale læreplaner for Johannes Læringscenter 2009

JOHANNES
LÆRINGSSENTER

STAVANGER KOMMUNE

Generell del

Formativ vurdering

1. Hva er formativ vurdering?

Med formativ vurdering mener vi det å bruke vurdering til å identifisere læringsbehov for så å svare på dem. I stedet for vurdering av læring, vurderer man *for* læring. Vurdering blir betraktet som noe interaktivt som foregår mellom lærer og elev. De finner sammen frem til hvilke læringsbehov den enkelte elev har. Læreren prøver så å svare på disse behovene. Hun intervenserer, kan vi si, for å hjelpe læringen. De fleste lærere vil nikke gjenkjennende til en slik beskrivelse og si at slikt har de gjort i mange år. Det er da heller ikke noe nytt i en slik pedagogikk. Det nye består i å drive med formativ vurdering som en systematisk tilnæringsform som preger hele undervisningen, klasseromskulturen, interaksjonen med elevene, retting og vurderingsarbeidet. Vurdering blir ofte sett litt skjevt på i norske skoler, som en sur plikt man er satt til og helst ville slippe. I virkeligheten er det kanskje den viktigste delen av en lærers arbeid. Man kan alltid flykte fra dårlig undervisning, men aldri fra dårlig vurdering. Det er her læreren virkelig utøver sin makt. Den skal vi være oss bevisst og utøve med så stor kyndighet og respekt som mulig.

2. Summativt eller formativt – er det så stor forskjell?

Summativ vurdering er vurdering i forhold til et mål, gjerne definert gjennom en læreplan. Den gis etter at et arbeid er avsluttet, gjerne som en standpunktkarakter eller en eksamenskarakter. Den inneholder sjelden noe forbedringspotensiale eller kommentar. Den er satt for å rangere, godkjenne eller kontrollere elevens kompetanse. Den sier også noe om skolens nivå eller det nasjonale nivå.

Formativ vurdering kan også være målrelatert, men vil kanskje oftere være individrelatert. Den gis underveis for å støtte læring. Den vil alltid inneholde en kommentar hvor eleven kan se sitt forbedringspotensiale.

Tilsynelatende står vi her overfor to helt motstridende pedagogiske retninger, to verdener som ikke kan forenes. Men er det egentlig slik at vi må velge å vurdere enten formativt eller summativt? Enkelte har ment at dersom man prøver å forene de to vil den formative vurdering tape, nærmest bli et slags gissel for den summative vurdering som har så mye lengre og sterkere tradisjoner i skolen. Men en del forskning viser at formativ vurdering kan brukes til å støtte eleven frem mot eksamen eller en annen form for summativ vurdering. Den kan hjelpe eleven til å lukke gapet mellom egne forutsetninger og standardiserte tester. Den europeiske språkpermen er et eksempel på nettopp dette. Den hjelper læreren å identifisere elevenes læringsbehov

gjennom jeg-kan utsagnene. Deretter kan læreren hjelpe elevene å forbedre det de dårlig og på den måten ha større mulighet for å klare Norskprøve 2 og 3. Språkpermen gir rikelig mulighet til underveisvurdering, interaksjon mellom lærer og elev og refleksjon rundt egen læring. Men det formative utelukker ikke at Språkpermen kan brukes summativt. Den hjelper læreren å kartlegge og rangere, finne riktig nivå på gruppen og overføre lever til andre grupper eller ut av skolen. Det formative trenger slett ikke komme i konflikt med det summative, ser det ut til. Tvert imot kan de to vurderingsformene nyte godt av hverandre.

3. Mappevurdering – mulighet til å vurdere både summativt og formativ

Den type formativ vurdering som har lengst tradisjoner her i landet er mappevurdering. Metoden kom til oss fra engelskspråklige land og ble godt kjent gjennom forskjellige forsøk i regi av Utdanningsdirektoratet. Tanken er at eleven samler sine beste tekster i en mappe som så leveres til lærer for vurdering. Underveis vil eleven ha mottatt tilbakemeldinger på ulike utkast, råd og kommentarer både fra lærer og medelever. Metoden kan brukes både på muntlige og skriftlige deler av faget, og trenger ikke være begrenset til å gjelde bare språkfag. I enda større grad enn Språkpermen viser mappevurdering hvordan formativ og summativ vurdering kan forenes. Den utvalgsmappen eleven leverer til lærer med sine beste tekster kan uten problemer brukes til å sette standpunkt karakter. Samtidig har eleven mottatt formative vurdering underveis i prosessen. Dette gjør læreren på mange måter. Hun setter av tid til å skrive tekster i flere utkast. Eleven leser tekstene for hverandre i små respons-grupper. Det er også fremføringer i klasserommet hvor elevene leser for hele klassen tekster de er spesielt fornøyde med. Hele tiden gis det rom for tilbakemeldinger, gjerne fremført muntlig i form av kommentarer fra klassen. All kritikk både fra lærer og medelever skal være konkret og basert på kjente kriterier. De skal alltid inneholde et forbedringspotensiale.

Etter hvert skapes det åpenhet og trygghet i klasserommet. Elevene blir vant til både å gi og motta kritikk. Det kan gjenkjenne kvalitet, både hos seg selv og andre. Da blir det heller ikke vanskelig å samtale med eleven om vurderingen av et arbeid, f.eks. en utvalgsmappe. Ut i fra kriterier eleven har jobbet med i lengre tid, vil hun kunne si om seg selv hva hun kan godt og hva hun er sikker på og dermed også kunne sette en karakter. Gjennom loggskrivning eller føring av loggbok har hun fulgt med på sin egen læring og gitt lærer tilbakemeldinger på hvordan undervisningen oppleves. Dermed er læreren informert og har hatt mulighet til å intervensere og tilrettelegge sin undervisning for å komme elven i møte. Eleven vil heller ikke så lett kunne legge skylden over på andre. Det blir vanskelig å skjule seg bak påskudd og selvbedrag i formativ praksis.

Mappevurdering gir mulighet for å dokumentere en læringsprosess. Alt elevarbeid blir samlet i mappe, også de mislykkede prosjektene. Dette gir både lærer og elev mulighet til å gå tilbake over tid og se hva som har utviklet seg tilfredsstillende og hva som har stoppet opp. Læreren får på den måten også et unikt innblikk i elevens kunnskap om egen læring. Klarer hun å nyttegjøre seg lærerens feedback, eller starter hun bare opp med de samme problemene på hvert eneste arbeid? Har hun evne til å lytte til medelevers kommentarer, klarer

hun å spore kvalitet hos andre? Alt dette er egenskaper hun vil trenge for å oppnå en god karakter i faget. Læreren merker seg styrker og svakheter, gir feedback, lar eleven få mulighet til forbedringer før den endelig summative vurdering settes.

4. Hva skjer i klasserommet?

De fleste lærere som tar i bruk formativ vurdering, oppdager at ting begynner å skje i klasserommet. For å få til den interaksjon som kreves slik at lærer og elev kan arbeide sammen om læringsutbytte, må læreren skape autonome elever. "Ansvar for egen læring" har vært et velkjent og ofte ganske misbrukt slagord i norske skoler. For å utvikle ansvar og autonomi hos elever må man ha involvering og refleksjon rundt det som foregår i klasserommet. Den beste måten å stimulere til dette er gjennom egenvurdering. Læreren må sørge for at elevene har de redskapene de trenger for å vurdere kvalitet både hos seg selv og andre. Det gjør hun best ved til enhver tid å fokusere på læring. Bruk mindre tid på å planlegge aktiviteter og mer på å planlegge læring, det er et klart råd fra forskningsmiljøene. Systematisk bruk av logg, mappevurdering eller andre midler til å dokumentere elevens fremskritt er hjelpere i denne prosessen. På den måten blir også selve suksess-begrepet endret. Det blir lov for eleven å gjøre feil, det blir rom for å vise at man ikke forstår. Fiasko, derimot, blir å prøve å holde sine feil skjult, suksess blir å identifisere egne svakheter og gjøre noe med dem.

Mange lærere finner ut at de må bli flinkere til å variere instruksjonsmåter og ikke minst avsløre misforståelser hos elevene. De må legge mer merke til hva som virker for den enkelte elev og under hvilke forhold. Det viktigste blir å utvikle en kultur for tillit, sympati og støtte i klasserommet. Alt annet underordnes dette overordnede målet. Du skaper ditt eget klasserom, det er ikke noe som bare er der.

5. Men gir det resultater da?

I 2004 foretok OECD en større undersøkelse av læringsutbyttet i ungdomsskoler fra åtte medlemsland som drev systematisk med formativ vurdering. Resultatet ble publisert i rapporten *Formative Assessment: Improving Learning in Secondary Classrooms*. I forbindelse med publiseringen av rapporten ble det holdt en konferanse med navnet "What works." I rapporten kom det frem at læringsutbyttet kan økes dramatisk for den enkelte elev ut fra de valg skolen og læreren gjør. Resultatene blir omtalt som overveldende - "The achievements are among the largest ever reported". Det blir påpekt at formativ vurdering gir utslag både på elevenes evne til å beholde kunnskap og til ny innlæring. Resultatene viste seg å være særlig overbevisende for svake elever og såkalte "dislocated students".

OECD utførte denne studien på oppdrag fra sine medlemsland etter at andre runde med PISA-undersøkelser var offentliggjort. Der kom det tydelig frem at en del land hadde klart å snu utviklingen i skolen og fått resultatene betydelige hakk oppover på rangeringslisten, (bl.a. England). Dette fikk de mindre vellykkede til å spisse ører og spørre hva det var de andre gjorde som fikk frem

både høyere gjennomsnitt og større likhet mellom elevene. Norge gjorde det som kjent ikke særlig godt verken i den første eller den andre PISA-rapporten. Særlig bekymringsfullt var det at vi både i 2000 og 2004 rapporten viste at vi hadde svært store forskjeller mellom de flinkeste og de dårligste elevene.

Etter offentliggjøringen av undersøkelsen om formativ vurdering på ungdomstrinnet, gikk OECD ut med invitasjon til medlemsland som ville være med på en liknende studie om formativ vurdering for voksne med behov for opplæring i grunnleggende ferdigheter. Denne gangen meldte Norge seg på og bidro med tre case-studier. Johannes Læringscenter utgjorde det ene studiet. I den forbindelse ble skolen bedt om å fremlegge "bevis" for at formativ praksis hadde en god virkning på elevenes læringsutbytte. Hvis man kunne vise at skolens minoritetsspråklige ungdommer, som starter på et lavere nivå enn den gjennomsnittlige norske elev på ungdomstrinnet, klarer å gjennomføre videregående skole med samme frafallsprosent som landsgjennomsnittet, kunne man si at det virket. Tallene viste at av de 94 elevene som hadde gått ut fra læringscenteret i perioden 2001 til 2004 hadde 21% falt ut av videregående skole. Landsgjennomsnittet for samme periode var 30%. For elever med minoritetsbakgrunn lå den høyere. Med andre ord, skolen lå betydelig under landsgjennomsnittet. Dette må man kunne kalle en signifikant korrelasjon.

I blant kan man høre innvendinger om at undervisning av denne typen favoriserer de svake og ikke gir de flinkeste den stimulansen de har krav på. Dette viser seg ikke å være tilfelle. I rapporten fra ungdomstrinnet viser OECD at de skolene som gjorde det godt med denne undervisningsformen, klarte det fordi de fikk opp og frem den svakeste elevgruppen samtidig som de klarte å beholde de gode resultatene på toppen. Med andre ord, de scoret bedre både på likhet (equity) og på gjennomsnitt. Her ser vi klart Norges forbedringspotensiale. Dersom vi får opp den svakeste elevgruppen, vil vi score bedre på likhet og dermed kunne krype oppover på rangeringslisten. I rapporten fra OECD siteres det fra en lærer på en engelsk skole som deltok i studien. Han sier: "Giving every single child the chance to do the best he can, is not the betrayal of excellence, but the fulfillment of it."

6. It`s all in the feedback!

Tilbakemelding eller feedback får stor betydning for den som vil drive med formativ vurdering. Faktisk større og større jo mer man blir involvert. Rådet fra både praktikerne og forskerne er: Bruk mindre tid på karaktersetting, mer på kommentarer. Det gir større læringseffekt. Kommentarene kan komme i form av skriftlige eller muntlige tilbakemeldinger. Det er viktig at de kommer til rette tid, som regel ganske snart etter at et arbeid er gjort eller et utkast er levert. Den kan gis muntlig eller skriftlig og bør alltid være så konkret som mulig og knyttet til klare kriterier. Små konferanser med elevene i timene eller rett etter en fremføring er god bruk av tiden. Bruk minst hver 6. time av undervisningen på feedback er rådet fra forskerne som foretok undersøkelsen om formativ vurdering for OECD.

7. Vanskeligheter - eller bare utfordringer?

Forskningsrapporten "What Works" viste at det kunne være klare hindringer i veien for å drive med formativ vurdering i klasserommet. Svært store klasser var en hindring. Det samme var lærere som stod isolerte med sitt ønske om å drive utviklingsarbeid. Skoler som har mange forskjellige satsingsområder, slik at vilje og ressurser blir for spredt. Det ble også påpekt at for mye "administrasjonsbråk" hindret lærerne i å fokusere på læring. Ledelsen bør skjerme lærerne fra administrative oppgaver.

8. Skole for læring

Skolen har alltid hatt mange oppgaver, den skal gi opplevelser, kulturelle stimulanser, skape demokratiske holdninger, den skal kontrollere og godkjenne. Noen ganger har det blitt så mange ting en lærer skulle drive med, at man nesten har glemt at skolens første og eneste eksistensberettigelse er bare dette ene, læring. Det er derfor vi har skole, og bare når skolen oppnår å gi læring, er den en god skole. Vi vet en hel del i dag om hva som gir godt læringsutbytte, og alle resultatene samler seg om læreren. Det er den gode lærer som gir god læring. Men hvordan er den gode lærer? Alle gjenkjenner en god lærer når de ser henne, men det er ofte vanskelig å sette ord på hvilke kvaliteter hun har. Men noe kan vi si: En god lærer involverer seg i elevenes læring, hun lytter til deres behov og lar det styre undervisningen. Hun skaper autonome elever og et klasserom hvor det er rom for å gjøre feil. Hun samhandler med elevene og setter av mye tid til å vurdere. Gjennom forskjellige former for feedback viser hun elevene hvordan de kan bli flinkere. Hun setter av god tid til elevenes refleksjon og egenvurdering og hjelper dem til å se kvaliteten i eget og andres arbeid. Hun tenker med andre ord formativt.

Lokal læreplan i norsk

Grunnleggende del

nivå 1, 2 og 3

JOHANNES
LÆRINGSSENTER

STAVANGER KOMMUNE

Grunnleggende del, nivå 1, 2 og 3

Å kunne uttrykke seg muntlig i grunnleggende norsk for språklige minoriteter innebærer å lytte til og forstå innholdet i forskjellige muntlige ytringer og selv kunne gjøre seg forstått. Det omfatter også å tilpasse språket til ulike samtalepartnere, temaer og situasjoner.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i grunnleggende norsk for språklige minoriteter innebærer å lære å skrive på norsk og videreutvikle sine skriveferdigheter. Skrivning er en måte å utvikle og strukturere ideer og tanker på. Det innebærer også variert bruk av ord og uttrykk, begreper, språklige mønstre og tekstskaping.

Å kunne lese i grunnleggende norsk for språklige minoriteter innebærer å lese norske tekster og videreutvikle sine leseferdigheter. Det innebærer også å bygge opp og utvide ordforråd, og å få leseerfaringer og opplevelser. I lesing inngår utvikling av strategier for å forstå nye ord, begreper og språklige mønstre. Det dreier seg også om å utvikle ferdigheter til å forstå og tolke innholdet i varierte tekster.

Å kunne regne i grunnleggende norsk for språklige minoriteter innebærer å forstå tall og matematiske begreper. Det dreier seg også om å kunne lese grafiske framstillinger, tabeller og statistikk. Logisk resonnement og problemløsning er en del av regneferdigheten.

Å kunne bruke digitale verktøy i grunnleggende norsk for språklige minoriteter innebærer å mestre nye tekstformer og uttrykksmåter. Det omfatter kommunikasjon med andre og å produsere, komponere og redigere tekster. Det handler videre om å finne fram til autentiske tekster innen ulike sjangere og bruke disse. Det dreier seg også om kritisk vurdering og bruk av kilder. Å ta hensyn til opphavsrett og personvern er en del av det å bruke digitale verktøy.

NIVÅ 1 – Lytte og tale

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- forstå enkle beskjeder
- uttrykke egne følelser, tanker og ønsker
- presentere seg selv, stille og svare på spørsmål knyttet til egen person, familie, handlinger, hendelser og objekter i nære omgivelser
- Delta i enkle samtaler, spørre hva ting heter og hva ord betyr, gi uttrykk for at en ikke forstår og be om hjelp
- Forstå og bruke sentrale ord og uttrykk for å dekke grunnleggende behov i skolen og fritiden
- Forstå og bruke vanlige høflighetsformer
- Uttale norske språklyder: vokaler, konsonanter, konsonantforbindelser og diftonger
- Forstå og bruke tall i praktiske situasjoner

Tema – innhold

- Tema hentet fra læreverk Nivå A1:
Familie og venner, kjærester, Klokke, Tall, Skole, Klær, Mat ,Bolig, Farger
Årstider – døgnet, Sport og fritid, Transport, Helse, Arbeidsliv, jobbsøknad
Bryllup, barnedåp, fest, invitasjoner
- Lydinnlæring
- Operasjon Dagsverk

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Arbeidsmåter:

Arbeid i grupper, intervjuer hverandre, rollespill, muntlige presentasjoner, responsgrupper, ekskursjoner (fokus på læringsmål – lytte? tale?)

Aktivitetstimer

- gå på skøyter
- svømming
- Metropolis (ungdomshus med ulike former for aktiviteter)

Begrepslæring og bruk av morsmål og morsmålslærere.

Uttaletrening med lyd lære kurs

Sang og musikk

Delta på skolefrokost, aktivitetstimer og gymnastikk.

Jobbe som vakt i friminutter for barna på barnetrinnet.

Person – plass – problem (P-P-P): Elevene lærer å lage fortelling ved å velge en person, et sted og et problem, gjerne fra en liste de selv har laget i klassen. Deretter setter de seg i grupper og lager fortellingen på stedet (kriterier for god fortelling er gjennomgått på forhånd). Elevene vurderer seg selv og hverandre, og kan også gjerne motta en mer formell vurdering fra lærer.

Vurderingsformer:

Formativ vurdering (se generell del).

Notater

NIVÅ 1 – Lese og skrive

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- beherske det norske alfabetet med små og store bokstaver
- knytte bokstavene til lyder og trekke lydene sammen til ord.
- gjenkjenne navn, tall, logoer og skilt
- samtale om sammenhengen mellom bilde og tekst i enkle sammensatte tekster
- lese tilpassede tekster med flyt og sammenheng
- forstå hovedideen i enkle faglige tekster, informasjonstekster og beskrivelser
- skrive enkle tekster og beskjeder med funksjonell håndskrift og digitalt
- fylle ut enkle skjemaer med personlige opplysninger
- finne aktuelle bøker eller tekster på biblioteket og på internett

Tema – innhold

Se punkter under *lytte og tale*

Dikt, rim, barneverv, vitser

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Arbeidsmåter:

Lesestrategier er viktig på dette nivået:

Førforståelse ved lesing, for eksempel idedugnad, vise bilder, lærer dramatiserer.

Høytlesing/korlesing/parlesing, tolkende opplesning.

Gjøre elevene kjent med skolebiblioteket og biblioteket i sentrum.

Ekskursjoner med innlagte oppgaver (for eksempel reklame, butikk).

Alle elevene skal ha en læringsbok. Det er viktig at dersom det er to lærere inne i klassen, så må de samarbeide om hva som skal med i læringsboken.

Alle elevene skal ha en egen mappe med tekster som viser en form for prosessorientert skriving.

- Skrivekurs (skriftforming)
- Orddiktat
- Felles tavlefortelling.

Skriftlige presentasjoner: Sammensatte tekster, for eksempel plakater, avis.

Logg (Læringslogg: Hva har jeg lært denne uken?)

Vurderingsformer:

Formativ vurdering – se generell del.

Notater

NIVÅ 1 – Språklæring

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- eksperimentere med språklyder, ord og uttrykk, rim og regler
- sammenligne språklyder, ord og uttrykk på morsmålet og norsk
- bruke enkle strategier for leseforståelse
- gi eksempler på hvordan skriftbildet varierer avhengig av skriftsystem
- samtale om forholdet mellom tale og skriftspråk
- samtale om eget arbeid med å lære det nye språket og bruk av læringsstrategier

Tema – innhold

De første grammatikk-områdene som for eksempel: Pronomen, spørsmål og svar, substantiv, setninger med *det*.

Rim og regler (for eksempel Andre Bjerkes *Morovers*).

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Arbeidsmåter:

I arbeid med grammatikk er det viktig å skille mellom spor en og spor to elver. For de førstnevnte vil det være viktig å lære seg språket ut fra faste uttrykk og vendinger, heller enn å lære grammatikk som egen disiplin. Men også for dem vil det være nyttig å innarbeide en viss grammatisk terminologi. Samtale om ulike skriftsystem og alfabeter.

Samtale om språklig variasjon. Her vil det være naturlig å diskutere "sms-språk", "chatte-språk", "ungdomsspråk" og Stavangerdialekt kontra standardisert skriftspråk.

Logg om egen språklæring.

Vurderingsformer:

Formativ vurdering – se generell del.

Notater

NIVÅ 1 – Språk og kultur

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- samtale om innhold i noen eventyr, sanger og dikt
- samtale om innholdet i gåter, vitser eller andre humoristiske tekster
- samtale om personer og handlinger i tekster fra dagliglivet, fortellinger eller annen litteratur.

Tema – innhold

Valgt læreverk.

Eventyr (for eksempel Hvenekildes *Eventyr fra 17 land*)

Humoristiske tekster (gjerne korte tegneserier – for eksempel *Jason* som har fine bilder og lite eller ingen tekst). Albert Åberg

Operasjon Dagsverk

Se også nivå 2

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Arbeidsmåter:

Stor vekt på muntlige aktiviteter.

Notater

Læreverk/Litteratur:

- *På Vei* (kapittel 1-10, nivå A1)
- *Ny i Norge*
- *Godt Sagt 1*
- *Ganske enkelt norsk 1 med alfabetiseringsbok*
- Lydinnlæring for voksne innvandrere
- Enkel lydinnlæring
- "Min vei" – nettbasert læreverk (Grieg multimedia)
- Norsk pluss, læreverk på nett på A1 nivå
- Tegneserier: For eksempel *Jason*

- Rim og regler: For eksempel Andre Bjerke *Morovers* eller andre barnebøker.

Her må man velge læreverk ut i fra hvilke elever man har. For svake elever vil kanskje *Ganske enkelt norsk 1* være et bedre alternativ enn for eksempel *På Vei* som primært er laget for spor 2 elever.

NIVÅ 2 – Lytte og tale

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- snakke med tydelig uttale
- gi uttrykk for egne meninger
- beskrive seg selv, familie, venner, fritid, skole, arbeidsliv og nærmiljø
- ta imot og gi informasjon og beskjeder i ulike situasjoner
- samtale med og stille spørsmål til medelever om faglige emner og hendelser i hverdagen
- samtale om innholdet i filmer, dataspill, litterære tekster og teaterstykker
- lytte til andre og gi respons på fortellinger og beskrivelser
- gjengi hovedinnholdet i dramatiserte eller illustrerte muntlige fremstillinger og fortellinger
- forstå og bruke tall og størrelse i praktiske situasjoner

Tema – innhold

Det er viktig å huske at A2 nivået går over et stort spekter, fra A2a til A2c. Noe av det som er nevnt her vil ikke passe for begynnerne på dette nivået.

Tema hentet fra læreverk på A2 nivå, både spor en og to:

- Arbeidsliv, skrive CV, ansettelse
- Eldre i Norge/ pensjon
- Eie eller leie hus
- Skole/foreldresamarbeid
- Barneoppdragelse
- Innvandring
- Trafikkopplæring
- Helse, sykehus, fødsel, barseltid, farsrollen
- Kjente personer i Norge: Kongefamilien, noen politikere og kunstnere

Film: for eksempel *Alt for Egil*, *Mongoland*, *Kurt blir grusom*, *Mannen som elsket Yngve*

Litterære tekster: for eksempel fra "Forberedende modulhefte"(de enkleste tekstene).

Teaterstykke: for eksempel skolerevyer

Operasjon Dagsverk

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Arbeidsmåter:

Mye vekt på muntlig diskusjon (både i plenum og i mindre grupper og lærer - elev).

Delta aktivt i responsgrupper (gi respons til seg selv og medelever både på muntlig og skriftlig produksjon).

Muntlig fremføring (korte foredrag om tema som "meg selv", "min familie", "mitt hjemland" etc).

Muntlig fremføring av selvvalgt barne- eller ungdomsbok (eller eventyr).

P-P-P (se for nivå 1)

Vurderingsformer:

Formativ vurdering (se generell del)

Summativ: Norskprøvene (fortrinnsvis norskprøve 2 lytteprøve og muntlig prøve på dette nivået).

Notater

NIVÅ 2 – Lese og skrive

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- lese og forstå ulike tekster
- finne frem til og gjengi med egne ord informasjon i enkle fagtekster
- bruke grunnleggende regler for tegnsetting
- uttrykke egne følelser og meninger i egen skriving
- ordne tekster med overskrift, innledning og avslutning
- gi eksempler på hvordan ord og bilde virker sammen i tekster
- skrive enkle fagtekster, sammensatte tekster, fortellinger og brev
- fylle ut relevante skjemaer
- bruke digitale medier til å skrive og gi hensiktsmessig respons på meldinger
- foreta informasjonssøk, skape, lagre og gjenhente tekster ved hjelp av digitale verktøy
- lese og forstå tabeller og grafiske fremstillinger

Tema – innhold

Som for lytte, lese/skrive
Johannes Læringscenter: *Eventyr fra mange land*
Klar Tale

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Arbeidsmåter:

Se lærerveiledning til valgt læreverk.

Arbeid med ulike former for lesing og lesestrategier.

Alle elevene skal ha en læringsbok.

Alle elevene skal ha en mappe med egen tekstproduksjon som viser en form for prosessorientert skriving.

Skrivetreningsgrupper (lære å skrive referat, hente ut sentral informasjon).

Bruk av IKT – gruppene har avsatt egne timer til dette.

Sammensatte tekster: se ordinær del

Fremføre egne tekster for klassen. Publisere tekster enten gjennom oppslag eller i skoleavis

Vurderingsformer:

Formativ vurdering: se generell del

Summativ vurdering:

Norskprøve 2 (lese- og skriftlig del)

Notater

NIVÅ 2 – Språklæring

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- bruke grunnleggende strukturer for setningsbygging og tekstbinding
- identifisere og beskrive ordklasser og funksjonene til disse ordklassene
- beherske ulike strategier for å lære nye ord og begreper
- samtale om kommunikasjonsstrategier
- bruke egne erfaringer til å snakke om likheter og forskjeller mellom norsk og eget morsmål
- beskrive og vurdere egen fremgang med å lære norsk

Tema – innhold

Språklige emner hentet fra læreverk på A2 nivå:

- Setninger med *og / men*
- Setningsadverbialer
- Forkortelser
- Gradbøyning, sammenlikning
- Leddsetninger
- Sammensatte substantiv
- modalverb

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Arbeidsformer:

Gullbok/læringsbok

Mappe med egen tekstproduksjon

Skrivetreningssgrupper, responsgrupper

Begrepslæring

Logg (jeg kan...)

Bruke morsmål og morsmåls lærere.

Vurderingsformer:

Formativ vurdering (se generell del). Egenvurdering står sterkt her.

Notater

NIVÅ 2 – Språk og kultur

optøil

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- samtale om noen sentrale personer og handlinger i et utvalg skjønnlitterære tekster og tekster fra dagliglivet
- fortelle om noen lokale og sentrale norske personer, steder og begivenheter
- forklare betydningen av noen faste uttrykk, sentrale ordtak og språklige bilder
- forklare hvordan valg av ord, stemmebruk og kroppsspråk kan uttrykke forskjellige holdninger
- samtale om språklig mangfold i Norge
- sammenligne ulike levesett, tradisjoner, omgangsformer og skikker
- uttrykke egne tanker om personer og handlinger i norske TV-programmer, filmer og teaterstykker

Tema – innhold

Se tema nevnt under lese/skrive, lytte/tale

Lokale og sentrale norske personer: for eksempel fra tekster i Klar Tale, forfattere, skuespillere.

Lokale og sentrale norske steder: Ekskursjoner (faste aktivitetstimer, årlig skitur, skøytetimer)

Lokale og sentrale norske begivenheter: Operasjon Dagsverk

TV-program: Migrapolis, Jahlarud

Filmer: for eksempel Alt for Egil, Mongoland, Kurt blir grusom, Mannen som elsket ngve

Teaterstykker: Skolerevyer

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Arbeidsmåter:

Mye vekt på muntlig – individuelle oppgaver og gruppeoppgaver.

Bruk av lydbøker for å gjøre elevene kjent med ulike dialekter (i tillegg til selve leseopplevelsen). Bruk av lydbøker kan også oppleves som en lettelse for elever som sliter med avkoding og lesehastighet.

Det hadde vært morsomt om en hadde mulighet til å filme elevfremføringer for så å se dem sammen og kommentere ordvalg, stemmebruk og kroppsspråk. Det forutsettes selvsagt at det er et trygt læringsmiljø i gruppen.

Vurderingsformer:
Formativ vurdering (se generell del)

Notater

Læreverk /Litteratur:

Her velger vi å skille mellom nivå 1 og 2.

For nivå 1:

- *På Vei* (A2)
- Ny i Norge?
- *Ganske enkelt norsk 2*
- *Godt Sagt 2*

For nivå 2:

- Forberedende modulhefte
- Skjønnlitterære tekster:
 - Kurt-bøkene (Erlend Loe)
 - Utdrag fra *Naiv.Super.* (Erlend Loe) – for eksempel "Fuglen", "Epletreet"... (gjerne lydbok for å bli kjent med andre dialekter).
 - *Eventyr fra 17 land* (Hvenekilde) – for eksempel "Epaminondas", "Gudbrand i Lia", "Edderkoppen som betalte gjelden sin"
 - Johannes Læringscenter: *Eventyr fra mange land*

For begge nivå: Grammatikkhefter/-bøker og eventuelt kontrastive grammatikker hvis det finnes.

- Klar Tale
- Tale-, lese- og skriveøvinger (Hønningstad og Schurch)
- Skriv på norsk (Wandall)
- *Ta ordet 2 og 3*
- Filmer:
 - *Kurt blir grusom*
 - *Alt for Egil*
 - *Mongoland*
 - *Mannen som elsket Yngve*
- Min vei (Grieg multimedia)
- Norsk pluss (Cyberbok)
- Grammatikkhefter
 - Arbeidsgrammatikk (Mac Donald)
 - Praktisk norsk 1 og 2 (Mac Donald)
 - Lisen Engh: Første grammatikk på norsk

NIVÅ 3 – Lytte og tale

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- uttrykke og grunngi egne standpunkter og vise respekt for andres
- ta ordet, bruke faglige ord og begreper og delta aktivt i ulike opplæringssituasjoner
- presentere et fagstoff muntlig med og uten hjelpemidler
- oppsummere og beskrive innholdet i filmer, teaterstykker, radio- og tv-programmer og beskrive egne reaksjoner på disse
- fortelle om interesser, hendelser og erfaringer knyttet til egen hverdag tilpasset situasjon, formål og mottakere
- bruke kommunikasjonsstrategier både i forberedte og uforberedte situasjoner for å forstå eller gjøre seg forstått
- gjennomføre planlagte presentasjoner gjennom rollespill, drama, opplesning og intervju

Tema – innhold

Nyere oversatt litteratur:

Pakkis, Zlatas dagbok, Martin Luther Kings tale: "Jeg har en drøm." / *sjasminenes tid, De grå og de grønne jordene*, "Skolegutt", *Familieliv*, faktatekster om å være gammel i velferdstat og i tradisjonelle samfunn.

Lyrikk: "Gravemaskin og datamaskin", "Mor og barn", "Når de sover", "Kjøpevers", "Jeg ser" og "Regn"

Kommunikasjon:

Faktatekst om kommunikasjon og kroppsspråk. "Ugledikt", "Tårnet i Babel", "Hvorfor kunne ikke far lese og skrive", "Også de som er uvant med ord", "Frossent vann", "Selda", "Korleis det var å begynne på skolen", "Når du er borte", *Naiv.Super*, "Olsen er norsk".

Foketro – sagn og eventyr:

Faktatekst om å være overtroisk, norrøne sagn, lokale legender, folkeeventyr om Askeladden, *Jostedalsrypa*,

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Tema og tekster nevnt ovenfor danner naturlig grunnlag for diskusjoner og samtaler i klasserommet, særlig i forbindelse med at tekst blir gjennomgått. Filmer gjør vanskelig stoff lettere tilgjengelig, f.eks, *Trollsyn*. Muntlige presentasjoner på dette nivået bør vise elevene hvor viktig form er (snakke tydelig, se på publikum, bruke kroppsspråk). Ved å velge enkle temaer kan alt fokus legges på hvordan elevene fremfører og mindre på hva de fremfører. Publikums rolle må tas opp på dette nivået: elevene må få forståelse for hvor viktig det er å ha et interessert publikum å snakke for og motta respons fra. En god måte å starte med muntlig arbeid er gjennom såkalte P-P-P (person,

plass, problem) fortellinger: Elevene velger hvilke personer, steder og problemer fortellingen skal handle om. Så setter de seg i gruppe og lager en fortelling på stedet (følge kriterier for god fortelling), deretter fremfører de fortellingen for klassen og mottar tilslutt en vurdering fra sine medelever. Andre ideer til muntlig tekst kan være å gjengi en kort tekst på eget morsmål, oversette den og fortelle hvorfor man har valgt den. Rollespill med jobbintervju, intervju en klassekamerat er muntlig arbeid som får elever over motviljen mot å snakke for hele klassen. Flere av tekstene nevnt ovenfor egner seg godt for tolkende opplesninger, det gjelder særlig for en del av diktene. *Regn* kan lett gjøres om til en rappe-tekst for eksempel. Det er viktig at læreren ikke aksepterer at noen elever nekter å snakke, man må bygge ned barrierer ved å ta slike elever med seg inn på grupperom og la dem få snakke for et lite utvalg den første tiden. Muntlig del av norskprøve 3 kan hjelpe eleven til å kartlegge læringsbehov. Ellers for vurdering: Se generell del av lokal læreplan og ordinær del for norsk.

Notater

NIVÅ 3 – Lese og skrive

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- bruke varierte og hensiktsmessige lesestrategier i arbeid med ulike teksttyper
- hente informasjon fra fagtekster og bruke dette til å løse oppgaver
- skrive sammendrag av tekster om aktuelle emner i aviser, blader og på internett
- lese skjønnlitterære tekster i ulike sjangre og presentere egne opplevelser og leseerfaringer
- gi eksempler på hva som gjøre en tekst lett eller vanskelig å forstå
- lese og snakke om enkle tekster på sidemåler
- bruke variert ordforråd på for å uttrykke følelser og meninger i egen skriving
- gjenkjenne de språklige virkemidlene gjentakelse, sammenlikning og metaforer
- strukturere tekst etter tidsrekkefølge og skape sammenheng mellom setninger og avsnitt
- produsere sammensatte tekster med bilder, utsmykninger og varierte skrifttyper
- bruke tekster hentet fra internett og følge regler for opphavsrett og kildebruk
- bruke regler for ortografi, tegnsetting og setningsstruktur i egen skriving
- finne litteratur og stoff til egne skrive- og arbeidsoppgaver på bibliotek og internett
- bruke ordbøker, oppslagsverk og digitale hjelpemidler
- beskrive og tolke grafiske presentasjoner av tall og andre data

Tema – innhold

Tema:

Innvandring, krig, fattig og rik, samer i Norge, familieliv, skole og utdanning. Sjangrene i denne modulen omfatter: eventyr, lyrikk, noveller, fortellinger og faktatekster. Sjangerlære flettes inn i tekstgjennomgangen. En av tekstene er på nynorsk.

Innhold: se for muntlige tekster nivå 3

I tillegg **Leseglede.**

- Fra Snorre: "Olav den Hellige". "Håkon Jarls død"
- Ibsen: *Nora*

- Kielland: *En middag. Karen*
- Moberg: Utdrag fra *Utvandrerne*
- Nedreaas: *Kruttrøyk*
- Dahl: *Dypfryst*

Arbeidsmåter og vurderingsformer

I tillegg til innhold som er nevnt under muntlige tekster, skal elevene prøve seg på lengre skjønnlitterære tekster for å oppøve lesehastigheten, men ikke minst for å gi dem leseglede. Det er viktig at disse tekstene ikke utsettes for overdreven tolking og dissekering, men at elevene får lov å velge seg noe de liker å lese. Tanken er å presentere elevene for god litteratur som taler til alle mennesker i alle situasjoner uten å knytte tekstene verken til norsk eller annen litteraturhistorie. Ved siden av å gi leselyst er tekstene også tenkt å presentere elevene for noen forfattere og tema som de senere kan velge blant til fordypningsoppgavene sine i ordinær plan. På den måten vil elevene oppleve en form for spiral-læring.

Det er meningen at de skal velge seg én av tekstene som er foreslått under leseglede. De må lære seg å legge vekt på å få med seg innholdet, og ikke henge seg opp i ord de ikke forstår. En logg kan brukes til å få frem elevens leseropplevelse, men dette må håndteres med forsiktighet. Pass opp for norsk-lærerfellen! Referater er for eksempel en komplisert form som bør få vente til et høyere nivå, derimot kan mange elever ha glede av å skrive om slutten på det de har lest, lage et fiktivt intervju med hovedpersonene eller skrive et brev til han/henne

Ved gjennomgåelse av ny tekst er det viktig at elevene får en viss forforståelse, at læreren hjelper dem å velge ut ord de trenger å lære og at de som har ordliste blir trygge på hvordan de kan bruke denne. Digitale ordlister vil også være av stor betydning.

Arbeid med norskprøve 2 vil være en god hjelp for å kartlegge elevens nivå og finne frem til læringsbehov.

Nyhetsstoff både fra nett og tv kan legges frem skriftlig.

For vurdering: Se generell del og ordinær norskplan.

Notater

NIVÅ 3 – Språklæring

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- snakke om erfaringer med hvor, hvordan og når eleven bruker ulike språk
- samtale om bruk av ironi og humor i språket
- reflektere over egen erfaring med ulike lese og læringsstrategier
- snakke om talemålsvariasjon, stemmebruk og kroppspråk i ulike språk
- identifisere likheter og forskjeller mellom norsk og eget morsmål
- reflektere over egen flerspråklighet og dens betydning for egen læring av fag og språk

Tema – innhold

Tema og innhold blir som for skriftlig og muntlige tekster.
I tillegg: Chatting, Dialekter og sosiolekter, kroppspråk.

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Arbeid med lydstoff vil være viktig her: små filmer, såpeserier, lydfiler med forskjellige dialekter, mennesker med tydelig kroppspråk. Viktig at skolen rår over godt audiovisuelt utstyr og lett tilgang til Internett.
Kunnskap om egen læring: Hva er gode lesestrategier (se link i generell del for lokal læreplan). Bruk av logg for å hjelpe eleven til å se egen fremgang, mappemetodikk. Se ellers generell del om vurdering.

Notater

NIVÅ 3 – Språk og kultur

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- presentere egne tolkninger av personer og handlinger i relevant skjønnlitteratur
- presentere viktige tema i noen sentrale samtidstekster
- samtale om særlige kjennetegn ved noen norske dialekter
- forklare opphavet til noen vanlige norske ord og uttrykk
- forklare hvordan språk og sjangere brukes i ulike sosiale sammenhenger
- sammenlikne ironi og humor i ulike språk
- samtale om hvordan språk kan uttrykke og skape holdninger til enkeltindivider og grupper
- samtale om hvordan norsk språk endrer seg over tid.

Tema – innhold

Som for muntlige og skriftlige tekster.

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Her vil det være naturlig å jobbe med muntlige og skriftlige tekster parallelt: elevene både skriver og forteller om tema i tekster de leser. Under kommunikasjon kommer både ironi og humor godt frem samt hvordan vi uttrykker holdninger til andre. Tekstutvalget omfatter noe eldre litteratur, dette vil vise elevene hvordan norsk språk har endret seg over tid. Dialektkunnskap bør ta utgangspunkt i den dialekten elevene kjenner best, nemlig stavangerdialekten, vise forskjeller og likheter mellom den og nynorsk og bokmål. Samtale om når man kan bruke dialekt, skriftlig og muntlig.

Notater

Læreverk/litteratur:

- Modulhefter 1 og 2
- Gjennom språket 8+
- Grammatikk: Min første grammatikk
- Praktisk norsk 2
- Min vei og Veien Videre
- Norskprøve 2 og 3
- Klar Tale

Lokal læreplan i norsk, ordinær plan

JOHANNES
LÆRINGSSENTER

STAVANGER KOMMUNE

Ordinær del, grunnleggende ferdigheter

Å kunne uttrykke seg muntlig i norsk er å ha evnen til å lytte og tale og kunne vurdere elementene i en sammensatt talesituasjon som er en forutsetning for kommunikasjon med andre både når det gjelder sosialt samvær, arbeidsliv og deltakelse i offentlig liv. Å tale og lytte er grunnleggende menneskelige aktiviteter som i norskfaget blir videreutviklet gjennom systematisk opplæring i ulike muntlige sjangere og aktiviteter.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i norsk er også et ansvarsområde i norskfaget, fra den første skriveopplæringen til den videre skriveopplæringen gjennom 13 år. Skriftligheten i samfunnet er økende, ikke minst gjennom utviklingen av digitale kommunikasjonsformer, og kravet til å mestre skriftlig framstilling i ulike sjangere har blitt større. Skrivning er en måte å utvikle og strukturere ideer og tanker på, men det er også en kommunikasjonsform og en metode for å lære.

Å kunne lese i norsk er en grunnleggende ferdighet som norskfaget tar et særskilt ansvar for gjennom den første leseopplæringen og den videre leseopplæringen som foregår gjennom hele det 13-årige løpet. Lesing er både en ferdighet og en kulturell kompetanse. Lesing er avhengig av kulturforståelse, og samtidig utvikler lesing kulturforståelse. Gjennom lesing får elevene del i tekstkulturen, og kan utvikle evnen til å tolke og forstå ulike tekster. Dermed får de erfaringer som gir mulighet for læring og opplevelse og for å forstå seg selv og samfunnet.

Å kunne regne i norsk er en ferdighet som forutsetter et annet språk enn verbalspråket. Men disse språkene har et felles kunnskapsområde når det gjelder begrepsutvikling, logisk resonnement og problemløsning. Det gjelder også forståelse for form, system og komposisjon. Ved lesing av sammensatte tekster og sakprosa blir arbeidet med grafiske framstillinger, tabeller og statistikk viktig for forståelse.

Å kunne bruke digitale verktøy i norsk er nødvendig for å mestre nye tekstformer og uttrykk. Dette åpner for nye læringsarenaer og gir nye muligheter i lese- og skriveopplæringen, i produksjon, komponering og redigering av tekster. I denne sammenheng er det viktig å utvikle evne til kritisk vurdering og bruk av kilder. Bruk av digitale verktøy kan støtte og utvikle elevenes kommunikasjonsferdigheter og presentasjoner.

MUNTLIGE TEKSTER

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- uttrykke egne meninger i diskusjoner og vurdere hva som er saklig argumentasjon
- drøfte hvordan språkbruk kan virke diskriminerende og trakasserende
- delta i utforskende samtaler om litteratur, teater og film
- forstå og gjengi informasjon fra svensk og dansk dagligtale
- lede og referere møter og diskusjoner
- vurdere egne og andres muntlige framføringer
- gjennomføre enkle foredrag, presentasjoner, tolkende opplesing, rollespill og dramatisering, tilpasset ulike mottakere

Tema – innhold

På dette nivået bør elevene fra tidligere ha arbeidet en del med tekster fra Snorre (Balders død; Håkon Jarls død) og ha et visst kjennskap til folkediktning fra dansketiden (folkeeventyr, norske og samiske sagn). Hovedsaken er allikevel at elevene er på et språklig nivå hvor de klarer å lese tekster og forstå informasjon på et B1 + nivå.

Tema:

Kjærlighet og tilgivelse, hva er en helt, hva innebærer kjønnsroller, ansvar og oppbrudd, løgn og sannhet, mobbing og utestenging.

Innhold:

- Dansketiden: Olav og Kari, Jostedalsrypa, Laurekadsj og Tjsudene
- Nasjonalromantikken: En faktatekst
- Realismen: faktatekster om realismen, Bjørnson, Ibsen og Kielland. Referat fra Et Dukkehjem. *Nora* en tegneserie bygget på *Et Dukkehjem*. *Faderen* av Bjørnson.
- 1900-tallet: en rekke norske lyrikere (Rudolf Nilsen, Hagerup, Rolf Jacobsen m.fl) samt noen prosatekster fra første del av århundret: *Liket* av Tor Jonsson og utdrag av *Pan*. Faktatekst om litteratur og samfunn på 1900tallet
- Kildebruk og opphavsrett knyttet til saken om dvd-Jon
- Dansk og svensk lydstoff til H. C. Andersen og Astrid Lindgren, "Att døda et barn" på svensk og nynorsk
- Faktatekster om sjangerlære
- Norsk språkhistorie: språkernes opprinnelse og slektskap, norsk skriftspråk, bokmål og nynorsk, norske dialekter og sosiolekter.

Operasjon Dagsverk gjennomføres på skolen i oktober. Her vil det være mange gode tverrfaglige tema som egner seg spesielt godt for muntlig arbeid.

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Det kan være nyttig å starte med en repetisjon av norrønt stoff da det høyst sannsynlig vil være elever som ikke har lest dette tidligere. Man kan ev. vente til senere på året og ta det som en repetisjon ev. ny gjennomgang for de som har behov for det.

På dette nivået bør elevene være vant til å opptre fremfor sine medelever med enkle presentasjoner hvor formen er viktigere enn innhold. Dersom enkelte elever ikke føler seg trygge i den situasjonen, kan man gå tilbake til forslag for presentasjoner for nivå 3, grunnleggende del.

Til dette nivået hører mange sjangre som egner seg godt for fremføring: sagn, eventyr, folkeviser. Dette kan være en god måte å gjøre elevene vant til fremføringer samtidig som man repeterer stoff fra tidligere.

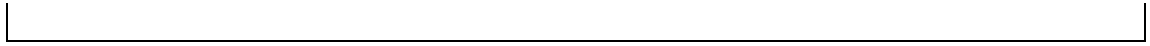
Fremføring av litterære biografier, referater av litterære tekster, sammendrag av film om forfattere er naturlige tema så snart elevene er klar for fremføringer hvor innhold er like viktig som form. Tolkende opplesninger, rollespill med *Et Dukkehjem* vil være gode måter å gjøre elevene trygge på å stå foran et publikum. På dette nivået skal eleven forbedrede en selvstendig oppgave om et språklig tema, et forfatterskap og et litterært tema. Dette kan det være nyttig å arbeide med i form av små presentasjoner etter hvert som elevene har valgt tema og er klar for å legge noe frem for klassen.

Tekstene som er valgt for dette nivået legger opp til en mengde diskusjonstema (se under *tema* ovenfor) Disse kan egne seg for diskusjoner, rollespill og dramatiseringer. Ved at elevene blir kjent med norsk kulturhistorie og samfunnsliv kan de dra sammenligninger til hjemlandets historie og fortelle om kamp for likestilling, gullalder eller perioder med pest og krig. Dette er emner elevene både kan skrive og fortelle om i forskjellige sjangre. Et teaterbesøk bør være med på dette nivået. Film om Ibsens liv og en filmatisering av *Et Dukkehjem* gjør stoffet lettere tilgjengelig.

Perioden rundt Operasjon Dagsverk egner seg spesielt godt til å øve elevene på å lede og referere fra møter.

Elevene bør først av alt være kjent med vurderingskriteriene for muntlige fremføringer. De kan settes opp i fellesskap i klassen. Deretter bør en hver fremføring starte med å minne eleven om hva som er viktig for å oppnå en god vurdering. Etter fremføringen prøver eleven å gi en vurdering av seg selv, samtidig som hun mottar medelevenes råd om forbedringer. Til slutt mottar eleven en vurdering av læreren, med karakter. Den bør gis både som en muntlig tilbakemelding med vekt på forbedringspotensiale, men også som et skriftlig karakter som eleven kan oppbevare og dermed ha oversikt over sitt eget karakternivå. På denne måten får man lagt et formativt element også inn i det muntlige arbeidet. Eleven må alltid få mulighet til å gjøre fremføringen en gang, altså arbeide i flere "utkast".

Notater

SKRIFTLIGE TEKSTER

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- lese og skrive tekster i ulike sjangere, både skjønnlitterære og sakspreget på bokmål og nynorsk: artikkel, diskusjonsinnlegg, formelt brev, novelle, fortelling, dikt, dramatekst og kåseri
- begrunne egne valg av litteratur og lesing med utgangspunkt i kunnskap om lesestrategier
- lese og gjengi innholdet i et utvalg tekster på svensk og dansk
- formidle skriftlig egne leseerfaringer og leseopplevelser basert på tolkning og refleksjon
- gjenkjenne de språklige virkemidlene humor, ironi, kontraster og sammenligninger, symboler og språklige bilder og bruke dem i egne tekster
- uttrykke seg presist og med et variert og nyansert ordforråd i ulike typer tekster på bokmål og nynorsk
- vise hvordan tekster i ulike sjangere kan bygges opp på ulike måter
- vurdere egne tekster og egen skriveutvikling ved hjelp av kunnskap om språk og tekst
- bruke tekstbehandlingsverktøy til arkivering og systematisering av eget arbeid
- bruke tekster hentet fra bibliotek, Internett og massemedier på en kritisk måte, drøfte tekstene og referere til benyttede kilder

Tema – innhold

I tillegg til tema og innhold som er nevnt under muntlige tekster skal elevene lese to lettlestversjoner av Kiellands noveletter: *Karen* og *En Middag*, utdrag av *Gift*

Tekstene fra denne perioden inneholder lyrikk, drama, noveller og romanutdrag.

Det er viktig at elevene får oppleve storheten i disse tekstene uten å presse på dem for mye kunnskaper om norsk litteraturhistorie og samfunnsutvikling. Pass opp for "norsklærer-fellen"!

Tillegget om sjangerlære tar for seg særlig sjangrene novelle og dikt, samt den viktige forskjellen mellom saklitteratur og skjønnlitteratur.

I den perioden da elevene jobber med Operasjon Dagsverk kan de skrive jobbsøknader, reklametekster og plakater.

Arbeidsmåter og vurderingsformer

På dette nivået bør elevene være godt kjent med bruk av læringbok i faget. I tiden fremover mot eksamen, både skriftlig og muntlig, vil denne være av stor betydning. Ettersom alle hjelpemidler nå er tillatt på eksamen, er det viktig at elevene vet hva de trenger å ha med seg og fort kan finne frem i. Referere til benyttede kilder vil være viktig så tidlig som mulig i undervisningen. Her er det viktig at læreren passer på at elevene lærer seg å bruke Internett på en fornuftig måte og ikke går i den fellen å gjengi stoff fra Internett uten forståelse.

Eleven skal ha en form for skrivemappe til oppbevaring og presentasjon av skriftlige arbeider. Mappen kan selvfølgelig være digital. Det viktige er at den inneholder et element av prosessorientert skriving, dvs. at elevene skriver i flere utkast ut fra et rettesystem læreren bruker. Egenvurdering og lærerens vurdering, bør inngå i mappen, både med og uten karakter. Det er viktig at tekstene er datert slik at både lærer og elev kan bruke mappen til å dokumentere fremskritt.

Skrivingen bør læreren bruke som en metode for å intervensere for å hjelpe elevens læring, altså formativ vurdering. Tekster er en unik måte å identifisere læringsbehov på, det gjelder så vel behov innefor det språklig som det innholdsmessige og strukturelle. Det er av stor verdi for eleven at læreren bruker de funnene hun gjør til å svare på behovene. Vurdering for læring er ennå viktigere enn vurdering av læring, også på dette nivået. Læreren kan best gjøre dette ved å meddele sine "funn" til eleven og spørre om hun/han kjenner seg igjen. De kan så sammen finne frem til former som best kan avhjelpe behovene. På den måten blir vurderingen interaktiv, og læreren slipper å sitte igjen med ansvaret for vurderingen alene, noe som er særlig viktig på et nivå hvor det skal gis en formell, summativ vurdering til slutt. Ved at læreren viser læringsbehovene og trekker eleven inn i vurderingen gjennom egenvurdering får eleven bedret sine muligheter til å klare eksamen. Den formative vurderingen bygger bro mellom elevens forutsetninger og standardiserte mål.

Noen kjennetegn på formativ praksis: **Identifisere læringsbehov** og sette mål. Små lærer-elev konferanser i timene gir mulighet for rask **feedback** på tekster, og eleven føler seg sett av læreren. Når tekster fremføres i klasserommet ved at de lese opp av lærer eller elev, lærer elevene å **spore suksess og gjenkjenne kvalitet**. Dette igjen gir **autonomi blant elevene** og de blir bedre i stand til å arbeide med tekstene sine selv. Skrivemappen gjør eleven i stand til hele tiden å **følge med i sin egen utvikling** å ta ansvar for å følge opp svake punkter. Gjennom **stillasbygging** hjelper læreren elevene til å føle trygghet i læringen: ikke gå frem i for stort tempo, gi elevene følelsen av å stå trygt på noe de kan før man går videre til neste del, ikke rette mer i tekstene enn det elevene har forutsetning for å forstå. Unngå all form for **mekaniske øvelser** slik at elevene i stedet har tid til å aktivt konstruere og sette sammen ny og gammel læring.

Tema for tekstene fremgår av punktet ovenfor (*tema og innhold*), samt av det som er notert under muntlige tekster. Sjangre vil være de som er nevnt under punkt en i kompetansemålene.

Under arbeid med tekst bør eleven bli kjent med viktigheten av å få respons fra medelever. Ved å lage små responsgrupper, kan læreren gjøre elevene vant til å lytte til hverandre for å gi råd.

Gjennom to eller flere større prøver i faget, vil elevene gjøre seg kjent med tekstbehandling, lagring på minnepinn, bruk av stavkontroll og andre digitale hjelpemidler.

Vant til å lytte til hverandre for å gi råd.

Gjennom to eller flere større prøver i faget vil elevene gjøre seg kjent med tekstbehandling, lagring på minnepinn, bruk av stavekontroll og andre digitale hjelpemidler.

Notater

SAMMENSATTE TEKSTER

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- bruke ulike medier, kilder og estetiske uttrykk i egne norskfaglige og tverrfaglige tekster
- vurdere estetiske virkemidler i sammensatte tekster hentet fra informasjons- og underholdningsmedier, reklame og kunst og reflektere over hvordan vi påvirkes av lyd, språk og bilder
- gjøre rede for grunnleggende prinsipper for personvern og opphavsrett knyttet til publisering og bruk av andres tekster

Tema og innhold

Temaene vil følge innholdet nevnt under muntlige og skriftlige tekster. Personvern og opphavsrett blir i tillegg tatt opp

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Powerpoint presentasjoner vil være en viktig arbeidsmåte for sammensatte tekster. Elevene bør også få mulighet til å presentere egne små filmsnutter og bilder digitalt. Til dette kreves det godt av-utstyr i hvert klasserom. Det nytter ikke å skulle rulle med seg svære maskiner for at elevene skal kunne vise frem 2 minutters presentasjoner. For elever med ganske dårlige kommunikative ferdigheter vil sammensatte tekster av denne typen være en fin måte å få vist sin kompetanse på. Derfor er det viktig at man ikke legger tilside disse mulighetene fordi det tekniske utstyret mangler. Det må ikke bli slik at man favoriserer en viss type elever med kompetanse for å skrive lange tekster fremfor andre som vet å bruke estetiske virkemidler fra reklame og kunst med både lyd og bilde. Dette er et område som åpner for godt samarbeid med samfunnsfag.

Elevene vil være kjent med mange måter å kommunisere på internett på, for eksempel face book, blogger, hjemmesider osv. Mange kjenner til at det blir tatt bilder og lagt ut på nettet uten at den det gjelder er forespurt. Dette egner seg for samtaler og diskusjoner samt tekst.

Film og reklame er medier som tas opp på lavere nivå. Nå vil elevene kunne hente frem denne kunnskapen og vise hva de kan ved selv å lage tekster med bilde, lyd i form av informasjonstekster, reklame, tegneserier og kunst.

Notater

SPRÅK OG KULTUR

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- presentere viktige temaer og uttryksmåter i sentrale samtidstekster og sammenligne dem med framstillinger i klassiske verk fra norsk litteraturarv: kjærlighet og kjønnsroller, helt og antihelt, virkelighet og fantasi, makt og motmakt, løgn og sannhet, oppbrudd og ansvar
- gjøre rede for hvordan samfunnsforhold, verdier og tenkemåter framstilles i oversatte tekster fra samisk og andre språk
- presentere resultatet av fordypning i tre selvvalgte emner: et forfatterskap, et litterært tema og et språklig tema
- gjøre rede for noen kjennetegn ved hovedgrupper av norske talemål
- forklare bakgrunnen for at det er to likestilte norske skriftspråk og gjøre rede for språkdebatt og språklig variasjon i Norge i dag
- gjøre rede for rettigheter i forbindelse med samisk språk og om utbredelsen av de samiske språkene i Norge, Sverige, Finland og Russland
- forklare hvordan mening og uttrykk videreføres og endres når enkle fortellinger, tegneserier og poplyrikk oversettes til norsk

Tema – innhold

Samisk språk (alfabet og utbredelse) tas opp i egne faktatekster sammen med norsk språkhistorie som er nevnt under muntlige tekster. Flere av faktatekstene er på nynorsk

Elevene møter tekster på dansk og svensk både i original og i oversatt utgave. De finner også oversatt samisk litteratur, samt tekster på dialekt. De tekstene som leses på dette nivået er alle hentet fra klassiske verk i den norske litteraturarven og presenterer temaene fra planens kompetansemål.

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Elevene må tidlig gjøres kjent med at de skal fordype seg i tre selvvalgte emner. Et forfatterskap kan elevene velge gjennom de forfatterne de blir kjent med i modulheftene, enten fra 1800 eller 1900 tallet. Ibsen og Kielland vil være naturlige valg ut fra tekstutvalget i modulen. Elevene kan også oppfordres til å velge en forfatter fra sin egen bakgrunn. Et litterært tema kan være en litterær epoke som realismen eller nasjonalromantikken. Det kan også være å fortelle om den litterære utvikling i Norge fra norrøn tid og frem til i dag, eller tilsvarende utvikling i et annet land. Under et språklig tema kunne elevene velge norsk språkhistorie (fra norrøn tid eller fra 1800 tallet), bruk av forskjellige alfabeter, en

fremstilling av eget morsmål, norske dialekter.

For å forstå hva som skjer når tekst oversettes, kan elevene arbeide med TV-serier som inneholder språklig humor og ordspill og se hvor vanskelig det kan være å oversette slikt.

Notater

Læreverk/litteratur:

- Modulhefte 3 og 4 (heftene inneholder mange grammatikkoppgaver i tillegg til spørsmål og oppgaver til hver tekst.)
- Gjennom språket 9+ og 10+
- Veien videre
- Klar Tale
- Praktisk norsk 2
- Håndbok i grammatikk og språkbruk
- Film om Ibsens biografi
- Filmatisering av *Et Dukkehjem*
- Stoff fra Operasjon Dagsverk www.od.no
- Filmer: *Kautokeino opprøret*, *Veiviseren*
- Tekst og lydstoff til *Att døda et barn*, *Pippi* og *Pigen med sovelstikkene*
- *Pegasus*

Lokal læreplan i engelsk etter 7. trinn

JOHANNES
LÆRINGSSENTER

STAVANGER KOMMUNE

Lokal læreplan i engelsk etter 7. trinn ved Johannes Læringscenter

Grunnleggjande ferdigheiter

Å kunne uttrykke seg skriftlig og muntlig i engelsk er sentralt i utviklingen av engelsk språkkompetanse og går igjen i kompetansemålene for alle trinn. Disse ferdighetene er viktige redskaper i arbeidet med å forstå og ta i bruk engelsk i stadig mer varierte og krevende sammenhenger på tvers av kulturer og fagfelt. Muntlige ferdigheter innebærer både å kunne lytte og å kunne tale.

Å kunne lese i engelsk er en del av den praktiske språkkompetansen og innebærer at en kan lese med forståelse, utforske og reflektere over stadig mer krevende tekster og slik skaffe seg innsikt på tvers av kulturer og fagfelt. Å utvikle leseferdighet på engelsk vil også bidra til å styrke leseferdigheten generelt.

Å kunne regne i engelsk innebærer at en kan supplere regnekompetansen på morsmålet med de nødvendige uttrykk på engelsk. Å utnytte informasjon fra grafiske framstillinger, tabeller og statistikker er viktig for forståelse av engelske tekster.

Å kunne bruke digitale verktøy i engelsk gir mulighet for autentisk bruk av språket og åpner for flere læringsarenaer for faget. Engelskspråklig kompetanse er i mange tilfeller en forutsetning for å kunne ta i bruk digitale verktøy. Samtidig kan bruk av digitale verktøy bidra til utvikling av engelsk språkkompetanse. Kildekritikk, opphavsrett og personvern er sentrale områder i digitale sammenhenger som også inngår i engelskfaget.

Språklære

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:

- identifisere og bruke ulike situasjoner for å utvide egne engelskferdigheter
- gi eksempler på ulike måter å lære engelske ord og uttrykk på
- identifisere noen språklige likheter og forskjeller mellom engelsk og eget morsmål
- bruke grunnleggende begreper fra grammatikk og tekstbygging
- beskrive eget arbeid med å lære engelsk
- bruke digitale og andre hjelpemidler i egen språklæring

Tema – innhold:

Basisopplæringen i engelsk går normalt over ett år. Blant basiselevne vil det være elever som kan litt (false beginners) og de som er ekte nybegynnere. Dette kan ordnes ved at noen går inn i basis 2 (opplegg for ett semester), mens andre starter med basis en som følger ett skoleår. For noen som har langsom progresjon vil også ett år være for lite for å nå opp til modul 1 nivå.

Når læreren arbeider med dette hovedområdet må hun først og fremst ha som formål å skape mest mulig selvstendige elever. Autonomi er ikke noe som skapes i løpet av en termin eller en modul. Det må arbeides med fra første stund i faget og utvikles skritt for skritt. Vår målgruppe består av elever som ofte kommer fra ganske autoritære skolesystemer. Det er viktig at læreren gradvis bygger bro mellom det eleven er kjent med fra tidligere skolegang og det læringssynet vi har i Norge. Læreren må med andre ord sette av tid til stillas-bygging også i språkopplæringen (se under lokal læreplan i norsk og generell del).

For å oppnå kompetansemålene må læreren bygge på tre pillarer:

Læringsbok. Eleven må bygge opp sin egen bok som gjenspeiler det læreren har gjennomgått i faget og som eleven har skrevet ned og strukturert på egen hånd. Det er lurt å vende eleven til å bruke dato og gode overskrifter i boken slik at det blir lett å finne tilbake til ting som er gjennomgått tidligere. Læringsboken bør samles inn med jevne mellomrom, særlig den første tiden for å sjekke hvordan eleven arbeider i faget og hvor mye av det læreren har gjennomgått som er gjengitt på en forståelig måte. Læreren må fremfor alt unngå løsbladsystem. Det egner seg dårlig for en elevgruppe med lite kompetanse på språklæring.

Mappemetodikk. Elevene skal lage en samling av tekster fra første stund i faget. Samlingen kan gjøres elektronisk, i bokform eller som en mappe. Med jevne mellomrom skal eleven gjøre en egenvurdering av tekstene sine ut fra

gjennomgåtte kriterier for en god tekstsamling. Læreren kan be eleven plukke ut sine beste tekster eller ta bort sine dårligste. Mappen skal også inneholde vurdering av muntlige tekster, både lærerens vurdering og egenvurdering. I alt arbeidet med mappemetodikk inngår fokus på refleksjon rundt egen læring. Dette må læreren sette av tid til. Om nødvendig må arbeidet foregå på norsk.

Kontrastivt arbeid med grammatikk. Læreren skal gjøre eleven vant til å sammenligne strukturer og formverk i eget språk med engelsk. Her kan det være lurt også å se hvordan norsk likner på engelsk. Elevene er allerede drevne norsk-to innlærere. De vil fort se likheten mellom å lære et andrespråk og et fremmedspråk. Strategi og arbeidsmåter kan hentes fra norsk-innlæringen. Dette gir en ekstra dimensjon på innlæringa av engelsk for vår elevgruppe.

Arbeidsmåter og vurderingsformer vil bli tatt opp til slutt i læreplanen. Men et par ting må nevnes spesielt for språklæring.

Språket i timene skal være engelsk også på dette lave nivået. Elevene er vant til at andrespråksinnlæringen foregikk på målspråket. Hvorfor skulle ikke også fremmedspråksinnlæringen gjøre det? Når elevene vender seg til at all kommunikasjon i klasserommet foregår på engelsk vil de lettere bli vant til å bruke språket selv. Norsk kan brukes som et hjelpespråk, for eksempel slik at elevene kan stille spørsmål på norsk, og læreren svarer på engelsk. Det er viktig å utnytte alt som fins av billedstoff, musikk etc. på Internett. Ordbøker oppøver eleven i selvstendighet og gir mye mer eksakt kunnskap enn ordforklaringer på andrespråket. Mange ordbøker fins på Internett (lexin). Det er ikke for mye for langt at eleven skal ha tilgang til ordbøker på morsmål/engelsk i timene dersom det fins.

Uttaletrening: Dette må ha en stor plass i undervisningen da det viser seg at de engelske lydene er noe elevene strever mest med. Korlesing skal brukes hver gang en ny tekst innøves. Også i uttaletrening er det viktig å arbeide for å gjøre elevene autonome slik at de kan øve på lydverket også på egenhånd med enkle øvelser de kan drive med hjemme for å oppøve ansiktmuskulaturen når de skal uttale tilsynelatende umulige engelske lydkombinasjoner.

Notater

Kommunikasjon

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:

- beherske et ordforråd som dekker dagligdagse situasjoner
- bruke grunnleggende regler og mønstre for uttale, intonasjon, rettskriving, grammatikk og ulike setningstyper
- uttrykke seg muntlig og skriftlig for å få hjelp til å forstå og bli forstått
- forstå ulike muntlige og skriftlige framstillinger om selvvalgte emner
- delta i samtaler knyttet til dagligdagse situasjoner
- bruke høflighetsuttrykk og situasjonsrelaterte uttrykk tilpasset ulike sammenhenger
- uttrykke egen mening om ulike emner
- bruke lytte-, tale-, lese- og skrivestrategier tilpasset formålet
- gi en kort muntlig og skriftlig presentasjon av et emne
- lese og forstå tekster av ulik lengde og i ulike sjangere
- skrive tekster som forteller, beskriver eller formidler beskjeder
- uttrykke seg om valuta, mål og vekt
- bruke digitale verktøy for å finne informasjon og som redskap for å lage tekster

Tema – innhold

Lese/ snakke om å bli kjent med nye mennesker, oppgi navn og adresse, yrke og arbeid, skole og utdanning, priser og butikker, ferie, restauranter, på posten. Musikk og bilder kan beskrives og rangeres. Situasjoner elevene får se på bilder kan diskuteres og kommenteres.

Grammatikk: to be i presens, personlige pronomen, tall, artikkel, flertall, there is / are, present simple, spørsmål med spørreord.

Språkfunksjoner: konversasjon, adresser, bestille på restaurant, farger, interesser, jobber, beskrive folk, butikk-uttrykk, klokken, ukedager, måneder, alfabetet.

Skrive tekster til mappe: Et selvportrett, Huset mitt, Min yndlingsbutikk, dagligliv, Min drømmejobb, Min yndlingsby, Et intervju, Min barndom. Mye av dette vil læreren finne i læreverket som for eksempel *Intro*, Oppgavemix tillegg til basispermen som finnes på arbeidsværelset.

Notater

Kultur, samfunn og litteratur

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:

- fortelle om noen personer, steder og begivenheter fra engelskspråklige land
- sammenligne levesett og omgangsformer i ulike kulturer i engelskspråklige land og i Norge, deriblant den samiske
- lese og fortelle om engelskspråklig barne- og ungdomslitteratur fra ulike medier og sjangere, inkludert prosa og dikt
- sammenligne personer og innhold i et utvalg av engelskspråklige barnebøker
- gi uttrykk for egne reaksjoner på film, bilder og musikk
- uttrykke seg på en kreativ måte, inspirert av engelskspråklig litteratur fra forskjellige sjangere og medier

Tema – innhold

Tekstene i læreverket som for eksempel *Intro* er svært korte og gir ikke nok lesetrening. Elevene skal derfor i tillegg til disse lese noen lengre tekster, som for eksempel *Cinderella* og *Snow White* (her anbefales filmer til). Andre tema er vikingtiden (*The Viking raid*), om Titanic (*The Titanic*) kjæledyr (*Tabs comes home, A Dog is a Man's Best Friend*), Sanger (*When I'm sixty-four, What a Wonderful World, You've got a Friend*). (Disse fins i basis-permen).

Lettlestbøker som *Lisa in London* og *King Arthur* gir ytterligere lesetrening og gjør elevene kjent med England og engelsk historie.

Tekst om samer fins i *Searching 10: Read and Write* med kopi i basispermen.

De letteste tekstene passer naturligvis for basis 1 de vanskeligere for basis 2. For basis 2 vil det være riktig å gå inn i et læreverket som *Enter*. Det tar opp noen av de samme temaene som *Intro*, men har lengre tekster og mer utdypende grammatikk.

Notater

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Arbeidsmåter

Arbeidsmåtene vil stort sett være de samme som for lokal læreplan for engelsk etter 10. trinn, særlig for de laveste modulene. Det er imidlertid viktig å presisere at man ikke må gå for fort frem på basisnivå. Alt det nye og tilsynelatende inkonsistente ved det engelske språk må få tid til å synke inn. Kor-lesing, rim og regler, jazz chanting og sanger, alt dette er med på å gjøre elevene fortrolige med engleks uttale, lydsystem og intonasjon. Dette må det ikke slurves med.

Det kan ikke presiseres nok at elevene må ha muntlig trening fra første stund. Læreren må ha noen faste "konversasjonstema" som elevene snakker om med hverandre ved begynnelsen av hver time. Ved å snakke i par med en fast partner vil eleven være mer villig til å utlevere seg og bygge opp selvtilliten.

Tekst-produksjon må også være en fast del av arbeidet i basistimene. I basispermen kan læreren se eksempler på små tekster som elever på dette nivået har produsert. Ved å anvende mappe-metodikk vil eleven raskt få øye på sine egne fremskritt i tekstskriving og oppmuntres til å fortsette.

Fremfor alt må læreren ikke la verdifull tid gå med til å øve på språklige oppgaver på mikronivå (forskjell på a og an har aldri hindret kommunikasjon på engelsk). Undervisningen skal være kommunikasjonsbasert og utnytte det elevene kan fra før i språket. Svært mange har interesser som gjør det viktig å lære språket. Dette kan læreren utnytte ved valg av tekster og oppgaver: Internett, sangtekster, dataspill og såpeserier.

Notater

Læreverk/Litteratur:

I tillegg til verkene nevnt under mål for 10.trinn:

Anne-Brit Fenner og Geir Nordal-Pedersen: Searching, Gyldendal 2008

Lokal læreplan i engelsk etter 10. Trinn

Lokal læreplan i engelsk etter 10. trinn ved Johannes Læringscenter

Grunnleggende ferdigheter

Å kunne uttrykke seg skriftlig og muntlig i engelsk er sentralt i utviklingen av engelsk språkkompetanse og går igjen i kompetansemålene for alle trinn. Disse ferdighetene er viktige redskaper i arbeidet med å forstå og ta i bruk engelsk i stadig mer varierte og krevende sammenhenger på tvers av kulturer og fagfelt. Muntlige ferdigheter innebærer både å kunne lytte og å kunne tale.

Å kunne lese i engelsk er en del av den praktiske språkkompetansen og innebærer at en kan lese med forståelse, utforske og reflektere over stadig mer krevende tekster og slik skaffe seg innsikt på tvers av kulturer og fagfelt. Å utvikle leseferdighet på engelsk vil også bidra til å styrke leseferdigheten generelt.

Å kunne regne i engelsk innebærer at en kan supplere regnekompetansen på morsmålet med de nødvendige uttrykk på engelsk. Å utnytte informasjon fra grafiske framstillinger, tabeller og statistikker er viktig for forståelse av engelske tekster.

Å kunne bruke digitale verktøy i engelsk gir mulighet for autentisk bruk av språket og åpner for flere læringsarenaer for faget. Engelskspråklig kompetanse er i mange tilfeller en forutsetning for å kunne ta i bruk digitale verktøy. Samtidig kan bruk av digitale verktøy bidra til utvikling av engelsk språkkompetanse. Kildekritikk, opphavsrett og personvern er sentrale områder i digitale sammenhenger som også inngår i engelskfaget.

Språklæring

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

utnytte ulike situasjoner, arbeidsmåter og strategier for å lære seg engelsk

identifisere vesentlige språklige likheter og forskjeller mellom engelsk og eget morsmål og utnytte dette i egen språklæring
bruke ulike hjelpemidler kritisk og selvstendig
bruke grunnleggende terminologi for å beskrive formverk og tekststrukturer
beskrive og vurdere eget arbeid med å lære engelsk

Tema – innhold:

Tema og innhold for dette hovedområdet vil være felles for alle fire modulene. Læreren må sørge for at vanskelighetsgraden stiger etter hvert som eleven går fra modul til modul.

Når læreren arbeider med dette hovedområdet må hun først og fremst ha som formål å skape mest mulig selvstendige elever. Autonomi er ikke noe som skapes i løpet av en termin eller en modul. Det må arbeides med fra første stund i faget og utvikles skritt for skritt. Vår målgruppe består av elever som ofte kommer fra ganske autoritære skolesystemer. Det er viktig at læreren gradvis bygger bro mellom det eleven er kjent med fra tidligere skolegang og det læringssynet vi har i Norge. Læreren må med andre ord sette av tid til stillas-bygging også i språkopplæringen (se under lokal læreplan i norsk og generell del).

For å oppnå kompetansemålene må læreren bygge på tre pilarer:

Læringsbok. Eleven må bygge opp sin egen bok som gjenspeiler det læreren har gjennomgått i faget og som eleven har skrevet ned og strukturert på egen hånd. Det er lurt å vende eleven til å bruke dato og gode overskrifter i boken slik at det blir lett å finne tilbake til ting som er gjennomgått tidligere. Læringsboken bør samles inn med jevne mellomrom, særlig den første tiden for å sjekke hvordan eleven arbeider i faget og hvor mye av det læreren har gjennomgått som er gjengitt på en forståelig måte. Læreren må fremfor alt unngå løsbladsystem. Det egner seg dårlig for en elevgruppe med lite kompetanse på språklæring.

Mappemetodikk. Elevene skal lage en samling av tekster fra første stund i faget. Samlingen kan gjøres elektronisk, i bokform eller som en mappe. Med jevne mellomrom skal eleven gjøre en egenvurdering av tekstene sine ut fra gjennomgåtte kriterier for en god tekstsamling. Læreren kan be eleven plukke

ut sine beste tekster eller ta bort sine dårligste. Mappen skal også inneholde vurdering av muntlige tekster, både lærerens vurdering og egenvurdering. I alt arbeidet med mappemetodikk inngår fokus på refleksjon rundt egen læring. Dette må læreren sette av tid til. Om nødvendig må arbeidet foregå på norsk.

Kontrastivt arbeid med grammatikk. Læreren skal gjøre eleven vant til å sammenligne strukturer og formverk i eget språk med engelsk. Her kan det være lurt også å se hvordan norsk likner på engelsk. Elevene er allerede drevne norsk-to innlærere. De vil fort se likheten mellom å lære et andrespråk og et fremmedspråk. Strategi og arbeidsmåter kan hentes fra norsk-innlæringen. Dette gir en ekstra dimensjon på innlæringa av engelsk for vår elevgruppe.

Arbeidsmåter og vurderingsformer vil bli tatt opp til slutt i læreplanen. Men et par ting må nevnes spesielt for språklæring.

Språket i timene skal være engelsk som en hovedregel når eleven har nådd dette trinnet. Norsk kan ev. brukes som et hjelpespråk. Det er viktig å utnytte alt som fins av billedstoff, musikk etc. på Internett. Ordbøker oppøver eleven i selvstendighet og gir mye mer eksakt kunnskap enn ordforklaringer på andrespråket. Mange ordbøker fins på Internett ("Lexin"). Det er ikke for mye for langt at eleven skal ha tilgang til ordbøker på morsmål/engelsk i timene dersom det fins. "Oppgavemix" og "Dino" in London er godt stoff for språklæring på lavt nivå.

Uttaletrening: På dette nivået må eleven være kjent med det engelske lydverket. Det betyr ikke at uttaletrening kan legges bort. Det er viktig også her å arbeide for å gjøre elevene autonome slik at de kan øve på lydverket også på egenhånd med enkle øvelser de kan drive med hjemme for å oppøve ansiktmuskulaturen når de skal uttale tilsynelatende umulige engelske lydkombinasjoner.

Notater

Kommunikasjon

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:

- forstå muntlige og skriftlige tekster som dekker en rekke ulike emner
- uttrykke seg skriftlig og muntlig med en del presisjon, flyt og sammenheng
- tilpasse muntlig og skriftlig språkbruk til sjanger og situasjon
- presentere og samtale om aktuelle og tverrfaglige temaer
- lese og forstå tekster av ulik lengde og i flere sjangere
- velge ulike lytte-, tale-, lese- og skrivestrategier tilpasset formål og situasjon
- skrive tekster som forteller, beskriver, argumenterer eller formidler beskjed, med passende grunnstruktur og hensiktsmessig bruk av avsnitt
- bruke innhold fra ulike kilder på en selvstendig og kritisk måte
- vise evne til å skille mellom positivt og negativt ladede uttrykk som refererer til enkeltindivider og grupper av mennesker
- kommunisere via digitale medier
- beskrive og tolke grafiske representasjoner av tall og andre datarekke ulike emner
- bruke språkets grunnleggende formverk og tekststrukturer

Tema – innhold

Modul 1 m/svak progresjon:

- Tall og bokstaver
- Individ, familie og venner
- Hobby og fritid
- Skole
- Tv og film
- mat
- bruk av begreper for høyde, vekt, form, farge for å beskrive personer og gjenstander.
- Beskrive sine været/farger/adresser.

Disse temaene dekkes i "Oppgavemix", hefte 2 til 5 og i "Enter"

Modul 1 m/rask progresjon:

- Lesetekster om skole
- UK og London
- Tekster av engelske forfattere som Dickens (med utdrag fra *A Christmas Carol*) og Oscar Wilde (med *Canterville Ghost* som lettlestbok)

- turisme og geografi (*Gullivers Travels, Going on Holiday, Traveling in the Old Days*)
- tekster om berømte personer, for eksempel Florence Nightingale og prinsesse Diana (Lettlestbok)
- tekster om sport, politikk, kunst og musikk både i engelsktalende land og over hele verden

Tekster om dette finnes i "Oppgavemix" og i Modulhefte 1

Grammatikk:

- Repetisjon av bestemt/ubestemt artikkel
- bevissthet rundt bruk av hjelpeverb i spørrende/nektende setninger i presens og preteritum,
- Bevisst bruk av bindeord, preposisjoner, much, many, some, any. Bøye og bruke en god del regelmessige og uregelmessige verb i presens/preteritum.
- Bruke relative pronomen.

Progresjon i forhold til Flight 8, Workbook

Modul 2:

Reklame og massemedia med f.eks. tekster:

- *Coca Cola*
- *New Travel Fast*
- *Newspaper stories*
- *That's Life* fra modul 2- heftet

Engelsktalende land med f.eks. tekster om India, Australia og Irland

- *Pyjamas*
- *They arrived*
- *Settlers*
- *They were here*
- *The Native Australians*
- *Animal Rap*
- *Son of Mine*
- *Facts*
- *A Chat in a Dublin Café*
- *The limerick*

Disse teksten finner du i modul 2 heftet

Filmer

- Billy Elliot
- Oliver Twist

Begge filmene gir mulighet til å samtale både om England før og nå samtidig om unge menneskers følelser og fremtidsplaner.

Skrive og snakke om:

- mat og helse
- krig/fred
- julefeiringer/nyttårsfeiringer
- kriminallitteratur

- kunst og musikk, både i engelsktalende land og ellers over hele verden
- nyheter

Disse temaene vil man finne i Flight 8 eller tilsvarende læreverk for ungdomsskolen.

Grammatikk:

Fortsett med progresjonen for Flight 8 workbook. Elevene skal ha grunnleggende kjennskap til "present perfect", "future" og "direct and indirect speech".

Modul 3:

- Underholdning og sport
- Fritid og hobby
- Native Americans og urbefolkning i andre land
- Immigrasjon
- Menneskerettigheter
- USA: historie og geografi
- Verdensrommet

Tekster fra Flight 9 eller tilsvarende verk.

Grammatikk:

Følg progresjonen i Flight 9 med tilleggsoppgaver i forhold til elevens nivå. (Se perm på arbeidsrommet "Graded Exercises in English")

Modul 4:

Tekster om:

- uforklarlige hendelser
- New Zealand
- de siste kolonier
- engelsk som verdensspråk
- arbeidslivet
- global oppvarming).
- Kjærlighet og vennskap (Romeo and Juliet)

Tekster fra Flight 10 eller tilsvarende læreverk

Grammatikk:

Følg progresjonen i Flight 10

Notater

Kultur, samfunn og litteratur

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:

- drøfte unge menneskers levesett, omgangsformer, livssyn og verdier i Storbritannia, USA, andre engelskspråklige land og Norge
- gjøre rede for trekk ved historie og geografi i Storbritannia og USA
- beskrive situasjonen til noen urfolk i engelskspråklige land
- gjenkjenne noen regionale aksenter fra engelskspråklige land
- lese og drøfte et representativt utvalg litterære tekster fra sjangrene dikt, novelle, roman og skuespill fra den engelskspråklige verden
- beskrive tema og komposisjon i tekster og visuelle uttrykk
- lage og samtale om egne muntlige eller skriftlige tekster inspirert av litteratur og kunst

Tema – innhold

Modul 1:

Tekster som gir grunnleggende kunnskaper om livet i USA og Storbritannia, livsstil og høflighetsregler. Enkle tekster om London og UK fra modul hefte 1 eller Enter. Tema kan belyses også gjennom filmer.

Easy reader:

- King Arthur andre lettleste bøker
- A Christmas Carol i utdrag fra *Flight 8* pluss dvd

Følgende tekster fra Enter:

- "Single in Seattle"
- "The weather in Copenhagen"
- "Youth hostels"
- "A very short US history"

Tekstene fra "Enter" egner seg særlig for elever med svak progresjon

Modul 2:

Tekster som belyser forhold i USA og Storbritannia samt noen engelsktalende land i større bredde enn på modul 1. Tema kan være reklame og massemedia, arbeidsliv og samfunn. Geografi og historie i forbindelse med Irland. Tekstene må gi elevene nok kompetanse til å gjengi fakta og kunne argumentere, ikke bare beskrive.

Store forfattere fra USA og England kan introduseres gjennom filmer, f.eks. *The Pearl* (Steinbeck). Faktastoff bør få større plass, gjerne gjennom Internett, dokumentarfilmer, aviser og blader.

Modul 3:

Tekster som belyser USAs historie og kultur i store bredde.

- Native Americans
- de svartes historie

- borgerkrigen og borgerrettsbevegelsen med Martin Luther King.
- Immigrasjonen fra Europa på 1800 - tallet.

I Flight 9 finnes tekster som belyser disse temaene med en passelig vanskelighetsgrad

Lettlestboken Pocahontas egner seg godt til å belyse indianernes liv, her kan man også vise tegnefilmene om Pocahontas

Lettlestboken Of Mice And Men av Steinbeck er verd å bruke en hel del tid på da den gir et unikt innblikk i USAs historie på 30-tallet og har en rik appell til voksne mennesker. Finnes også i glimrende filmversjon.

Skolen har en gammel video med Ung i USA (med arbeidsoppgaver) som egner seg ved gjennomgange av USAs historie, særlig med tanke på de forskjellige etniske minoretetene: Hispanics, japans-amerikanere, norsk-amerikanere og svarte.

Grafiske fremstillinger

Modul 4:

- Klimaendringar
- helse og utdanning
- kunst, media og reklame
- vold og storbyproblemer
- Shakespeare med utdrag fra Romeo and Juliet

Disse temaene er godt representert i Flight 10 i passelig vanskelighetsgrad.

- Lettlestbok: Mutiny on the Bounty gir mulighet til spenning og romantikk (flere filmer er tilgjengelige)
- Dikt av Robert Frost.

Notater

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Arbeidsmåter

Bevisst bruk av IKT både i muntlige presentasjoner og skriftlige produksjoner helt fra start på Modul 1

Modul 1 kan deles opp i 2 nivåer, et nivå/en klasse med svak progresjon og et nivå/en klasse med rask progresjon, avhengig av elevgrupper/behov i det aktuelle året. Arbeidsmåtene blir litt forskjellig for de to nivåene. I modul 2 med svak progresjon skal det være korte muntlige fremføringer (ca.5 min.) om hobby/rom/film/bok/kjendiser. Elevene skal fortelle/skrive oppsummeringer av enkle tekster, lage reisebrosjyrer og kunne beskrive personer/ting. Elevene skal kunne fortelle/skrive en melding/matoppskrift.

I modul 1 med rask progresjon skal elevene ha en muntlig fremføring på ca. 10 min. over et selvvalgt emne. Både for svak og rask progresjon gjelder at elevene skal lage PowerPoint fremstillinger til støtte under fremføringen. Elevene skal lese en selvvalgt bok som skal gjenfortelles muntlig for klassen (referat/bokmelding). De skal skrive enkle tekster både fortellende og beskrivende.

Det er viktig å komme i gang med skrivning i timene på dette nivået. Erfaringene tyder på at våre elever trenger mye hjelp i startfasen. Det bør derfor settes av tid til å skrive i timene, slik at man kan være sikker på at alle skriver noe.

Mye muntlig i timene:

Elevene kan trenge å få konkrete spørsmål i startfasen. For de aller svakeste elever som ikke sier et ord, kan det anbefales at de får mange spørsmål skriftlig fra lærer. De blir da oppfordret til å stille spørsmål til resten av klassen. Denne metoden har vært meget effektiv i å få elevene til å få tro på seg selv.

Læreren må være bevisst på at elevene kan være i stand til å lese og forstå lengre tekster til tross for mange nye ord og begreper. Det er viktig at elevene hele tiden får utvidet sitt passive ordforråd for å lette overgangen til stadig større krav. Selvstendig lesing/gruppelesing i 15 minutter; deretter muntlige besvarelser på spørsmål fra tekstene. I den forbindelse vil det være naturlig å ha par-arbeid hvor den ene eleven stiller spørsmålene og den andre svarer. Både spørsmål og svar kan formuleres av læreren og deles ut til elevene dersom elevene selv ikke er i stand til å sette i gang en dialog.

Bruk Internett aktivt. Faglærer kan finne et interessant nettsted eller bilde. På den måten danne mulighet for åpen diskusjon. "What do you think about this?". Uttrykke egen mening om politikk i Norge og andre land.

Bilder og kunst kan brukes i arbeidet med å få elevene til å uttrykke sine meninger og tanker om livsstil og verdier. Elevene blir utfordret til å tolke og analysere det de ser. På samme måte kan litterære tekster brukes

Arbeidsformer som kan brukes i alle moduler, både i muntlig og skriftlig del av faget er: Tankekart, tidslinjer, presentasjoner, drama, musikk, spill, gruppe- og par-arbeid, lage overskrifter til tekst. Finne egne tekster.

Skriftlig for høyere moduler: Brev, omtaler, fortellinger, argumenterende tekster, foredrag. Vektlegge skriving i prosess, nøkkelord, layout, innhold og evne til å begrunne egne meninger. Dette vil være en god erfaring før eksamensforberedelse i siste modul.

Vurdering

Elevene skal ha en skriftlig og en muntlig karakter når de er på modul 3 og 4. Karakteren etter modul 3 kan fungere som terminkarakter. Etter modul 1 og 2 kan det gis modulbevis med karakter dersom det er hensiktsmessig.

Elevene skal få underveisvurdering i form av kommentarer på muntlig og skriftlig arbeid i forhold til oppsatte kriterier. Se om formativ vurdering i *Generell del*.

Vurderingsformen som inngår i *Språklæring* (se under denne) med mappemetodikk, egenvurdering, refleksjon rundt egen læring f.eks. gjennom loggskrivning, skal brukes også for de andre hovedområdene.

I modul 4 er det viktig at elevene så tidlig som mulig gjør seg kjent med ny modell for muntlig eksamen, med 48 timers forberedelsestid. De skal ha hatt i hvert fall ett foredrag over et selvvalgt emne innenfor temaene i modul 3 og 4 som de har fremført for klassen og fått en tilbakemelding på, gjerne sammen med en powerpoint presentasjon.

Læreverk/Litteratur:

Modulhefte 1 og 2,

Lexin: nettbaserte ordbøker

Intro

Enter

Flight 8, 9 og 10

Headway

New Headway

Oppgavemix

Cutting Edge

Junior Contact

Tidligere eksamensoppgaver, også fra L97

Internett: British Council, One Stop English, Pearson Education

Lettlestbøker: How to be an alien, Om Storbritannia, London, History of Britain, Tom Sawyer, Deep Trouble, Rain Man, American Crime Stories, Primary Colours, Gladiator, William Shakespeare, Henry 8th and his many wives

Success: Elementary Students Book

Successful Writing Intermediate (Evans)

English Grammar in Use (Murphy)

Grammarway ! (Dooley/Evans)

Graded Exercises kopiert i perm

Pair Work ! (Jones and Williams)

Grammar Games and Activities for Teachers (Jones)

Filmer: Billy Elliot, Pocahontas, Romeo and Juliet, The Pearl, A Christmas Carol, Ung i USA

Lokal læreplan i matematikk etter 7. trinn

JOHANNES
LÆRINGSSENTER

STAVANGER KOMMUNE

Lokal læreplan i matematikk opptil 7. klassetrinn ved Johannes Læringscenter

Ordinær del, grunnleggende ferdigheter

Å kunne uttrykke seg muntlig i matematikk innebærer å gjøre seg opp en mening, stille spørsmål, argumentere og forklare en tankegang ved hjelp av matematikk. Det innebærer også å være med i samtaler, kommunisere ideer og drøfte problemer og løsningsstrategier med andre.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i matematikk innebærer å løse problemer ved hjelp av matematikk, beskrive og forklare en tankegang og sette ord på oppdagelser og ideer. En lager tegninger, skisser, figurer, tabeller og diagrammer. I tillegg bruker en matematiske symboler og det formelle språket i faget.

Å kunne lese i matematikk innebærer å tolke og dra nytte av tekster med matematisk innhold og med innhold fra dagligliv og yrkesliv. Slike tekster kan inneholde matematiske uttrykk, diagrammer, tabeller, symboler, formler og logiske resonnerment.

Å kunne regne i matematikk utgjør en grunnstamme i matematikkfaget. Det handler om problemløsning og utforskning som tar utgangspunkt i praktiske, dagligdagse situasjoner og matematiske problemer. For å greie det må en kjenne godt til og mestre regneoperasjonene, ha evne til å bruke varierte strategier, gjøre overslag og vurdere hvor rimelige svarene er.

Å kunne bruke digitale verktøy i matematikk handler om å bruke slike verktøy til spill, utforskning, visualisering og publisering. Det handler også om å kjenne til, bruke og vurdere digitale hjelpemidler til problemløsning, simulering og modellering. I tillegg er det viktig å finne informasjon, analysere, behandle og presentere data med passende hjelpemidler, og være kritisk til kilder, analyser og resultater.

TALL OG ALGEBRA

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- beskrive plassverdisystemet for desimaltall, regne med positive og negative hele tall, desimaltall, brøker og prosent, og plassere dem på tallinjen
- finne fellesnevner og utføre addisjon, subtraksjon og multiplikasjon av brøker
- utvikle og bruke metoder for hoderegning, overslagsregning og skriftlig regning, og bruke lommeregner i beregninger
- beskrive referansesystemet og notasjonen som blir benyttet for formler i et regneark, og bruke regneark til å utføre og presentere enkle beregninger
- stille opp og forklare beregninger og framgangsmåter, og argumentere for løsningsmetoder
- utforske og beskrive strukturer og forandringer i enkle geometriske mønster og tallmønster

Tall og algebra - Innhold

- Sifre og tall
- Posisjonssystemet
- Hele tall, alle regnearter
- Desimaltall, alle regnearter, avrunding av desimaltall
- Brøk, alle regnearter
- Tallinja, brøker og desimaltall på tallinja
- Negative tall
- Overslag
- Partall, oddetall og primtall
- Prosent, sammenhengen mellom brøk, desimaltall og prosent
- Kvadrering og kvadratrot

Notater

MÅLINGER

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- analysere egenskaper ved to- og tredimensjonale figurer og beskrive fysiske gjenstander innenfor teknologi og dagligliv ved hjelp av geometriske begrep
- bygge tredimensjonale modeller og tegne perspektiv med ett forsvinningspunkt
- beskrive og gjennomføre speiling, rotasjon og parallellforskyving
- bruke koordinater til å beskrive plassering og bevegelse i et koordinatsystem, på papiret og digitalt
- bruke koordinater til å beregne avstander parallelt med aksene i et koordinatsystem

Målinger – Innhold

- Avstand: Fra millimeter til mil
- Vekt: Fra gram til tonn
- Tid: Fra sekund til år; tidsforskjeller og tidssoner
- Volum: Fra milliliter til hektoliter
- Myntenheter, kurs og omregning
- Vei, fart og tid
- Temperaturmålinger
- Måleusikkerhet

Notater

GEOMETRI

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- analysere egenskaper ved to- og tredimensjonale figurer og beskrive fysiske gjenstander innenfor teknologi og dagligliv ved hjelp av geometriske begreper
- bygge tredimensjonale modeller og tegne perspektiv med ett forsvinningspunkt
- beskrive og gjennomføre speiling, rotasjon og parallellforskyving
- bruke koordinater til å beskrive plassering og bevegelse i et koordinatsystem, på papiret og digitalt
- bruke koordinater til å beregne avstander parallelt med aksene i et koordinatsystem

Geometri – Innhold

- Areal og omkrets av trekanter, firkanter, mangekanter og sirkel
- Figurer, former og mønstre
- Forstørring og forminsking
- Geometriske begreper som for eksempel punkt, linjestykke
- Kart og målestokk
- Måle vinkler
- Overflate og volum av prisme
- Symmetri og speiling

Notater

STATISTIKK OG SANNSYNLIGHET

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge og samle inn data i forbindelse med observasjoner, spørreundersøkelser og eksperimenter

- representere data i tabeller og diagram som er framstilt digitalt og manuelt, og lese, tolke og vurdere hvor nyttige de er
- finne median, typetall og gjennomsnitt av enkle datasett og vurdere dem i forhold til hverandre
- vurdere sjanser i dagligdagse sammenhenger, spill og eksperimenter og beregne sannsynlighet i enkle situasjoner

Statistikk – Innhold

- Søylediagram, linjediagram, sektordiagram, vurdering av type diagram
- Hyppighet, gjennomsnitt, median og typetall
- Sannsynlighet
- Bruk av datamaskin, regneark og ulike diagram
- Undersøkelser

Notater

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Det vektlegges en aktiv dialog mellom elever og lærere. Formidlingen kan spenne over en rekke pedagogiske modeller; formidling, dialog og elevbaserte aktiviteter som for eksempel individuelt arbeid og gruppearbeid.

Mye av fagstoffet egner seg godt til interaktiv læring og øving.

Fagstoffet i mange av fagets deler kan med fordel støttes opp av digitale hjelpemidler som PC.

Elevene vurderes underveis i faget gjennom for eksempel tester, innlevering og logg.

Både læreren og eleven deltar aktivt i vurderingen. Læreren gjennom tradisjonelle vurderingsformer og aktiv bruk av samtale med den enkelte elev.

Elevmassen på Johannes Læringscenter er på ingen måte en homogen gruppe (faglig og språklig). Dette må vektlegges i valg av både vurdering og arbeidsmåte i faget

Notater

Læreverk/Litteratur:

- Abakus 5. – 7. trinn

Lokal læreplan i matematikk etter 10. trinn

Lokal læreplan i matematikk opptil 10. trinn ved Johannes Læringscenter

Ordinær del, grunnleggende ferdigheter

Å kunne uttrykke seg muntlig i matematikk innebærer å gjøre seg opp en mening, stille spørsmål, argumentere og forklare en tankegang ved hjelp av matematikk. Det innebærer også å være med i samtaler, kommunisere ideer og drøfte problem og løsningsstrategier med andre.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i matematikk innebærer å løse problem ved hjelp av matematikk, beskrive og forklare en tankegang og sette ord på oppdaginger og ideer. En lager tegninger, skisser, figurer, tabeller og diagram. I tillegg nytter man matematiske symbol og det formelle språket i faget.

Å kunne lese i matematikk innebærer å tolke og dra nytte av tekster med matematisk innhold og med innhold fra dagligliv og yrkesliv. Slike tekster kan inneholde matematiske uttrykk, diagram, tabeller, symbol, formler og logiske resonnement.

Å kunne regne i matematikk utgjør en grunnstamme i matematikkfaget. Det handler om problemløsning og utforsking som tar utgangspunkt i praktiske, dagligdagse situasjoner og matematiske problem. For å greie det må man kjenne godt til og mestre regneoperasjonene, ha evne til å bruke varierte strategier, gjøre overslag og hvor rimelige svarene er.

Å kunne bruke digitale verktøy i matematikk handler om å bruke slike verktøy til spill, utforsking, visualisering og publisering. Det handler også om å kjenne til, bruke og vurdere digitale hjelpemiddel til problemløsning, simulering og modellering. I tillegg er det viktig å finne informasjon, analysere, behandle og presentere data med egnede hjelpemiddel, og være kritisk til kilder, analyser og resultat.

Modul 1 Aritmetikk

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- Sammenligne og regne med hele tall, desimaltall, brøker, prosent, promille og tall på standardform, og uttrykke slike tall på varierte måter.
- Regne med brøk, utføre divisjon av brøker og forenkle brøkuttrykk.
- Bruke faktorer, potenser, kvadratrøtter og primtall i beregninger.
- Utvikle, bruke og gjøre greie for metoder i hoderegning, overslagsregning og skriftlig regning med de fire regningsarter.
- Bruke, med og uten digitale hjelpemidler, tall og variabler i utforsking, eksperimentering, praktisk og teoretisk problemløsning og i prosjekter med teknologi og design.

Tema – innhold

- De fire regningsartene.
- Hoderegning, overslag.
- Lommeregner (kalkulator).
- Vanlige enheter, enkle og sammensatte.
- Hele tall, desimaltall.
- Brøk, sammensatte tall og primtall.
- Faktorisering, forkorting og utviding.
- Brøk, desimaltall, prosent og promille.
- Potenser.
- Kvadratrot.
- Tall skrevet på ulik form

Regning	IKT	Lesing	Skriving	Muntlig
Elevene skal mestre regneoperasjonene kunne bruke varierte strategier og vurdere hvor rimelige svarene er.	Elevene skal kunne bruke regneark og kunne finne fram til aktuelle lenker for matematikk, så som gruble.net, matematikk.org og matematikk.net	<i>Elevene skal forstå tekst-oppgaver som inneholder</i> matematiske uttrykk og, symboler.	Det er viktig at elevene kan stille opp en oppgave riktig. Elevene må beherske matematisk notasjon i skriftlige besvarelser	Elevene skal kunne stille relevante og godt formulerte spørsmål. De skal kunne delta i en samtale som viser at de behersker matematikk på dette nivået. De skal også kunne forklare matematiske problemstillinger på en forståelig måte.

Notater

Modul 2

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- Behandle og faktorisere enkle algebrauttrykk, og regne med formler, parenteser og brøkuttrykk med ett ledd i nevneren.
- Løse likninger og ulikheter av første grad og enkle likningssystem med to ukjente
- Lage, på papir og digitalt, funksjoner som beskriver numeriske sammenhenger og praktiske situasjoner, tolke dem og omsette dem mellom ulike representasjoner av funksjoner, som grafer, tabeller, formler og tekst
- Identifisere og utnytte egenskapene til proporsjonale, omvendt proporsjonale, lineære og enkle kvadratiske funksjoner, og gi eksempler på praktiske situasjoner som kan beskrives med disse funksjonene

Tema – innhold

- Tall og algebra i historisk og kulturell sammenheng.
- Koordinatsystemet
- Tegne og tolke grafer
- Proporsjonalitet og omvendt proporsjonalitet
- Beskrive situasjoner i dagliglivet ved funksjoner
- Likninger i praktisk regning
- Bokstaver og parenteser i mer sammensatte oppgaver
- Kvadratiske likninger

Regning	IKT	Lesing	Skriving	Muntlig
Å kunne regne i matematikk handler om problem-løsning. Elevene kunne bruke varierte strategier og vurdere hvor rimelige svarene er. De skal mestre bokstav-regning.	Elevene skal kunne bruke digitale hjelpemidler til problem-løsning.	Elevene skal forstå oppstillinger av algebraiske uttrykk og ligninger. De skal kunne forstå innholdet i vanlige tekst-oppgaver.	Det er viktig at elevene kan "føre" en oppgave riktig. De skal kunne forklare hvordan de har resonert i løsning av oppgaver.	Elevene skal kunne stille relevante og godt formulerte spørsmål. De skal kunne delta i en samtale som viser at de behersker matematikk på dette nivået. De skal også kunne forklare matematiske

				problem-stillinger på en forståelig måte.

Notater

Modul 3

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- Utføre og grunngi geometriske konstruksjoner og avbildninger med passer og linjal og andre hjelpemidler
- Analysere, også digitalt, egenskaper ved to- og tredimensjonale figurer og bruke de i forbindelse med konstruksjoner og beregninger
- Bruke formlikhet og Pytagoras' setning i beregning av ukjente størrelser
- Tolke og lage arbeidstegninger og perspektivtegninger med flere forsvinningspunkt ved å bruke ulike hjelpemidler
- Bruke koordinater til å avbilde figurer og finne egenskaper ved geometriske former
- Utforske, eksperimentere med og formulere logiske resonnement ved hjelp av geometriske ideer, og gjøre greie for geometriske forhold som har særlig mye å si i teknologi, kunst og arkitektur
- Gjøre overslag og beregne lengde, omkrets, vinkler, areal, volum og tid, og bruke og endre målestokk
- Velge passende måleenheter, forklare sammenhenger og regne om mellom ulike måleenheter, bruke og vurdere måleinstrumenter og målemetoder i praktisk måling, og drøfte presisjon og måleusikkerhet
- gjøre greie for tallet π og beregninger av omkrets, areal og volum

Tema – innhold

- Geometriske figurer
- Konstruksjon av vinkler
- Trekanter og firkanter
- Den pytagoreiske læresetningen
- Spesielle trekanter og firkanter
- Omkrets og areal av trekanter, firkanter og sirkler

- Volum og areal
- Speiling av geometriske figurer

Regning	IKT	Lesing	Skrijving	Muntlig
Elevene skal mestre konstruksjon av enkle geometriske figurer og kunne utføre regneoperasjoner på disse, så som areal, omkrets, volum og lengde-beregninger.	Elevene skal kunne bruke regneark til beregning av lengder, areal, osv.	Elevene skal forstå det geometriske språk og notasjon. De skal kunne forstå innholdet i tekst-oppgaver som inneholder geometriske beregninger.	Elevene skal beherske bruken av geometriske instrumenter, så som passer, linjal, gradskive og vinkelhaker. Det er viktig at elevene kan skrive en forklaring til konstruksjonen. De skal kunne forklare hvordan de har resonert i løsning av oppgaven.	Elevene skal kunne stille relevante og godt formulerte spørsmål. De skal kunne delta i en samtale som viser at de behersker matematikk på dette nivået. De skal også kunne forklare matematiske problemstillinger på en forståelig måte.

Notater

Modul 4

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- Gjennomføre undersøkelser og bruke databaser til å søke etter og analysere statistiske data og vise kildekritikk.
- Ordne og gruppere data, finne og drøfte median, typetall, gjennomsnitt og variasjonsbredde, og presentere data med og uten digitale verktøy.
- Finne sannsynligheten gjennom eksperimentering, simulering og beregning i dagligdagse sammenhenger og spill.
- Beskrive utfallet og uttrykke sannsynligheten som brøk, prosent og desimaltall.
- 'Vise med eksempler og finne de mulige løsningene på enkle kombinatoriske problemer.'
- Sette opp enkle budsjett og gjøre beregninger omkring privatøkonomi.

Tema – innhold

- Sannsynlighetsregning
- En enkelt hendelse
- Flere uavhengige og flere avhengige hendelser .
- Stolpe- og sektordiagram. Histogram
- Gjennomsnitt: Middelerdi, median og typetall
- Statistikk og misbruk av statistikk
- Prognose
- Budsjett og regnskap .

Regning	IKT	Lesing	Skriving	Muntlig
Elevene skal kunne lage grafiske framstillinger av funksjons-uttrykk. Disse skal ta utgangspunkt i dagligliv og yrkesliv.	Elevene skal kunne bruke grafiske funksjoner i regneark og kunne framstille diagrammer og kunne lage oppsett for budsjett og regnskap.	Elevene må kunne forstå og vurdere bruken av grafisk framstillinger, så som linje-diagrammer, histogrammer, søyle-diagrammer, sektor-diagrammer, m. fl.	Elevene skal beherske bruken av tabeller, innhenting av data og kunne bruke disse i framstilling av diagrammer.	Elevene skal kunne stille relevante og godt formulerte spørsmål. De skal kunne delta i en samtale som viser at de behersker matematikk på dette nivået. De skal også kunne forklare matematiske problemstillinger på en forståelig måte.

Notater

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Formativ vurdering i matematikk slik det kommer frem i rapporten "Teaching, Learning and Assessment for Adults: Improving foundation skills"

Det vektlegges en aktiv dialog mellom elev og lærere.

Formidlingen kan spenne over en rekke pedagogiske modeller, formidling, dialog og elevbaserte aktiviteter slik som for eksempel gruppearbeid.

Mye av fagstoffet i for eksempel geometridelen egner seg godt til interaktiv læring.

Fagstoffet i alle fagets deler kan med fordel støttes opp av audiovisuelle uttrykk, slik som for eksempel bruk av internett og ikt baserte læremidler.

Etter hver modul avlegger elevene skriftlig prøve.

Elevene vurderes underveis i faget gjennom for eksempel tester, logg innleveringer og fremføringer.

Både læreren og eleven deltar aktiv i vurderingen. Læreren gjennom tradisjonelle vurderingsformer og aktiv bruk av samtale med den enkelte elev, elevene gjennom aktiv tilbakemelding av hverandres fagarbeid.

Elevmassen på Johannes Læringscenter er på ingen måte en homogen gruppe (faglig og språklig). Dette må vektlegges i valg av både vurdering og arbeidsmåte i faget.

Notater

Læreverk/Litteratur:

Faktor 1, 2 og 3, av Espen Hjardar og Jan-Erik Pedersen, Cappelen forlag

<http://www.oecd.org/dataoecd/28/35/40046688.pdf>

Lokal læreplan i samfunnsfag, modulbasert

JOHANNES
LÆRINGSSENTER

STAVANGER KOMMUNE

Ordinær del, grunnleggjande ferdigheiter

Å kunne uttrykkje seg munnleg og skriftleg i samfunnsfag inneber å fortelje om hendingar i fortida og samtida, å greie ut om stader og fakta og å bruke definisjonar, omgrep og faguttrykk til å forklare årsaker og verknader knytte til samfunn og kultur. Det inneber å kunne presentere resultat av eige arbeid tydeleg og forståeleg for andre, og å kunne samtale om sine eigne og andre sine presentasjonar. Skriftleg og munnleg uttrykksevne vil seie å kunne reflektere over meiningsinnhaldet i tekstar, bilete, film og gjenstandar, og å kunne samanlikne, argumentere og drøfte verdier i informasjon og kjelder, i hypotesar og i modellar.

Å kunne lese i samfunnsfag inneber å setje seg inn i, granske, tolke og reflektere over faglege tekstar og skjønnlitteratur med stigande vanskegrad for å oppleve kontakt med andre tider, stader og menneske. Å kunne lese vil samtidig seie å behandle og bruke variert informasjon frå bilete, film, teikningar, grafar, tabellar, globus og kart. For å forstå og delta aktivt i samfunnet ein lever i, er det òg nødvendig å kunne lese og samle informasjon frå oppslagsverk, aviser og Internett og vurdere dette kritisk.

Å kunne rekne i samfunnsfag inneber å behandle og samanlikne talmateriale om faglege tema, og å bruke, tolke og lage tabellar og grafiske framstillingar. Rekning i samfunnsfag handlar òg om å gjere undersøkingar med teljing, bruke målestokk på kart og rekne med tid.

Å kunne bruke digitale verktøy i samfunnsfag inneber å gjere berekningar, søkje etter informasjon, utforske nettstader, utøve kjeldekritikk og nettvett og velje ut relevant informasjon om faglege tema. Digitale ferdigheiter vil òg seie å vere orientert om personvern og opphavsrett, og kunne bruke og følgje reglar og normer som gjeld for internettbasert kommunikasjon. Å bruke digitale kommunikasjons- og samarbeidsreiskapar inneber å utarbeide, presentere og publisere eigne og felles multimediale produkt, kommunisere og samarbeide med elevar frå andre skular og land

Historie

Hovudområdet dreier seg om undersøking og drøfting av korleis menneske og samfunn har forandra seg gjennom tidene. Historie omfattar korleis menneske skaper bilete av og formar si eiga forståing av fortida. Å utvikle historisk oversyn og innsikt og å øve opp ferdigheiter for kvardagsliv og deltaking i samfunnet er sentrale element i hovudområdet

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- finne døme på hendingar som har vore med på å forme dagens Noreg, og reflektere over korleis samfunnet kunne ha vorte dersom desse hendingane hadde utvikla seg annleis
- presentere ei historisk hending med utgangspunkt i ulike ideologiar
- skape forteljingar om menneske i fortida, og slik vise korleis rammer og verdjar i samfunnet påverkar tankar og handlingar
- søkje etter og velje ut kjelder, vurdere dei kritisk og vise korleis ulike kjelder kan framstille historia ulikt
- drøfte menneskeverd, rasisme og diskriminering i eit historisk og notidig perspektiv med elevar frå andre skular ved å bruke digitale kommunikasjonsverktøy
- presentere hovudtrekk ved historia og kulturen til samane frå dansketida til i dag, og drøfte forholdet deira til storsamfunnet
- presentere viktige utviklingstrekk i norsk historie på 1800-talet og første halvdel av 1900-talet, og forklare korleis dei peikar fram mot samfunnet i dag
- forklare framveksten av velferdsstaten og beskrive trekk ved det moderne Noreg
- forklare teknologiske og samfunnsmessige endringar som følgde av den industrielle revolusjonen
- drøfte idear og krefter som førte til den amerikanske fridomskampen og den franske revolusjonen, og følgjer som dette fekk for den demokratiske utviklinga i Noreg
- gjere greie for imperialisme og gje døme på avkolonialisering
- lage spørsmål om sentrale internasjonale konflikhtar på 1900-talet og i vårt eige hundreår, formulere årsaksforklaringar og diskutere konsekvensar av konfliktane
- drøfte viktige omveltingar i samfunnet i nyare tid, og reflektere over korleis dagens samfunn opnar for nye omveltingar

Tema – innhold

Modul 2:

- Den franske revolusjonen
- Norge 1814
- Norge på 1800-tallet
- Den industrielle revolusjonen
- Utvandring
- Nasjonalisme
- Imperialismen

Modul 3:

- Den russiske revolusjon
- Den 1. verdenskrig
- Fascisme og nazisme
- Den 2. verdenskrig
- Kort om Norge 1905-40
- Norge under 2. verdenskrig
- Den kalde krigen
- Norge etter 2. verdenskrig

Notater

Geografi

Hovudområdet omfattar stad- og romdimensjonen i samfunnet. Hovudområdet gjev oversikt over lokalisering og utbreiing av naturlege og menneskeskapte forhold på jorda. Kartlegging og diskusjon av endringsprosessar står sentralt. Geografi handlar òg om å gjere greie for og forklare likskapar og skilnader mellom land og by, mellom nasjonar og mellom regionar.

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:

- lese, tolke og bruke papirbaserte og digitale kart og kunne bruke målestokk og kartteikn
- gjere greie for eigne rettar og konsekvensar når ein arbeider på Internett og publiserer sitt eige materiale
- lokalisere og dokumentere oversikt over geografiske hovudtrekk i verda og samanlikne ulike land og regionar
- fortelje om naturgrunnlaget med vekt på indre og ytre krefter på jorda, rørsler i luftmassane, krinsløpet til vatnet, vår, klima og vegetasjon, og drøfte samanhengar mellom natur og samfunn
- beskrive og forklare natur- og kulturlandskapet i lokalsamfunnet
- forklare korleis menneske gjer seg nytte av naturgrunnlaget, andre ressursar og teknologi i Noreg og i andre land i verda
- vurdere bruk og misbruk av ressursar, konsekvensar det kan få for miljøet og samfunnet, og konflikhtar det kan skape lokalt og globalt
- gjere greie for storleik, struktur og vekst i befolkningar og drøfte befolkningsutvikling og flytting i nyare tid, inkludert urbanisering
- forklare og drøfte variasjonar i levkår i ulike delar av verda og samanlikne og vurdere dei store skilnadene mellom fattige og rike
- drøfte premisser for ei berekraftig utvikling

Tema – innhold

Modul 1:

- Norge - kartkunnskap, fylkene
- Norge - fylkene og store byer
- Landskapstyper i Norge
- Kartkunnskap verdensdelene
- Klimasoner i verden

- Landskap og vegetasjon

Modul 2:

- Kartkunnskap Europa

Modul 3:

- Verdensgeografi

Notater

Samfunnskunnskap

Hovudområdet omfattar emna sosialisering, politikk, økonomi og kultur og handlar om samkjensle og motsetnader mellom menneske i eit samtidsperspektiv. Samspelet mellom kulturelle normer og samfunnsstyring på den eine sida og individuelle handlingar og val på den andre er sentralt i hovudområdet. Verdien av medborgarskap og utvikling av demokratiske ferdigheiter er viktige dimensjonar i samfunnskunnskap.

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:

- planleggje, gjennomføre og presentere problemorienterte samfunnsfaglege undersøkingar og vurdere arbeidsprosessen og resultatane
- finne fram til og presentere aktuelle samfunnsspørsmål, skilje mellom meiningar og fakta, formulere argument og drøfte spørsmåla
- leggje ein plan for å starte og drive ei bedrift ut frå ei undersøking av grunnlaget for ei slik bedrift
- analysere utviklinga av rusmiddelbruk og røyking i Noreg og reflektere over haldningar til rusmiddel
- drøfte forholdet mellom kjærleik og seksualitet i lys av kulturelle normer
- beskrive korleis forbruksmønsteret har utvikla seg i Noreg og gjere greie for rettane til forbrukarane

- forklare kva haldningar og fordommar er og drøfte moglegheiter og utfordringar i fleirkulturelle samfunn
- utforske kva som krevst for at samfunn skal kunne halde fram å eksistere og samanlikne to eller fleire samfunn
- gjere greie for politiske institusjonar i Noreg og samanlikne dei med institusjonar i andre land
- gje døme på og drøfte demokrati som styreform, gjere greie for politisk innverknad og maktfordeling i Noreg og bruke digitale kanalar for utøving av demokrati
- diskutere årsaker til og følgjer av kriminalitet, og forklare korleis rettsstaten fungerer ut frå korleis eit aktuelt lovbrøt er behandla
- forklare kvifor kultur ikkje er medfødd, og gjere greie for og analysere kulturelle variasjonar
- beskrive hovudtrekk i norsk økonomi og korleis vår økonomi heng saman med den globale økonomien
- gjere greie for grunnleggjande menneskerettar og drøfte verdien av at dei blir respekterte

ema innhold

Modul

- Hvordan skal et land styres
- Samfunnsøkonomi
- Blandingsøkonomi
- Familieøkonomi
- Likestilling
- Massemedier

Modul 3:

- Lov og rett
- Politiske systemer i Norge

Modul 4:

- En delt verden, I-land og U-land
- FN
- EU
- Samene
- En aktuell konflikt i verden

Notater

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Det vektlegges en aktiv dialog mellom elev og lærere.

Formidlingen kan spenne over en rekke pedagogiske modeller, formidlig, dialog og elevbaserte aktiviteter slik som for eksempel drama, fremføringer og gruppearbeid.

Mye av fagstoffet i for eksempel geografidelen egner seg godt til interaktiv læring.

Fagstoffet i alle fagets deler kan med fordel støttes opp av audiovisuelle uttrykk, slik som for eksempel bruk av film.

Mye av fagstoffet egner seg godt til tverrfaglig samarbeid.

Norge på 1800-tallet dekkes også i norskfaget og geografidelen dekkes også i stor grad i den lokale læreplanen i naturfag. Opplæring i bruk av kart kan kombineres med undervisningen i matematikk.

Etter hver modul avlegger elevene skriftlig eller muntlig test, såkalt modulprøve.

Elevene vurderes underveis i faget gjennom for eksempel tester, fremføringer og fagessay.

Både læreren og eleven deltar aktiv i vurderingen. Læreren gjennom tradisjonelle vurderingsformer og aktiv bruk av samtale med den enkelte elev, elevene gjennom aktiv tilbakemelding av hverandres fagarbeid.

Elevmassen på Johannes Læringscenter er på ingen måte en homogen gruppe (faglig og språklig). Dette må vektlegges i valg av både vurdering og arbeidsmåte i faget.

Notater

Læreverk/Litteratur:

- Modulhefte 1,2,3 og 4
- Gyldendals Arbeidshefter Geografi

Lokal læreplan i samfunnsfag, ettårig løp

Denne planen forutsetter at elevene behersker norsk på tilsvarende B1 nivå både skriftlig og muntlig. Det forventes også at eleven har gode læringsstrategier samt at han eller hun i stor grad kan tilegne seg fagstoffet på egenhånd.

Ordinær del, grunnleggjande ferdigheiter

Å kunne uttrykkje seg munnleg og skriftleg i samfunnsfag inneber å fortelje om hendingar i fortida og samtida, å greie ut om stader og fakta og å bruke definisjonar, omgrep og faguttrykk til å forklare årsaker og verknader knytte til samfunn og kultur. Det inneber å kunne presentere resultat av eige arbeid tydeleg og forståeleg for andre, og å kunne samtale om sine egne og andre sine presentasjonar. Skriftleg og munnleg uttrykksevne vil seie å kunne reflektere over meningsinnhaldet i tekstar, bilete, film og gjenstandar, og å kunne samanlikne, argumentere og drøfte verdier i informasjon og kjelder, i hypotesar og i modellar.

Å kunne lese i samfunnsfag inneber å setje seg inn i, granske, tolke og reflektere over faglege tekstar og skjønnlitteratur med stigande vanskegrad for å oppleve kontakt med andre tider, stader og menneske. Å kunne lese vil samtidig seie å behandle og bruke variert informasjon frå bilete, film, teikningar, grafar, tabellar, globus og kart. For å forstå og delta aktivt i samfunnet ein lever i, er det òg nødvendig å kunne lese og samle informasjon frå oppslagsverk, aviser og Internett og vurdere dette kritisk.

Å kunne rekne i samfunnsfag inneber å behandle og samanlikne talmateriale om faglege tema, og å bruke, tolke og lage tabellar og grafiske framstillingar. Rekning i samfunnsfag handlar òg om å gjere undersøkingar med teljing, bruke målestokk på kart og rekne med tid.

Å kunne bruke digitale verktøy i samfunnsfag inneber å gjere berekningar, søkje etter informasjon, utforske nettstader, utøve kjeldekritikk og nettvett og velje ut relevant informasjon om faglege tema. Digitale ferdigheiter vil òg seie å vere orientert om personvern og opphavsrett, og kunne bruke og følgje reglar og normer som gjeld for internettbasert kommunikasjon. Å bruke digitale kommunikasjons- og samarbeidsreiskapar inneber å utarbeide, presentere og publisere egne og felles multimediale produkt, kommunisere og samarbeide med elevar frå andre skular og land

Historie

Hovudområdet dreier seg om undersøking og drøfting av korleis menneske og samfunn har forandra seg gjennom tidene. Historie omfattar korleis menneske skaper bilete av og formar si eiga forståing av fortida. Å utvikle historisk oversyn og innsikt og å øve opp ferdigheiter for kvardagsliv og deltaking i samfunnet er sentrale element i hovudområdet

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- finne døme på hendingar som har vore med på å forme dagens Noreg, og reflektere over korleis samfunnet kunne ha vorte dersom desse hendingane hadde utvikla seg annleis
- presentere ei historisk hending med utgangspunkt i ulike ideologiar
- skape forteljingar om menneske i fortida, og slik vise korleis rammer og verdiar i samfunnet påverkar tankar og handlingar
- søkje etter og velje ut kjelder, vurdere dei kritisk og vise korleis ulike kjelder kan framstille historia ulikt
- drøfte menneskeverd, rasisme og diskriminering i eit historisk og notidig perspektiv med elevar frå andre skular ved å bruke digitale kommunikasjonsverktøy
- presentere hovudtrekk ved historia og kulturen til samane frå dansketida til i dag, og drøfte forholdet deira til storsamfunnet
- presentere viktige utviklingstrekk i norsk historie på 1800-talet og første halvdel av 1900-talet, og forklare korleis dei peikar fram mot samfunnet i dag
- forklare framveksten av velferdsstaten og beskrive trekk ved det moderne Noreg
- forklare teknologiske og samfunnsmessige endringar som følgde av den industrielle revolusjonen
- drøfte idear og krefter som førte til den amerikanske fridomskampen og den franske revolusjonen, og følgjer som dette fekk for den demokratiske utviklinga i Noreg
- gjere greie for imperialisme og gje døme på avkolonialisering
- lage spørsmål om sentrale internasjonale konflikhtar på 1900-talet og i vårt eige hundreår, formulere årsaksforklaringar og diskutere konsekvensar av konfliktane
- drøfte viktige omveltingar i samfunnet i nyare tid, og reflektere over korleis dagens samfunn opnar for nye omveltingar

Tema – innhold

Norgeshistorie

- Norge på 1800-tallet
- Kort om Norge 1905-40
- Norge under 2. verdenskrig
- Fremveksten av velferdsstaten i Norge

Verdenshistorie

- Den russiske revolusjon
- Den franske revolusjonen
- Den industrielle revolusjonen
- Imperialismen
- Fascisme og nazisme
- Den 1. verdenskrig
- Den 2. verdenskrig
- Den kalde krigen

Notater

Geografi

o ore ofaar a og roie oe i af e
o ore ge oeri oer o aierig og reilig a arege
og eeeae foro ora areggig og i o a
erigroe ar r era Geogr afi a ar g o gere greie for
og forare i aar og iaer eo a og eo a oar og
eo regioar

Kompetansemål

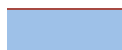
Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Tema – innhold

-
-
-
-
-

Notater

Samfunnskunnskap

Hovudområdet omfattar emna sosialisering, politikk, økonomi og kultur og handlar om samkjensle og motsetnader mellom menneske i eit samtidsperspektiv. Samspelet mellom kulturelle normer og samfunnsstyring på den eine sida og individuelle handlingar og val på den andre er sentralt i hovudområdet. Verdien av medborgarskap og utvikling av demokratiske ferdigheiter er viktige dimensjonar i samfunnskunnskap.

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:

- planleggje, gjennomføre og presentere problemorienterte samfunnsfaglege undersøkingar og vurdere arbeidsprosessen og resultatata
- finne fram til og presentere aktuelle samfunnsspørsmål, skilje mellom meininger og fakta, formulere argument og drøfte spørsmåla
- leggje ein plan for å starte og drive ei bedrift ut frå ei undersøking av grunnlaget for ei slik bedrift
- analysere utviklinga av rusmiddelbruk og røyking i Noreg og reflektere over haldningar til rusmiddel
- drøfte forholdet mellom kjærleik og seksualitet i lys av kulturelle normer
- beskrive korleis forbruksmønsteret har utvikla seg i Noreg og gjere greie for rettane til forbrukarane
- forklare kva haldningar og fordommar er og drøfte moglegheiter og utfordringar i fleirkulturelle samfunn
- utforske kva som krevst for at samfunn skal kunne halde fram å eksistere og samanlikne to eller fleire samfunn
- gjere greie for politiske institusjonar i Noreg og samanlikne dei med institusjonar i andre land
- gje døme på og drøfte demokrati som styreform, gjere greie for politisk innverknad og maktfordeling i Noreg og bruke digitale kanalar for utøving av demokrati
- diskutere årsaker til og følgjer av kriminalitet, og forklare korleis rettsstaten fungerer ut frå korleis eit aktuelt lovbrøt er behandla
- forklare kvifor kultur ikkje er medfødd, og gjere greie for og analysere kulturelle variasjonar
- beskrive hovudtrekk i norsk økonomi og korleis vår økonomi heng saman med den globale økonomien
- gjere greie for grunnleggjande menneskerettar og drøfte verdien av at dei blir respekterte

Tema – innhold

- Samfunnsøkonomi
- Blandingsøkonomi

- Familieøkonomi
- Likestilling
- Massemedier
- Rettssystemet i Norge
- Politiske systemer i Norge
- En delt verden, I-land og U-land
- FN
- EU
- Samene
- En aktuell konflikt i verden

Notater

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Det vektlegges en aktiv dialog mellom elev og lærere. Formidlingen kan spenne over en rekke pedagogiske modeller, formidlig, dialog og elevbaserte aktiviteter slik som for eksempel drama, fremføringer og gruppearbeid.

Mye av fagstoffet i for eksempel geografidelen egner seg godt til interaktiv læring.

Fagstoffet i alle fagets deler kan med fordel støttes opp av audiovisuelle uttrykk, slik som for eksempel bruk av film.

Mye av fagstoffet egner seg godt til tverrfaglig samarbeid. Norge på 1800-tallet dekkes også i norskfaget og geografidelen dekkes også i stor grad i den lokale læreplanen i naturfag.

Etter hver modul avlegger elevene skriftlig eller muntlig test, såkalt modulprøve.

Elevene vurderes underveis i faget gjennom for eksempel tester, fremføringer og fagessay.

Både læreren og eleven deltar aktiv i vurderingen. Læreren gjennom tradisjonelle vurderingsformer og aktiv bruk av samtale med den enkelte elev, elevene gjennom aktiv tilbakemelding av hverandres fagarbeid.

Elevmassen på Johannes Læringscenter er på ingen måte en homogen gruppe (faglig og språklig). Dette må vektlegges i valg av både vurdering og arbeidsmåte i faget.

Notater

Læreverk/litteratur:

- Modulhefte historie
- Modulhefte geografi
- Modulhefte samfunnsfag
- Gyldendals arbeidshefter Geografi

Lokal læreplan i naturfag, modulbasert

JOHANNES
LÆRINGSSENTER

STAVANGER KOMMUNE

Ordinær del, grunnleggjande ferdigheiter

Å kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig i naturfag innebærer å presentere og beskrive egne opplevelser og observasjoner fra naturen. I naturfag er skriftlige rapporter fra eksperimenter, feltarbeid, ekskursjoner og fra teknologiske utviklingsprosesser sentrale. Å kunne formulere spørsmål og hypoteser og å bruke naturfaglige begreper og uttrykksformer inngår i dette. Å argumentere for egne vurderinger og gi konstruktive tilbakemeldinger er viktig i naturfag.

Å kunne lese i naturfag dreier seg om å samle informasjon, tolke og reflektere over innholdet i naturfaglige tekster, brosjyrer, aviser, bøker og på Internett. Lesing i naturfag innebærer også lesing av bruksanvisninger, oppskrifter, tabeller, ulike diagrammer og symboler.

Å kunne regne i naturfag er å bruke tall og beregninger for å registrere og utarbeide resultater fra ens egne målinger og å lage tabeller og diagrammer med naturfaglig innhold. Å regne innebærer også å bruke og tolke formler og modeller fra virkeligheten samt bearbeide og tolke ulike typer data.

Å kunne bruke digitale verktøy i naturfag dreier seg om å kunne benytte slike verktøy til utforskning, måling, visualisering, simulering, registrering, dokumentasjon og publisering ved forsøk og i feltarbeid. For å stimulere kreativitet, levendegjøre og visualisere naturfaglige problemstillinger er digitale animasjoner, simuleringer og spill gode hjelpemidler. Kritisk vurdering av nettbasert naturfaglig informasjon styrker arbeidet med faget. De digitale kommunikasjonssystemene gir muligheter for å drøfte naturfaglige problemstillinger.

Modul 1

Kropp og helse

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:

- drøfte problemstillinger knyttet til seksualitet, ulik seksuell orientering, prevensjon, abort og seksuelt overførbare infeksjoner
- forklare hvordan kroppen beskytter seg mot sykdom
- beskrive hvordan man kan forebygge og behandle infeksjonssykdommer
- beskrive hvordan hormoner er med på å styre ulike prosesser i kroppen
- forklare hvordan nervesystemet og hormonsystemet styrer prosesser i kroppen
- beskrive fosterutvikling og hvordan en fødsel foregår
- gjøre greie for hvordan livsstil kan føre til sykdom og skader, og hvordan det kan forebygges
- gi eksempler på folkemedisin, blant annet den samiske, og samtale om forskjellen på alternativ medisin og skolemedisin
- gjøre greie for hvordan bruk av rusmidler kan føre til helseskader og drøfte hvordan den enkelte og samfunnet kan forebygge helseskadene
- gjennomføre forsøk med lys, syn og farger, beskrive og forklare resultatene

Tema – innhold

- sykdomslære
- sex og samliv
- åndedrettsystemet.
- tobakk, rusmidler og medikamenter
- skole og alternativ medisin.
- hjerte og blodomløpet
- kroppens indre og ytre immunforsvar.
- virus og bakterier
- hormonsystemet
- nervesystemet
- graviditet og fødsel
- næringsstoffer

- skjelett, muskler og trening.
- alternativ og skolemedisin.
- lys og øyet

GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER			
Regning	IKT	Lesing	Skrivning / muntlig
Kunne lage tabeller og diagram-mer, tolke modeller og kunne beregne kalori-inntak og -forbruk	Kunne bruke internett til å finne relevant informasjon og kritisk vurdere nettbasert naturfaglig informasjon.	Skal kunne lese innholdet i naturfaglige tekster, bøker, bruks-anvisninger, diagram-mer og brosjyrer.	Kunne formulere spørsmål og hypoteser, og kunne bruke naturfaglige begreper og uttrykksformer Kunne argumentere for egne vurderinger. Kunne skrive rapport.

Notater

Modul 2 Kjemi

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:

Forskerspiren

- planlegge og gjennomføre undersøkelser for å teste holdbarheten til egne hypoteser og velge publiseringsmåte
- demonstrere verne- og sikkerhetsutstyr og følge grunnleggende sikkerhetsrutiner i naturfagundervisningen

Fenomener og stoffer

- vurdere egenskaper til grunnstoffer og forbindelser ved bruk av periodesystemet
- gjennomføre forsøk for å klassifisere sure og basiske stoffer
- undersøke kjemiske egenskaper til noen vanlige stoffer fra hverdagen
- planlegge og gjennomføre forsøk med påvisningsreaksjoner, separasjon av stoffer i en blanding og analyse av ukjent stoff
- gjøre forsøk med og beskrive hydrokarboner, alkoholer og karboksylsyrer og noen vanlige karbohydrater
- forklare hvordan råolje og naturgass er blitt til, og hvordan disse stoffene anvendes

Tema – innhold

- forsøk med syrer og baser
- forsøk med å sette sammen molekyler ved hjelp av byggesett.
- lab – vett
- aggregattilstander
- atomer, ioner og molekyler
- kjemiske bindinger
- periodesystemet og dets oppbygning
- syrer, baser og surhetsgrad
- destillasjon, kromatografi og inndamping
- kjemiske reaksjoner
- karbonets kjemi
- olje og gass

GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER			
Regning	IKT	Lesing	Skriving / muntlig
Skal kunne sette opp og balansere kjemiske reaksjons-likninger. Kunne føre tabeller ved eks-perimenter.	Bruke internett-lenker som simulerer elektron-vandringer og atom-bindinger.	Skal kunne lese innholdet i naturfaglige tekster, bøker, bruks-anvisninger, diagrammer og datablad. De skal også kunne lese kjemiske symboler og forstå numen-klaturen.	Kunne formulere spørsmål og hypoteser, og kunne bruke naturfaglige begreper og uttrykksformer . Kunne argumentere for egne vurderinger. Kunne beskrive kjemiske reaksjoner. Kunne skrive rapport.

Notater

Modul 3 Biologi

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:

Forskerspiren

- skrive logg ved forsøk og feltarbeid og presentere rapporter ved bruk av digitale hjelpemidler
- forklare betydningen av å se etter sammenhenger mellom årsak og virkning og forklare hvorfor argumentering, uenighet og publisering er viktig i naturvitenskapen

Mangfold i naturen

- beskrive oppbygningen av dyre- og planteceller og forklare hovedtrekkene i fotosyntese og celleånding
- gjøre greie for celledeling samt genetisk variasjon og arv
- forklare hovedtrekkene i evolusjonsteorien og grunnlaget for denne teorien
- forklare hovedtrekk i teorier for hvordan jorda endrer seg og har endret seg opp gjennom tidene og grunnlaget for disse teoriene
- gjøre greie for hvilke biotiske og abiotiske faktorer som inngår i et økosystem og forklare sammenhengen mellom faktorene
- observere og gi eksempler på hvordan menneskelige aktiviteter har påvirket et naturområde, identifisere ulike interessegruppers syn på påvirkningen og foreslå tiltak som kan verne naturen for framtidige generasjoner
- gi eksempler på hvordan samer utnytter ressurser i naturen

Tema – innhold

- forsøk med meitemark
- drivhuseffekt.
- forurensing
- sur nedbør
- ørkenspredning
- hull i ozonlaget
- fotosyntese og ånding
- dyre og plantecelle
- arv og genteknologi
- Darwin og utviklingslæren.
- jordas historie
- øologi
- andre folkegruppers bruk av naturen.

GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER			
Regning	IKT	Lesing	Skriving / muntlig
Kunne lage tabeller og diagrammer, f. eks over populasjons-endringer, suksesjoner m. fl..	Bruke Powerpoint til presentasjon av oppgaver. Bruke internett til å finne informasjon og kunne vurdere innholdet kritisk.	Skal kunne lese innholdet i naturfaglige tekster, bøker, diagrammer og aviser som omtaler biologiske forhold.	Kunne formulere spørsmål og hypoteser, og kunne bruke naturfaglige begreper og uttrykksformer Kunne argumentere for egne vurderinger. Kunne skrive rapport. Kunne beskrive observasjoner fra naturen.

Notater

Modul 4 Fysikk

Kompetansemål

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:

Forskerspiren

- demonstrere verne- og sikkerhetsutstyr og følge grunnleggende sikkerhetsrutiner i naturfagundervisningen
- Verdensrommet
- beskrive universet og ulike teorier for hvordan det har utviklet seg
- gi en oversikt over teknologisk utstyr som brukes i utforskning av verdensrommet
- presentere hovedtrekk i romfartens historie og samtale om forskning som kartlegger muligheter for liv på andre planeter
- beskrive planetenes bevegelser over himmelen ved bruk av simuleringer og forklare hvordan sol- og måneformørkelse og årstider oppstår

Fenomener og stoffer

- forklare resultater fra forsøk med strømkretser ved bruk av begrepene strøm, spenning, resistans, effekt og induksjon
- forklare hvordan vi kan produsere elektrisk energi fra fornybare og ikke-fornybare energikilder
- gjøre rede for begrepene fart og akselerasjon, måle størrelsene med enkle hjelpemidler og gi eksempler på hvordan kraft er knyttet til akselerasjon
- gjøre forsøk og enkle beregninger med arbeid, energi og effekt
- gjøre greie for hvordan trafikksikkerhetsutstyr hindrer og minsker skader ved uhell og ulykker

Teknologi og design

- ut fra kravspesifikasjoner utvikle produkter som gjør bruk av elektronikk, evaluere designprosessen og vurdere produktenes funksjonalitet og brukervennlighet
- teste og beskrive egenskaper ved materialer som brukes i en produksjonsprosess
- gjøre rede for elektroniske kommunikasjonssystemer på systemnivå og drøfte samfunnsmessige utfordringer knyttet til bruk av slike

Tema – innhold

- Lab -vett regler
- Universet og solsystemet
- Satellitter, sonder, teleskoper og lignende
- Romfarts historie
- Elektrisitet
- Fornybar og ikke fornybar energi
- Fart og akselerasjon
- Krefter, arbeid og Newtons lover

- Trafikksikkerhet
- Å designe teknologi
- Designprosessen
- Elektroniske kommunikasjonssystemer

GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER			
Regning	IKT	Lesing	Skriving / muntlig
Kunne sette inn verdier i formler, kunne snu og vende på formler og forstå benevn-inger. Kunne tolke ulike former for data.	Bruke Power-point til presenta-sjon av oppgaver. Kunne bruke excel til utregning av krefter, arbeid, fart og akselera-sjon /retarda-sjon.	Skal kunne lese innholdet i naturfag-lige tekster, bøker, diagram-mer og formler	Kunne formulere spørsmål og hypoteser, og kunne bruke naturfaglige begreper og uttrykksformer Kunne argumentere for egne vurderinger. Kunne skrive rapport.

Notater

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Notater

Læreverk/Litteratur:

- Modulhefte 1,2,3 og 4

Lokal læreplan i IKT for Grunnskolen voksne

Lokal læreplan i IKT for Grunnskolen voksne

Grunnleggende ferdigheter

IKT (Informasjons- og kommunikasjonsteknologi) skal være det foretrukne hjelpemiddel med tanke på skriving, utregning, innhenting av informasjon, presentasjon og kommunikasjon med omverdenen.

Dette setter store krav til kompetanse hos den enkelte lærer, bruk av tidsriktig verktøy og planlegging.

Samfunnet rundt oss (skole, arbeidsliv og privat sfære) tar i bruk stadig mer sofistikerte løsninger innen IKT. Vi risikerer å bli isolert fra omverdenen dersom vi ikke følger denne utviklingen.

Kompetansemål

IKT-planen er beregnet på å gi elevene basiskunnskaper innen IKT dvs. innføring i datamaskiners oppbygging, hvordan den fungerer og hvordan man ved hjelp av denne kommuniserer med omverdenen. I tillegg skal det gis opplæring i bruk av kontorstøtteverktøy, dvs. tekstbehandling, regneark, presentasjon og internettkommunikasjon.

Det understrekes at vi her snakker om generell kompetanse innen faget IKT. Bruk av IKT innen det enkelte fag må beskrives i det enkelte fags læreplan.

Det er viktig at elevene lærer å ta i bruk IKT så tidlig som mulig. Det anbefales derfor at kurset avholdes for de laveste (nyeste) klassene på G-voksne. Små norskkunnskaper og/eller liten skolebakgrunn er ingen hinder for å lære IKT. Tvert imot ser vi at elever med marginal skolegang sjelden har problemer med å sette seg inn i IKT

Innhold

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

Bli kjent med datamaskin

- **Kunne bruke MS (Microsoft) Utforsker.**
 1. Lagring, gjenfinning, lagringsenheter, filstrukturer etc.
 2. Indre og ytre lager, inn- og utenheter, prosessor, porter, operativsystemer.

Tekstbehandling

- **Kunne bruke MS Word eller Ooo (OpenOffice.org) Writer.**
 1. Formatering av tekst, stavekontroll, skrifttyper, størrelser, sidetall, tabeller, søk/erstatt, angre/gjenopprett, bunntekst og topptekst, bruk av hurtigtaster m.m.
 2. Autokorrektur, synonymordbok, kantlinjer/skyggelegging, innkopiering av bilder/figurer, punktmerking/nummerering, innsetting av symboler, mer bruk av hurtigtaster m.m.
 3. Bakgrunnsfarger/effekter, tegning/autofigurer, kopiering mellom vinduer, utskriftsvarianter, forhåndsvisninger, enda mer bruk av hurtigtaster m.m.

Regneark

- **Kunne bruke MS Excel eller Ooo Calc.**
 1. Hvordan fungerer et regneark, innesetting av formler, oppsetting av klasselister/enkelt budsjett, koblinger, innsetting av diagrammer m.m.

Presentasjon

- **Kunne bruke MS Powerpoint eller Ooo Impress.**
 1. Bruk av utformingsmaler og autooppsett.
 2. Autofigurer, utklipp og bilder/animasjoner fra Internett.
 3. Bruk av normal-, disposisjon- og lysbildevisning.
Lysbildesortering.
 4. Egendefinert animasjon (tekst og lydeffekter) med manuell og automatisk kjøring.

Internett

- **Kunne bruke MS Internet Explorer.**
 1. Hva er www, søking, innskrenking av søkeresultat , elektronisk post.

2. Videregående søking, FTP, diskusjonsgrupper, videregående elektronisk post.

Notater

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Det vektlegges en aktiv dialog mellom elev og lærer. Formidlingen kan spenne over en rekke pedagogiske modeller, formidling, dialog og elevbaserte aktiviteter slik som for eksempel gruppearbeid. Mye av fagstoffet i for eksempel Presentasjon egner seg som prosjektoppgave hvor elevene tar i bruk de ulike verktøyene de har lært.

Kurset anbefales gjennomført med 2 timer pr. uke gjennom et skoleår.

Etter endt kurs deles det ut kursbevis. Beviset er generelt og der gis altså ingen skriftlig evaluering etter endt kurs. Det er derfor meget viktig at det underveis gis oppmuntring og ros når elevene lykkes innenfor sine forutsetninger.

Læreverk:

- Egenproduserte oppgaver
- Oppgaver fra Datakortet- full pakke av Bernt g Svein Bertheussen, edb KUNNSKAP AS

Lokal læreplan i kroppsøving

JOHANNES
LÆRINGSSENTER

STAVANGER KOMMUNE

Ordinær del, grunnleggjande ferdigheiter

Å kunne uttrykkje seg munnleg i kroppsøving handlar mellom anna om å kunne formidle inntrykk og opplevingar frå ulike aktivitetar. Ein uttrykkjer seg munnleg i utforminga av reglar for leik, ulike typar spel og anna samhandling. Evne til munnleg formidling er òg nødvendig når ein skal organisere og leie aktivitetar.

Å kunne skrive i kroppsøving handlar primært om skriftlege framstillingar av verksemd og vurdering. Det er mest relevant på høgare årssteg.

Å kunne lese i kroppsøving handlar om å kunne hente, tolke og forstå informasjon frå fagspesifikke tekstar. Det gjev grunnlag for å vurdere viktige sider ved arbeidet i faget. Det handlar òg om å tolke kart og forstå symbol.

Å kunne rekne i kroppsøving inneber mellom anna å kunne måle lengder, tider og krefter. Å forstå tal er nødvendig når ein skal planleggje og gjennomføre treningsarbeid.

Å kunne bruke digitale verktøy i kroppsøving er viktig når ein skal hente inn informasjon for å planleggje aktivitetar, dokumentere og rapportere.

Bakgrunn

Johannes Læringscenter har i dag 2 x 45 minutter med fysisk aktivitet for ungdomsskoleelevene. På årebasis utgjør dette 74 timer a 45 min. Ungdomskole trinnet har 228 t a 60 min. Dette medfører at vi må velge ut deler av læreplanen.

I løpet av året har vi en skitur med overnatting, denne vil ta for seg noen av målene i læreplanen. Mål fra aktivitet og livsstil vil bli dekket i andre fag. Johanneslæringscenter er en mottaksskole minoritetsspråklige elever, dette medfører at det er stor gjennomtrekk av elever. Aspekter som blir viktige i kroppsøvingen fremme et sunt forhold til trening fysisk, psykisk og sosialt. Vi legger derfor vekt på aktiviteter som er lystbetonte og som de kommer til å kjenne igjen når de kommer ut i skolehverdagen.

Innhold

HOVEDOMRÅDER	KOMPETANSEMÅL	AKTIVITETER
Idrett og dans	Vere med i eit breitt utval av idrettar Utøve tekniske og taktiske ferdigheiter i utvalde lagidrettar, praktisere nokre individuelle idrettar og Gjere greie for treningsprinsipp for desse idrettane bruke ski og skøyter der det ligg til rette for det Forklare og utføre livberging i vatn og livbergande førstehjelp Symje på magen og på ryggen og dukke	Ballspill : Fotball, Volleyball, Basketball, Innebandy Badminton, Håndball Idretter : Friidrett, klatring, judo Oppvarmingsaktiviteter / leker til musikk Grunnleggende ferdigheter i skøyter og ski. (Turer til skøytehall, årlig skitur) Dykking 3m . ilandføring 12m. Førstehjelp. Svømming. Bryst – crawl og ryggsvømming
Friluftsliv	Praktisere ulike former for friluftsliv i ulike naturmiljø Orienterere seg ved hjelp av kart og kompass i variert terreng, og gjere greie for andre måtar som ein òg kan orientere seg på	Skitur, leirskole Skiferdigheter. Sikkerhet i fjellet. Orientering
Aktivitet og livsstil	Gjere greie for samanhengar mellom ulike fysiske aktivitetar, livsstil og helse	Blir tatt i samfunnsfag, naturfag

Arbeidsmåter og vurderingsformer

Notater